



Innledning.

Kort oversikt over virksomheten i året 1941.

Innenfor rammen av de forordninger og bestemmelser som er gitt for fagorganisasjonens virke har forbundet også i året 1941 i den utstrekning det har vært mulig søkt å ivareta medlemmenes faglige, økonomiske og sosiale interesser.

Overenskomster om lønns- og arbeidsvilkår er revidert. Nye overenskomster er opprettet. Tvistesaker på grunnlag av bestående overenskomster er ordnet, i de fleste tilfelle ved forhandling og i en del tilfelle ved at tvistesakene er innbrakt for arbeidsretten.

Forbundet har også i året 1941 ydet økonomisk bidrag til yrkesopplæring for forbundets medlemmer og medlemmers barn, for derved å bidra til en bedre og fagmessig utdanning og større muligheter for vedkommende til sikring av varige arbeidsvilkår.

Av overenskomster om lønns- og arbeidsvilkår har forbundet ved årsskiftet ca. 280. Derav er en del nyopprettede i året 1941.

Ved de tyske militære bygge- og anleggsarbeider er der ved overenskomsten av 18. januar 1941 oppnådd ensartede lønns- og arbeidsvilkår. Den samme overenskomst er fra august 1941 også gjort gjeldende ved en rekke kraftverks- og reguleringsanlegg, som Glomfjord, Aura, Tyinanleggene, Tysse II og Sauda m. v.

Ved de ekstraordinære veianlegg, Bryggeså—Tonstad, Kyrping—Fjæra, Kvandal-Eide, Årdalstangen—Øvre Årdal, Innheradsveien, Steinkjerr—Rissa, Øyjord—Bjørnefjell, Skibotn—Riksgrensen, Kvesmenes—Skibotn, Sandbukt—Sekkemo, samt parseller på riksvei 50 i Nordland, Troms og Finnmark, hvor der tilsammen høsten 1941 var beskjeftiget ca. 9000 mann, er der fra juli måned 1941 gjennomført betraktelig lønnsøkning i forhold til lønnsvilkårene ved den ordinære veiarbeidsdrift.

For mannskap og arbeidere ved Statens Havnevesens fartøyer, samt for mannskap på Fyr- og Merkevesenets skøyter og arbeidsfartøyer er det gjennomført krigsrisikotillegg i samsvar med bestemmelser om dette for sjøfolk i kystfart og ruteskip.

Der er også gjennomført lønnsøkning fra 1. november 1941 for arbeiderne ved bergverkerne, dog såleis at lønnsøkning ble gjennomført bare ved de bergverk hvor gjennomsnittslønnen 2. kvartal 1941 var under kr. 1.69 pr. time.

Ved bergverksindustrien og en del andre bedrifter er der også gjennomført utbetaling av julegratiale.

For andre store grupper av forbundets medlemmer, som arbeiderne ved *den ordinære veiarbeidsdrift*, arbeiderne ved *Statens Havnevesen*, *Fyr- og Merkevesenet*, samt andre *statsarbeidergrupper*, har det ikke vært mulig i året 1941 å oppnå lønnsøkning.

Disse arbeidere beskjeftiges fortsatt etter de i 1938 fastsatte forholdsvise lave lønninger, og som i forhold til de nåværende leveomkostninger er helt urimelige.

I de konferanser vi har hatt med myndighetene i den senere tid er vi blitt stilt i utsikt at lønsvilkårene for de lavestlønnede grupper skal bli opptatt til behandling, og vi håper at begynnelsen av året 1942 skal kunne bringe en endring til det bedre på dette området.

Hva angår forbundets medlemsbevegelse i året 1941, har usikkerheten som krigssituasjonen førte med seg, i forbindelse med skifting av arbeidsplass for medlemmene, satt tydelige spor etter seg i forbundets kartotek over medlemmer og foreninger.

Ved årsskiftet 1940—41 hadde forbundet 506 foreninger med tilsammen ca. 27 000 medlemmer. Ved årsskiftet 1941—42 hadde forbundet 398 avdelinger med tilsammen 18 257 medlemmer.

Den situasjon som inntrådte 9. september førte med seg at forbundets formann og nestformann ble entlediget fra sine stillinger og som kommissarisk formann i forbundet ble fra 10. september oppnevnt Nils Bunes.

Angående forbundets virke og funksjoner for øvrig vises til den i beretningen inntatte omtale av enkelte større saker, samt til den tabelloversikt som er inntatt om overenskomster, lønnsendringer og tariffrevisjoner.

Medlemsoversikt 1941.

Måned	Innmeldte	Utmeldte	Samlet Medl.ant.	1/1 bet. medl.	1/2 bet. medl.
Januar	545	1 328	24 070	11 023	13 047
Februar	327	2 305	22 092	10 160	11 932
Mars	323	1 066	21 349	9 871	11 478
April	259	659	20 949	9 868	11 081
Mai	434	640	20 743	9 900	10 843
Juni	249	378	20 614	9 882	10 732

Måned	Innmeldte	Utmeldte	Samlet Medl.ant.	1/1 bet. medl.	1/2 bet. medl.
Juli	117	729	20 002	9 524	10 478
August	191	1 915	18 378	8 999	9 379
September	82	149	18 311	8 978	9 333
Oktober	142	315	18 138	8 874	9 264
November	81	143	18 076	8 848	9 228
Desember	374	193	18 257	9 057	9 200

Oppgaver over antall avdelinger og medlemmer pr. 31/12 1941 i de forskjellige grupper av Norsk Arbeidsmandsforbund.

	Antall foreninger	Antall medlemmer
Jernbaneanleggene	47	2 952
Gruveindustrien	50	3 254
Anleggene forøvrig	26	1 001
Statens Havnevesen	12	398
Fyr- og Merkevesen	1	111
Forskj. bedrifter, statsarb. og rengj.kvinner m. v.	20	2 022
Vaktmenn ved vaktelskaper	1	45

Veivesenet: Staten, fylkene og herredskommunene.

	Foreninger	Medlemmer
Østfold	5	222
Akershus	18	746
Hedmark	19	431
Opland	22	760
Buskerud	23	644
Vestfold	8	252
Telemark	15	534
Aust-Agder	7	144
Vest-Agder	10	145
Rogaland	6	205
Hordaland	11	722
Sogn og Fjordane	9	370
Møre og Romsdal	31	1 124
Sør-Trøndelag	1	171
Nord-Trøndelag	6	314
Nordland	18	636
Troms	21	786
Finnmark	11	268
	241	8 474
Tilsammen	303	18 257

Forbundets representantskap i 1941.

Johs. M. P. Ødegård, Chr. Henriksen, Alb. Karlsen, Adolf K. Lien, Alfred Arnesen, Ingvald Eidsvik, Hilmar Antonsen, Ludvik Larsen, Fru Ingrid Holmstrøm, Kristian Moljord, Andreas Rekve, Jon Nergård, Kr. Almskår, Didrik Isaksen, Gustav Berg, Tønnes Moi, Odin Herø, Johs. Togstad, Ludvik Karlstad, J. P. Karlsrud, Martin Dyrseth.

Forbundets styre til 10. september 1941.

Johs. M. P. Ødegård, Chr. Henriksen, Alb. Karlsen, Adolf K. Lien, Alfred Arnesen, Ingvald Eidsvik, Hilmar Antonsen, Ludvik Larsen, Fru Ingrid Holmstrøm.

Fru Ingrid Holmstrøm har møtt i stedet for fru Borghild Tharaldsen som har vært syk siden september 1940 og fremdeles er syk.

Som varamann til forbundsstyremøtene har møtt Nils Bakken.

Etter 10. september 1941 har forbundsstyret bestått av de samme som ovafor nevnt med unntak av Johs. M. P. Ødegård og Chr. Henriksen som ble entlediget, og i stedet tiltrådte Nils Bunes som komissarisk formann.

Korrespondanse og rundskriv.

Til opplysning om forbundets korrespondanse kan meldes at det i 1941 innkom til forbundet 3442 skriv og utgikk 2234 alminnelige skriv.

Det ble sendt ut 37 rundskriv.

I tillegg til foran nevnte skriv ble det fra forbundets kartotek og kassakontor utsendt 5764 alminnelige og 578 rekommanderte og bankoskriv.

Antall styremøter, representantskapsmøter og antall behandlede saker.

Det ble i 1941 holdt 1 representantskapsmøte og 23 forbundsstyremøter. I alt ble det behandlet 263 saker.

Veiarbeidsdriften.

Forhandlinger og megling om lønnsøkning.

Som omtalt i forbundets beretning for året 1940 sidene 19—24, blev det høsten 1940 stilt krav om lønnsøkning. Det ble holdt forhandlingsmøter mellom partenes representanter 17. september og fortsatte 17. desember da forhandlingene ble avbrutt og de av forbundet fremsatte lønnskav ble oversendt til Riksmeglingsmannen for å få megling opptatt og lønnsøkning gjennomført.

I konferanse med Riksmeglingsmannen ble der gitt løfte om at megling ville bli opptatt 6. januar, men ble utsatt og megling ble holdt den 13. og 14. februar under ledelse av Riksmeglingsmannen.

Om resultatet av meglingen ble foreningene underrettet ved rundskriv nr. 3 utsendt 17. februar.

Oslo, den 17. februar 1941.

RUNDSKRIV NR. 3.

Til foreningene ved veiarbeidsdriften.

Ad de innsendte krav om lønnsøkning for arbeiderne ved veiarbeidsdriften.

Som meldt ved forbundets melding av 11. januar i år til forbundets avdelinger og medlemmer ved veiarbeidsdriften om at megling ville bli opptatt på foranledning av de lønnskav som ble lagt fram i forhandlingsmøte den 17. og 19. desember 1940, har der vært avholdt meklingsmøter den 13. og 14. februar i år under ledelse av Riksmeglingsmannen.

Som representanter for Landsorganisasjonen, forbundet og arbeiderne deltok i meklingen M. Brendberg, Alb. Karlsen, Lars Bakken, Martin Dyrseth, Hordaland, John Nergård, Sør-Trøndelag, Arne Horgen, Buskerud og Hilmar Antonsen, Akershus.

I meklingsmøtet den 14. februar ble Veidirektoratet og forbundet oppmodet om å utarbeide en skriftlig framstilling om veiarbeidsdriften og veiarbeidernes lønns- og arbeidsvilkår i de senere år og på det nåværende tidspunkt. Disse skal forelegges de avgjørende myndigheter gjennom Riksmeglingsmannen.

Meklinga ble av denne grunn utsatt, men vil bli opptatt så snart de avgjørende myndigheter har satt seg inn i de skriftlige framstillinger som skal forelegges, og det vil da bli truffet avgjørelse i lønsspørsmålet for arbeiderne ved veiarbeidsdriften.

Da det fra en rekke foreninger og medlemmer ved veiarbeidsdriften i den senere tid er gitt uttrykk for en sterk misnøye med de lønnsforhold som nå er ved veiarbeidsdriften, kan vi i tilslutning til det som er anført i tidligere tilsendt forhandlingsprotokoll på ny gjenta at det også fra myndighetenes side er gitt sterkt uttrykk for at de er interessert i å medvirke til et mer rettferdig lønnsforhold ved veiarbeidsdriften.

Med solidarisk hilsen

Norsk Arbeidsmandsforbund

Alb. Karlsen.

I samsvar med det pålegg som partene fikk av Riksmeglingsmannen i møte den 14. februar utarbeidet veidirektøren en lengre framstilling vedkommende lønns- og arbeidsvilkår ved veiarbeidsdriften i løpet av den siste 10 års perioden som ble oversendt til Riksmeglingsmannen den 25. februar.

Da vi går ut fra at den oppfatning veidirektøren har gjort gjeldende i sin skriftlige framstilling har vært en sterk medvirkende faktor for at lønnsøkning ikke er blitt gjennomført, inntas framstillingen i sin helhet i beretningen:

Kort redegjørelse vedkommende lønns- og arbeidsvilkår ved statens veiarbeidsdrift i løpet av den siste 10 års periode.

I. Innledning.

Den offentlige statsveibyggning i Norge er ikke svært gammel. Det var først i 1847 at en mer moderne veibyggning under statens ledelse begynte.

Alt alminnelig anleggsarbeid har visstnok hele tiden vært drevet som *akkordarbeid*. En har dog så vidt vites ingen opplysninger om hvorledes eller hvem som begynte med akkordsystemet i statens veivesen. Etter de foreliggende eldre dokumenter viser de forskjellige uttalelser den gang — likesåvel som idag — at det anvendte akkordsystem er like fordelaktig såvel for det offentlige som for arbeiderne. Det stiller fordringer ikke bare til arbeidernes flid og utholdenhet, men også til deres intelligens og evne til å få arbeidet fra hånden. Det er bare mer spesielle og vanskelige arbeider som utføres for time-lønn.

I 1880—90-årene ble entreprenørsystemet anvendt i begrenset utstrekning, men systemet passet mindre godt ved veivesenets den gang sterkt begrensede og spredte virksomhet. I den senere tid er i mindre utstrekning entreprenører benyttet til legging av faste veidekker og enkelte andre spesialarbeider. I den aller siste tid er dog også noen få planeringsarbeider bortsatt til entreprenører.

Anleggsarbeidet utføres under direkte ledelse av veivesenets ingeniører og oppsynsmenn. Arbeidslagene består i alminnelighet av 5—6 mann. For den lengde som akkorden omfatter, leverer arbeidslagene i alminnelighet en fullt ferdig vei unntatt veidekket. Akkordene blir beregnet på grunnlag av enhetspriser for de forskjellige masser, kfr. for øvrig de herom nærmere fastsatte bestemmelser i vedliggende voldgiftsdom av 30. april 1938. (Bilag 5.)

Arbeidslagenes formann er ansvarlig for arbeidets riktige utførelse. Han forestår i alminnelighet personlig selve skytningen i fjell. Han har en ekstragodtgjørelse av 2 til 4 øre pr. timeverk i akkordlaget.

Systemet har her i landet krevet et relativt fåtallig tilsyn; i alminnelighet benyttes en oppsynsmann for 60 arbeidere eller flere etter arbeidets vanskelighet.

Fra gammel tid har det eksistert såkalte «Reglementariske bestemmelser» for utførelsen av alle veiarbeider, utferdiget av Sentraladministrasjonen. Hver akkordformann får et eksemplar. Bestemmelsene er oftere revidert i årenes løp.

Da de norske arbeidere som regel er dyktige og opplyste folk som er oppøvet i å arbeide på denne måte, vites det f. t. ikke noe mer rasjonelt system for opparbeidelse av veianlegg.

Da akkordarbeiderne er den største gruppe arbeidere ved statens veiarbeidsdrift, har en derfor også i etterfølgende kapitel II, lønns-overenskomster, bare omhandlet denne gruppe.

II. Forhandlinger og overenskomster med Norsk Arbeidsmandsforbund.

1. Lønnsbestemmelser.

a) Inntil 1932 ble arbeidslønnen ved Statens veianlegg og vei-vedlikehold stort sett fastsatt av overingeniørene i fylkene med nødvendig approbasjon fra sentraladministrasjonens side. *Lønningene* var i de unormale år under og etter verdenskrigen *steget langt raskere enn prisnivået*, således at arbeidstidens nedsettelse fra 57 t. til 48 t. pr. uke som fant sted 1. januar 1920 allikevel gav veiarbeiderne en i forhold til prisnivået *vesentlig høyere ukefortjeneste enn i 1914*.

Fra 1920 av, da prisindeksen nådde sitt maksimum, regulertes veiarbeidernes lønninger noenlunde etter prisnivået, men lå stadig forholdsvis høyere enn i 1914. Da priset i årene 1928 til 1931 ikke medførte tilsvarende reduksjon i fortjenesten, bestemte Arbeidsdepartementet i 1932 at forskuddslønn og akkordfortjeneste ved veianleggene skulle nedsettes med ca. 6 % i samtlige fylker.

Denne bestemmelse ble meddelt distriktene i februar måned 1932 og bevirket at den gjennomsnittlige fortjeneste ved anleggene — som i terminene 1929—30 og 1930—31 var utgått med kr. 1.04 pr. time — i den følgende termin 1931—32 gikk ned til kr. 1.01 pr. time.

Denne nedsettelse medførte imidlertid ved statens veianlegg og delvis ved vedlikeholdet i flere fylker en arbeidsstans som varte fra slutten av april 1932 til begynnelsen av august s. å.

Konflikten ble bilagt gjennom riksmeglingsmannen, hvis forslag ble vedtatt av begge parter. Kfr. vedlagte forslag av 26. juli 1932 med vedlegg. Bilag 1.

Som det herav fremgår ble det fastsatt bestemte forskjellige *middel-fortjenester pr. time i akkord i de enkelte fylker*. De nye satser forutsatte dog ikke noe brudd med den gamle sedvane i veivesenet at fortjenesten — såvel *forskuddssatser* som *akkordfortjeneste* — kunne varieres noe mellom anleggene i de forskjellige fylker, og innen hvert fylke etter *leveomkostningene m. v. på vedkommende arbeidssted*.

I de følgende terminer 1932—33, 1933—34, 1934—35 og 1935—36 gikk den gjennomsnittlige fortjeneste i *akkord* ut med henholdsvis kr. 0.96, kr. 0.96, kr. 1.00 og kr. 1.01 pr. time.

Den *utgatte* fortjeneste i disse terminer ligger dog noe i underkant av den i riksmeglingsmannens vedtatte forslag *forutsatte* fortjeneste, kfr. også vedlagte grafiske oversikt over dette forhold, som en senere skal komme tilbake til med en nærmere forklaring. Bilag 2.

En vil ikke unnlate i denne forbindelse å bemerke at prisene i terminene 1931/32, 1932/33 og 1933/34 stadig gikk nedover, kfr. indekstallene, og da veivesenets arbeidsledere alltid har fulgt den praksis å regulere lønningene etter prisforholdene, antas dette å være den vesentligste årsak til at lønningene også falt.

b) I mai 1935 anmodet Norsk Arbeidsmandsforbund om at det måtte bli opptatt forhandling om arbeidslønningene ved Statens veiarbeidsdrift og likeledes om revisjon av de reglementsmessige bestemmelser. Sistnevnte var utferdiget av Arbeidsdepartementet i 1912 og revidert i 1919. Forhandlingene ble opptatt høsten 1935 og herunder fremla Arbeidsmandsforbundet forslag til *overenskomst* med lønnsstariff og reglement. Man ble imidlertid etter forhandling enige om å beholde den tidligere form for arbeidsavtale, nemlig «særskilte lønnsbestemmelser» og «reglementsmessige bestemmelser». Man ble likeledes enige om detaljene i reglementet. En av forandringene i dette gjaldt feriebestemmelsen som i den foreslåtte og av Stortinget senere vedtatte form medførte *gunstigere ferievilkår for arbeiderne*.

Det reviderte reglement ble godkjent av Arbeidsdepartementet og utferdiget i henhold til kgl. res. av 28. februar 1936.

Angående *lønnsatsene* kom man under de frivillige forhandlinger i 1935 ikke til enighet.

Arbeidsmandsforbundet foreslo en *felles forskuddssats på kr. 0.90 pr. time for hele landet*, mens Statens forhandlere fant å kunne tilby en forhøyelse av de gjeldende forskudd fra kr. 0.52—kr. 0.75 til kr. 0.60—kr. 0.75 pr. time med tilsvarende satser for de øvrige lønnsgrupper. Fordyrelsen for Statens veiarbeidsdrift var beregnet til ca. 10 mill. kr. og ca. 1.6 mill. kr. for henholdsvis Arbeidsmandsforbundets og Statens forhandleres forslag.

Etter partenes anmodning opptok Riksmeglingsmannen frivillig megling om lønnsbestemmelsene og fremsatte forslag som ble vedtatt av Norsk Arbeidsmandsforbund og av Stortinget. Kfr. vedlagte eksemplar av forslaget av 17. desember 1935. Bilag 3.

Lønnsforhøyelsen ble anslått å fordyre anleggsarbeidet med ca. 1.8 mill. kr. og riksveienes vedlikehold med ca. kr. 900 000 tilsammen for Statens veiarbeidsdrift ca. 2.7 mill. kr., eller rundt regnet til ca. 12 %.

Ved de nye lønnsbestemmelser som trådte i kraft 1. juli 1936 ble Arbeidsmandsforbundets krav om *ens forskudd* i alle fylker ikke etterkommet i full utstrekning, idet det ble *fastsatt 4 forskuddssatser kr. 0.76, 0.75, 0.71 og 0.66 pr. t. gjeldende henholdsvis for 2, 1, 2 og 13 fylker*. Det ble imidlertid ikke lengere adgang til å *varierte forskuddslønnen innen et fylke etter leveomkostningene på arbeidsstedet*. Som følge herav ble det særlig arbeidere på billigere levesteder som fikk lønnsforbedring, idet arbeidsfortjenesten der hadde vært lavest. På den annen side fikk *arbeiderne nær byene og industricentrer lite eller intet lønnstillegg, noe som vakte misnøye hos disse*. Det kom derfor allerede i februar 1937 krav om høyere lønn fra veiarbeiderne i Akershus fylke, som var blitt forholdsvis minst gunstigst stillet på grunn av den lønnsutjevning som Arbeidsmandsforbundets krav om samme satser over hele landet hadde medført.

Som følge av den nye overenskomst viste den gjennomsnittlige fortjeneste i akkord den følgende termin 1936—37 en stigning fra foregående termin til kr. 1.07 pr. time.

Forslaget forutsatte en stigning på ca. 12 %, mens den *virkelige utgatte* fortjeneste fra foregående termin viste ca. 6 %.

Dette skyldes at en på det tidspunkt forhandlingene pågikk, ikke hadde noen oversikt over fortjenesten i nevnte termin, som uten at det i virkeligheten (teoretisk) var foretatt noen forhøyelse av lønningene, allikevel var gått opp fra kr. 0.96 til henholdsvis kr. 1.00 og kr. 1.01 i de 2 foregående terminer.

c) På foranledning av Norsk Arbeidsmandsforbund ble det opptatt nye forhandlinger i mai 1937, denne gang bare om lønnsbestemmelsene. Da de frivillige partsforhandlinger ikke førte fram, ble frivillig megling opptatt av Kretsmeglingsmannen. Det av denne fremsatte meglingsforslag ble vedtatt av begge parter. Kfr. vedlagte avtrykk av forslaget av 22. juni 1937. Bilag 4.

Også disse lønnsbestemmelser som trådte i kraft 1. juli 1937, *forutsatte ens arbeidsfortjeneste innen samme fylke*, uansett arbeidsstedets beliggenhet i nærheten av en by eller i en bygd med lave leveomkostninger. Antall forskuddsgrupper ble dog *reduisert til 3*, nemlig kr. 0.85 i 3 fylker, kr. 0.76 i 2 fylker og kr. 0.72 i 13 fylker. *Akkordfortjenesten var, som tidligere, forutsatt å gi ett midlere etterskudd på ca. 45 % til de nevnte forskuddssatser*. De nye lønnsbestemmelser var beregnet å gi en lønnsforbedring på ca. 8 % for hele landet med en fordyrelse av anleggsdriften på ca. kr. 894 100.00 og av riksveienes vedlikehold på ca. kr. 789 200.00, tilsammen ca. kr. 1 683 300.00.

Ifølge de avgitte regnskaper for terminen 1937—38 gikk fortjenesten opp til kr. 1.18 pr. time, hvilket tilsvarer den forutsatte forhøyelse av lønningene på ca. 8 % fra foregående termin (kr. 1.07).

d) I august 1937 anmodet Norsk Arbeidsmandsforbund om at såvel lønns- som de reglementsmessige bestemmelser måtte bli opptatt til fornyet revisjon.

Det ble i den anledning ført forhandlinger mellom partene, frivillig og tvungen megling ved riksmeglingsmannen. Da dette ikke førte fram til enighet, ble saken avgjort ved en nedsatt voldgiftsrett, kfr. vedlagte avtrykk av den under 30. april 1938 avsatte dom. Bilag 5.

Her er lønnsatsene medtatt som særskilt paragraf i de reglements-messige bestemmelser. Dommens bestemmelser ble gjort gjeldende fra 1. mai 1938.

Med hensyn til lønnsbestemmelsene ble det ikke gjort noen forandringer i selve gruppeinndelingen mellom fylkene. De 3 satser ble bibeholdt. De nye satser var beregnet å gi en lønnsforbedring på ca. 8 %, hvilket ville medføre en fordyrelse av arbeidsdriften for anlegg og vedlikehold på tilsammen ca. kr. 1 700 000.00.

Den virkelige utgatte gjennomsnittsfortjeneste for den følgende termin viste kr. 1.27 pr. time, hvilket svarer til den forutsatte beregnede stigning av lønnen på ca. 8 % fra foregående termin (kr. 1.18).

Arbeiderne fikk også ved voldgiftsdommen en forbedring i lønnsforholdene ved gunstigere betingelser for oppnåelse av feriegodtgjørelse, betaling for renhold og fyring av brakker og spisebuer m. v. En vil dog senere komme tilbake til bemerkninger til de øvrige paragrafer i dommen (reglements-messige bestemmelser og fortolkninger herav).

Dommen ble gjort gjeldende for ett år til 1. mai 1939 og videre ett år ad gangen for så vidt den ikke skriftlig oppsies av en av partene

med 3 måneders forutgående varsel. Oppsigelsen skal være vedlagt forslag til ny overenskomst.

Hittil er den ikke oppsagt av noen av partene og er gjeldende.

e) I november måned 1939 ble det på foranledning av Norsk Arbeidsmandsforbund opptatt forhandlinger mellom partene om revisjon av lønnsbestemmelsene. En kom heller ikke denne gang til enighet, hvorfor saken gikk til riksmeglingsmannen til frivillig meglings.

Meglingen resulterte i at Riksmeglingsmannen fremsatte vedlagte forslag av 5. januar 1940 hvilket forslag senere ble vedtatt av myndighetene. Bilag 6.

Som det herav bl. a. sees er voldgiftsdommen forlenget uforandret til 1. mai 1941, dog med en del tillegg for dyrtiden.

Fra 1. januar 1940 var det forutsatt gitt et dyrtidstillegg som eventuelt skulle reguleres i de 2 derpå følgende kvartaler — enten opp eller ned — for hvert 5 poengs variasjon i indekstallet for leveomkostningene fra Det Statistiske Sentralbyrå.

Forslaget forutsatte full kompensasjon for 1. kvartal og 3/4 kompensasjon for de 2 etterfølgende pr. 1. april og 1. juni 1940. For videre regulering etter 15. oktober 1940 måtte det i tilfelle opptas nye forhandlinger.

I henhold til de fastsatte tall for veivesenets vedkommende ble dyrtidstillegget i første kvartal 8 øre pr. time og 6 øre pr. time for annet kvartal. Disse tillegg ble utbetalt inntil 1. juni 1940.

På Finansdepartementets anmodning i juni måned 1940 ble det imidlertid opptatt nye forhandlinger med Norsk Arbeidsmandsforbund for å slutte en overenskomst om lønnsutbetalingen fra 1. juni s. å. inntil videre, slik at dyrtidstillegget — i likhet med den for det private bedriftsliv av Riksmeglingsmannen trufne ordning — fra 1. januar s. å. (8 øre pr. time) skulle falle bort, men at indekstillegget fra 1. april s. å. (6 øre pr. time) skulle bibeholdes.

Forhandlingene brakte intet resultat hvorfor saken ble oversendt Riksmeglingsmannen til videre behandling.

Det ble deretter holdt møte på Kretsmeglingsmannens kontor i Oslo — ved hans stedfortreder — som fremsatte forslag til overenskomst.

En avskrift av den første protokoll i møte den 29. juni 1940 ved legges. Bilag 7.

Som det herav fremgår ble det med hensyn til utbetaling av dyrtidstillegg vedtatt den samme ordning for statens veiarbeidsdrift, som ovenfor nevnt allerede var truffet for det private bedriftsliv, kfr. forøvrig vedlagte eksemplarer av veidirektørens rundskriv nr. 33 og 95, 1940, til veivesenets arbeidsledere. Bilag 8 og 9.

Nevnte dyrtidstillegg på 6 øre pr. time er fremdeles gjeldende, og utgjør ca. 5 % i merutgift på arbeidsutgiftene ved anleggs- og vedlikeholdsdriften ved statens veiarbeidsdrift.

Etter den oversikt en f. t. har over tilståtte midler hertil i *inneværende termin* vil dyrtidstillegget utgjøre ca. 3.7 mill. kr. i merutgift. Hertil kommer så distriktenes merutgifter, idet veivesenets overenskomster også er gjort gjeldende for de fleste fylkers- og herredskommuners veiarbeidsdrift.

f) På grunn av den sterke prisstigning på driftsmidler for biler, ble det i mellomtiden på foranledning av Norsk Arbeidsmandsforbund i august måned 1940 opptatt forhandlinger om *særskilt dyrtidstillegg* for denne gruppe, kfr. voldgiftsdommens § 2, I, punkt 7, leiet bil og sjåfør.

En ble enige om et tillegg tilsvarende prisstigningen på driftsmidlene til selve bildriften, hvilket utgjorde ca. 28 % av voldgiftsdommens satser, kfr. herom vedlagte rundskriv av 24. august 1940 fra veidirektøren til arbeidslederne. Bilag 10. Som det herav fremgår ble de nye satser gjort gjeldende fra 1. august s. å.

Det har også senere kommet anmodning om å øke disse satser *ytterligere*, da det i enkelte distrikter på grunn av de særskilte vanskelige forhold i bildriften har vist seg omtrent umulig å få leiet bil etter nevnte satser. En har derfor også i enkelte tilfelle senere måttet tilstå *ytterligere tillegg* for denne lønnsgruppe for at arbeidet ikke skulle stoppe opp, bl. a. av hensyn til snøbrøytingen.

På grunn av den senere stedfunne stigning i driftsutgiftene for biler, hadde veidirektøren for sitt vedkommende allerede i november måned forutsatt nevnte satser opptatt til ny behandling. En vil imidlertid i denne forbindelse ikke unnlate å gjøre oppmerksom på at det i henhold til Administrasjonsrådets forordning av 12. september 1940 og som nå er tråd i kraft, tilligger fylkesmennene å fastsette satser for lastebilkjøring m. v.

Da veidirektøren i henhold hertil var i tvil om veivesenets leie av bil og sjåfør kunne henføres under denne bestemmelse og derfor ikke lenger kunne bestemme over lønnsatsene, ble saken lagt fram for de respektive myndigheter, Prisdirektoratet og Sosialdepartementet til uttalelse.

Prisdirektoratets uttalelse i saken foreligger og forutsetter at *veivesenets befaling med disse lønnsatser er opphørt* ved at det nå tilligger de respektive fylkesmenn å bestemme satsene for denne gruppe innen de enkelte fylker.

Saken er under 16. januar d. å. sendt Sosialdepartementet, men svar herfra foreligger ennå ikke. Veidirektøren har derfor hittil ikke hatt anledning til å komme nærmere inn på nevnte spørsmål om eventuell forhøyelse av satsene i denne gruppe, liksom en heller ikke har kunnet underrette veivesenets arbeidsledere om en avgjørelse i saken.

g) Under henvisning til foranstående tillater en seg å vise til bilag 2, kfr. avsnitt II, a.

Som det herav sees er det grafisk fremstillet en oversikt over *forholdet mellom de av Riksmeglingsmannens side 1932 vedtatte forslag vedkommende lønnsatser i akkord for anleggsarbeid ved statens veiarbeidsdrift og de virkelige utgatte fortjenester for samme.*

Til sammenligning har en også medtatt hovedindekstallet for leveomkostningene for hele landet uten skatt. (Gjennomsnittstall for kalenderår, med 1938 = 100, oppgitt fra Det Statistiske Sentralbyrå.)

Som det fremgår er den *hele opptrukne linje* veivesenets virkelige utgatte fortjeneste etter de avleverte regnskaper. Formanns- og feriepenger er medtatt i disse oppgaver, som utgjør henholdsvis 2 + 4 =

6 øre til terminen 1938—39. Fra og med terminen 1938—39 er dog feriepengene øket med 1 øre på grunn av de gunstigere vilkår ved voldgiftsdommen, hvorfor det fra og med denne termin er lagt til 2 5 = 7 øre i formanns- og feriepenge. Fra 1. januar 1940 er da også medtatt 6 øre i dyrtidstillegg.

Den *småstrekete linje* viser den av riksmeglingsmannen fastsatte fortjeneste tillagt de samme ovennevnte tillegg for sammenligningsgrunnlagets skyld.

Strekprikket linje viser årets gjennomsnittlige indekstall.

Den virkelige utgåtte fortjeneste for terminen 1939—40 og for første halvår 1940—41 har en ennå ikke hatt anledning til å kontrollere etter regnskapene, men er foreløbig oppgitt av overingeniørene etter den oversikt de f. t. har.

Da veivesenet har 3 grupper satser har en ved beregningen av lønssatsene bare regnet den største gruppe (13 fylker) som har den laveste lønssats, men den største akkorddrift.

Som det videre sees er stigningen ifølge vedtatte forslag fra terminen 1932—33 til 1940—41 ca. 24 %, mens stigningen i den *virkelige* utgåtte fortjeneste viser ca. 59 %. Indeksstigningen i leveomkostningene er for samme tid ca. 36 %.

At den vedtatte stigning i lønnen ikke har fulgt med indeksstigningen antas blant annet å skyldes de ekstraordinære forhold. Riksmeglingsmannens forslag av 5. januar 1940 er nemlig som foran nevnt senere delvis forandret.

Imidlertid har den virkelige utgåtte fortjeneste fulgt godt med og gått høyere enn indeks skulle tilsi. Dette skyldes også de ekstraordinære forhold ved arbeidsdriften bl. a. forsering av arbeider som erfaringsmessig alltid blir dyrere enn ordinær arbeidsdrift over et lengere tidsrom.

Alt i alt kan en således si at veivesenets arbeidere hittil allerede har fått kompensert den oppståtte stigning i leveomkostningene i forhold til det oppgitte indekstall, uten at det foreligger tariffestede forhøyelser.

Til orientering vedlegges også en grafisk oversikt over forholdet mellom fortjeneste i akkord og hovedindekstallet helt fra 1914 og til idag. Bilag 11.

Som det herav fremgår er her medtatt en kurve for time- og en for ukefortjenesten i akkord, en kurve for indekstallet med og uten skatt og en for timefortjenesten i jordbruk og skogbruk.

Forutsetningene for kurven vedkommende akkordfortjenesten er den samme her som i ovennevnte tabell (bilag 2) mens indeksskurven er tatt etter den gamle *poengtabell* og er på grunn av manglende oppgaver for de første år — ikke gjennomsnittstall, men tall for *en måned hvert år*, i mars måned til 1919 og senere i juli måned.

Kurven for jordbruk og skogbruk er gjennomsnittsfortjenesten for gråsteinmurere, tømmermenn, grøfting og skogsbruk etter oppgavene fra Det Statistiske Sentralbyrå.

Oversikten viser at veivesenets arbeidsledere alltid har hatt for øye å regulere fortjenesten etter de til enhver tid gjeldende leveforhold

og priser, også før fastsettelse av bestemte lønssatser (1932). Forholdet mellom kurvene har dog holdt seg jevnt siden 1922—23, men viser nå igjen tegn til å forlate hverandre. Dette må, som før nevnt, antakelig skyldes de ekstraordinære forhold på arbeidsmarkedet. I tilfelle veivesenets fortjeneste ikke var forhøyet i inneværende termin, ville det visstnok ha vært vanskelig å skaffe nødvendig kvalifisert arbeidshjelp til de arbeider som måtte utføres i et bestemt tidsrom etter de fremsatte krav.

På den annen side er det forholdet til lønningene i jordbruk, skogbruk og fiske som spiller en betydelig rolle. Av tabellen fremgår det at veivesenets lønninger for terminen 1939—40 ligger ca. 58 % over lønningene i nevnte yrker.

At veivesenets lønninger ligger så høyt har selvsagt en stor betydning for arbeidsdriften i disse landbruksyrker, idet arbeidskraften har vært trukket bort fra disse og over i veiarbeid eller annet bedre lønnet arbeid. Ifølge meddelelser i pressen har det også vist seg at det i vinter har vært vanskelig å skaffe nødvendig arbeidskraft til skogsbruket i enkelte deler av landet. I denne forbindelse nevnes at ved Statsbanenes anleggsdrift har arbeidsfortjenesten i alminnelighet ligget ca. 50 % over Veivesenets tilsvarende.

h) Norsk Arbeidsmandsforbund sendte — som kjent — i august måned 1940 anmodning til Arbeidsdepartementet om å oppta nye forhandlinger om ytterligere lønnsøkning som kompensasjon for prisstigningen.

I september måned s. å. ble det avholdt forhandlingsmøte mellom partene som dog ikke brakte noe resultat. Saken ble derfor oversendt riksmeglingsmannen til videre behandling.

Under 21. september s. å. ble det holdt en konferanse hos Riksmeglingsmannen. Sakens behandling ble utsatt inntil andre pågående forhandlinger (industrien) var avsluttet.

Imidlertid rettet Norsk Arbeidsmandsforbund fornyet henvendelse i november måned s. å. om på ny å gjenoppta forhandlinger mellom partene.

I henhold hertil ble nye forhandlinger mellom partene gjenopptatt i desember måned s. å. Norsk Arbeidsmandsforbund fremla et nytt forslag med motivering. Partene ble dog heller ikke denne gang enige, hvorfor saken ble oversendt Riksmeglingsmannen, kfr. vedlagte avskrift av den førte protokoll for forhandlingene i møte mellom partene den 17. og 19. desember 1940. Bilag 12.

Arbeidsmandsforbundet har også denne gang forutsatt *bare en lønnsgruppe for hele landet*. Som uttalt så mange ganger tidligere finner veidirektøren dette meget uheldig. En må sterkt anbefale at de 3 nåværende grupper opprettholdes. Det ville heller være mer ønskelig å få tillatelse til å variere lønssatsene *innen fylkene*, således at en kan unngå det uheldige forhold at det på steder med lave leveomkostninger skal betales de samme lønninger som i byer og industrielle strøk med dyrere leveforhold, kfr. hva herom er anført foran under avsnitt II, I, a om den tidligere praktiserte ordning i veivesenet.

Under henvisning hertil tillater veidirektøren seg å bemerke at

det i stedet for den nåværende ordning med 3 forskjellige lønnsatser for fylkene imellom kunne være meget fordelaktig å få tillatelse til å anvende 3 forskjellige lønnsatser innen hvert fylke.

Det måtte da overlates veivesenets administrasjon å bestemme hvilken av de 3 lønnsatser som skulle anvendes i de enkelte distrikter eller soner innen fylket, i likhet med den nåværende gjeldende ordning for avlønning i offentlig hjelpearbeid.

De forskjellige grupper av forskudd antas — etter den oversikt en f. t. har — eventuelt å burde være kr. 0.80, kr. 0.90 og kr. 1.00 pr. time.

Eksempelvis vil det høyeste forskudd bli brukt på de arbeidssteder hvor leveforholdene er kostbarest, således ved endel byer og industristrøk uten hensyn til fylkesgrensene. Tilsvarende variasjon av lønnsatsene forutsettes i de øvrige lønnsgrupper både ved anlegg og vedlikehold.

I forhold til de f. t. gjeldende lønnsatser inkl. dyrtidstillegg på 6 øre pr. time, forutsetter Arbeidsmandsforbundets nye forslag en reell øking av alle lønnsatser på gjennomsnittlig ca. 30 %. (Akkordfortjenesten dog ca. 38 %.)

Regner en med gjennomsnittstallet for forslagens lønnsøkning, (ca. 30 %) får en — under forutsetning av samme bevilgninger til veivesenets anleggs- og vedlikeholdsdrift som hittil er tilstått i inneværende termin — en *fordyrelse av driften på ca. 22 millioner kroner* i en termin i forhold til den nåværende fastsatte lønn.

For så vidt ytterligere midler blir stillet til rådighet, vil disse merutgifter stige tilsvarende.

Hertil kommer da distriktenes merutgifter som en ikke har full oversikt over, kfr. hva herom er anført under foranstående avsnitt e, siste punktum.

En må dog i denne beregning ta hensyn til at arbeiderne som omhandlet i foregående kapitel *g allerede har fått øket sin lønn med ca. 21 % i forhold til de fastsatte lønnsatser.*

En skulle anta at en reell øking av lønnsatsene nå vil *forårsake en ytterligere øking av fortjenesten* selv om det som nevnt allerede for en del er skjedd en øking i fortjenesten.

II. 2. Arbeidsvilkår ved statens veiarbeidsdrift.

Som nevnt i foranstående avsnitt er det voldgiftsdommens arbeidsbestemmelser (30. april 1938) som er gjeldende i sin helhet.

Da det imidlertid oppstod endel uoverensstemmelser med hensyn til fortolkningen av forskjellige paragrafer, ble det på foranledning av Norsk Arbeidsmandsforbund holdt endel forhandlingsmøter mellom partene.

En ble enige om sånn fortolkning vedkommende de enkelte paragrafer som vedlagte avtrykk av veidirektørens rundskriv nr. 31/1939 viser. Bilag 13.

Vedkommende arbeidsvilkårene og de enkelte paragrafer tillater veidirektøren seg å bemerke følgende:

Det er ikke medtatt noen spesiell paragraf for *oppsigelse av arbeidere,*

idet en under forhandlingene ble enige om at de gjeldende bestemmelser herfor overensstemmende med arbeidervernloven skulle gjøres gjeldende også for statens veiarbeidsdrift, kfr. vedlagte avtrykk av veidirektørens rundskriv av 4. og 29. juni 1938 til veivesenets arbeidledere. Bilag 14 og 15.

§ 7. Akkorders utsettelse.

En gjør oppmerksom på at bestemmelsen i denne paragraf om fri forhandling på arbeidsstedet mellom arbeidsbestyreren og akkordformannen angående akkordprisene ikke kan ventes etterkommet i full utstrekning så lenge arbeidslederne i fylkene er så overbelastet med arbeid som de har vært og fremdeles er.

Som det sees er det forutsetningen at akkordene skal beregnes således at akkordfortjenesten ved normal arbeidsytelse antas å skulle gi *45 % tillegg til den fastsatte forskuddslønn.*

§ 10. Ordinær arbeidstid.

En vil ikke unnlate å bemerke at det ville ha vært heldigere med en smidigere arbeidsinndeling. Veidirektøren hadde under forhandlingene med voldgiftsretten foreslått at det ble gitt anledning til å forhøye den alminnelige arbeidstid i den utstrekning arbeidervernloven tilsier, (54 timers arbeidsuke) hvor det av hensyn til klimaet, årstiden eller andre forhold kunne vise seg hensiktsmessig.

En tenkte da spesielt på mørketiden i vinterhalvåret i Nord-Norge, hvor arbeidstiden må innskrenkes. Arbeiderne kunne da ved en smidigere ordning få anledning til å tjene inn det tapte i den lyse årstid.

§ 11. Overtids- og helligdagsarbeid.

Så vidt veidirektøren bekjent er de fastsatte satser noe av de høyeste som f. t. er gjeldende i landet og burde opptas til revisjon.

§ 18. Husvær.

Med de økete omkostninger til brakker, lys, brensel og sengklær synes nå 20 øre pr. dag i leie å være noe snaut. Satsen burde f. t. fordobles.

§ 20. Ferie.

Ved at fortjenesten nå er steget til gjennomsnitt ca. kr. 1.50 pr. time, vil feriegodtgjørelsen stige proporsjonalt og vil da komme til å utgjøre 7 øre pr. time, mot da voldgiftsdommens satser ble fastsatt 5 øre pr. time.

Til de øvrige paragrafer har en ikke noe vesentlig å bemerke.

Veidirektørkontoret, den 25. februar 1941.

S. B.

På foranledning av Veidirektørens skriftlige framstilling sendte forbundet 28. februar følgende tilsvarende:

Herr Riksmeklingsmannen,
Karl Johansgt. 45, Oslo.

Ad lønns- og arbeidsvilkår ved Statens veiarbeidsdrift og forbundets krav om øking av lønnssetene.

Ved Veidirektørens skriv av 25. februar i år har vårt forbund fått oversendt gjenpart av Veidirektørens «*redegjørelse vedkommende lønns- og arbeidsvilkår ved statens veiarbeidsdrift i løpet av den siste 10 år periode*».

Hva angår den tallmessige og grafiske framstilling som foreligger, vil vi peke på at den etter vår oppfatning ikke gir noe helt bilde av lønnsforholdene for arbeiderne ved veiarbeidsdriften, idet den bare omfatter akkordfortjeneste ved anlegg i de 13 fylker som etter voldgiftsdommen av 1938 er i den laveste lønnsone, men som på grunn av forholdene i siste del av året 1940, som angir nåværende gjennomsnittlige akkordfortjeneste, har hatt de fleste større ekstraordinære anlegg og den største akkorddrift og akkordfortjeneste.

Så vidt vi kan se av framstillingen omfatter den ikke timelønnede arbeidere som beskjeftiges ved anlegg og vedlikehold, og denne forholdsvis store gruppe av arbeidere har ikke oppnådd å få dekket utgiftene ved prisstigningen med mer enn 4.5 % = 6 øre pr. time siden 1938, da voldgiftsdommens lønnsseter ble fastsatt, mens stigningen i leveomkostningene viser 31 %.

Som nevnt i motiveringen for vårt framlegg til lønnsøking som ble lagt fram i forhandlingsmøte den 17. desember 1940, har lønningene for arbeiderne ved veiarbeidsdriften ikke stått i rimelig forhold til lønnsnivået for andre grupper av arbeidere.

Som eksempel kan nevnes at voksne menn i eksportindustrien, industrien forøvrig og fagarbeidere i håndverk i året 1938 (samme år som voldgiftsdommen for veivesenet ble avsagt) i dagfortjeneste hadde en gjennomsnittsfortjeneste av kr. 13.82 pr. dag, d. v. s. ca. kr. 1.72 pr. time, mens arbeiderne ved veiarbeidsdriften, etter den framstilling som foreligger for samme år, oppnådde kr. 1.18 pr. time som akkordfortjeneste.

Heller ikke ved den generelle lønnsøking som kompensasjon for prisstigningen som ble gjennomført året 1940 oppnådde veiarbeiderne den samme lønnsøking som de andre grupper av arbeidere, idet industriens arbeidere og arbeidere ved annen anleggsdrift fikk dyrtidstillegg på grunnlag av en gjennomsnittlig timefortjeneste av kr. 1.72, tilsvarende et lønnstillegg av 12 øre pr. time og senere 8 øre, mens arbeiderne ved veiarbeidsdriften fikk sitt dyrtidstillegg på grunnlag av en gjennomsnittsfortjeneste av kr. 1.18 pr. time, tilsvarende 8 øre pr. time og senere 6 øre.

Etter den framstilling som foreligger for gjennomsnittlig oppnådd fortjeneste i akkord for arbeiderne ved veiarbeidsdriften siste halvår 1940, kr. 1.53 pr. time, sammenlignet med oppnådd akkordfortjeneste for andre grupper av anleggsarbeidere i den private og offentlige anleggsdrift, som f. eks. ved jernbaneanleggene, så er gjennomsnittsfortjenesten ved jernbaneanleggene 4. kvartal 1940 kr. 1.92 pr. time,

og arbeidet ved veianleggene utføres stort sett under samme forhold forøvrig, som anleggsarbeid ved andre private og offentlige anlegg.

Hva angår de tallmessige og grafiske framstillinger over timefortjeneste, så er det etter vår mening uriktig å ta med opptjent ferielønn og formannspenger som tilsammen utgjør 9 øre pr. time.

Riktignok er ferielønn og formannspenger arbeidsutgifter, men det kan ikke betegnes som akkordfortjeneste eller timelønn, da opptjent ferielønn først utbetales som lønn under den tid arbeiderne har ferie. Det samme gjelder de 2 øre pr. time som utgjør formannspenger, idet disse blir utbetalt bare til en mann i hvert lag som godtgjørelse for det administrative arbeid han utfører som formann for arbeidslaget.

Til Veidirektørens merknad om at det kunne være meget fordelaktig å få tillatelse til å anvende inntil 3 forskjellige forskudds- og timelønnsseter innen hvert fylke, vil vi i tilslutning til hva vi har anført som motivering for vårt lønnsframlegg på ny gjenta at en lønsordning etter forskjellige lønnsone, fylkesvis og innen de enkelte fylker, i praksis vil virke helt urettferdig.

Den alminnelige praksis har vært og må bli for framtida at arbeiderne ved veianlegg flyttes fra det ene anlegg til et annet etter hvert som arbeidet skrider fram, såleis at arbeidere som er bosatt og har sin familie i et distrikt som sorterer under en høyere lønnsone, kan ha sin arbeidsplass i et distrikt som sorterer under en lavere lønnsone, og i andre tilfelle i omvendt orden.

Under de nåværende forhold, med stort sett ensartede priser på levnetsmidler og nødvendige forbruksartikler, bør de minstelønnsseter som fastsettes være ens for det hele land.

Vedkommende Veidirektørens merknad til de enkelte paragrafer, som omhandler arbeidsvilkårene forøvrig, skal anføres:

Ad § 7. Akkorders utsettelse.

Den innflytelse som akkordlagene skal ha ved fastsettelse av akkordprisen etter voldgiftsdommens bestemmelser, må ikke forringes.

Et akkordsystem etter andre former eller ved at anleggslederen utferdiger akkordsedler på sitt kontor uten å gjøre seg kjent med forholdene på arbeidsstedet eller ha konferert med arbeidslaget, som skal utføre arbeidet, vil føre til rene vilkårligheter som hverken arbeiderne eller arbeidsgiveren kan være tjent med.

Ad § 10. Ordinær arbeidstid.

Det vil etter vår mening være uriktig å regulere den ordinære arbeidstid for arbeiderne ved veiarbeidsdriften etter årstid og forhold som i hvert enkelt tilfelle kan ansees hensiktsmessig for arbeidsgiveren.

Argumentet om at arbeiderne «ved en smidigere ordning» derved kunne få høve til å oppnå en større fortjeneste i den lyse årstid, vil, etter tidligere erfaring og under ordinære forhold ikke føre til øket arbeidsinntekt for det overveiende flertall av de arbeidere som har veiarbeid som erverv, av den grunn at bare et fåtall av arbeiderne har sammenhengende årlig beskjeftigelse.

En lempning på bestemmelsen om 48 timers ordinær arbeidsuke vil derimot føre til en økning av arbeidsledighetsperiodene for veiarbeiderne.

Ad § 11. Overtids- og helligdagsarbeid.

Til Veidirektørens merknad om at de fastsatte satser for overtidsarbeid ved veiarbeidsdriften er noe av de høyeste som for tiden er gjeldende i landet, gjør vi merksam på at, unntatt de 2 første arbeidstimer, er der ingen forskjell i overtidsbestemmelsene ved veiarbeidsdriften og andre private og offentlige arbeidsgrener.

Når det i voldgiftsdommen ble fastsatt 50 % tillegg for arbeid utover den ordinære arbeidstid også for de 2 første arbeidstimer i ukens 5 første virkedager, så har det sin grunn i at overtidsarbeid ved veiarbeidsdriften kan forekomme bare i liten utstrekning.

Ved den regulære anleggsdrift forekommer praktisk talt ikke overtidsarbeid.

Når 50 % satsen ble fastsatt også for de 2 første overtidstimer, så var det under hensyntagen til at i de tilfelle overtidsarbeid må benyttes, så gjelder rene ekstraordinære omstendigheter og tilfelle, som flomskader og rent uforutsett arbeid som må utføres så hurtig som mulig og med sterkest mulig arbeidstempo.

Forandring i overtidsbestemmelsen kan ikke anbefales.

Ad § 18. Husvær.

Det har så vidt oss bekjent aldri vært forutsetning at godtgjørelsen, 20 øre pr. døgn, som betales av de arbeidere som innlosjeres i veivesenets barakker, skal dekke utgiftene med barakkehold, lys, brensel og sengklær.

Som bekjent holder veivesenet ikke barakker i arbeidsdistrikter hvor arbeiderne med rimelighet kan skaffe seg selv husrom, og den forholdsvis lave brakkeleie er forutsatt som en kompensasjon for de ulemper arbeiderne har som må oppholde seg i ubebodde distrikter hvor barakkene som regel oppføres.

Da spørsmålet om barakker og brakkeleie er nevnt i denne forbindelse kan meldes at også arbeiderne ved veianleggene er interessert i en forandring av de boligforhold som nå er ved de fleste større veianlegg, og vi vil ved dette høve minne om arbeidernes krav som ble fremmet siste gang da § 18 om husvær var oppe til behandling, som gikk ut på at der for arbeidere som beskjefliges ved veiarbeidsdriften utenfor vedkommendes hjemsted, skal veivesenet sørge for boliger etter de regler som er bestemt for barakker.

Ad § 20. Ferie.

I anledning Veidirektørens merknad til denne paragraf og de merutgifter som der må regnes med ved en lønnsøking, har vi ikke oppfattet Veidirektørens merknad som framlegg til forandring.

Ferielønn beregnes med 5 % av den arbeidsfortjeneste som vedkommende arbeider har oppnådd i foregående kalenderår, og under

forutsetning av at vedkommende arbeider kan oppnå en arbeidstid av 1920 arbeidstimer pr. år, vil han ha opptjent en ferielønn som tilsvarer lønn for 12 feriedager eller 96 arbeidstimer.

Oslo, den 28. februar 1941.

Ærbødigst
Norsk Arbeidsmandsforbund
Alb. Karlsen.

Megling ble på ny opptatt 17., 18. og 19. april hvorefter Riksmeglingsmannen framsatte forslag om ca. 15 % lønnsøking.

Meglingsmannens forslag ble oversendt til Sosialdepartementet for godkjenning.

Meglingsforslaget ble ikke godkjent i 1941.

Stans i arbeidet ved den ordinære veiarbeidsdrift.

Igangsettelse av ekstraordinære veianlegg.

I juli måned fikk forbundet melding om at alt ordinært veiarbeide, med undtagelse av absolutt nødvendig veivedlikehold, skulle innstilles og arbeiderne overføres til ekstraordinære anlegg som skulle igangsettes.

Foreningene ble underrettet om den situasjon som hadde oppstått ved følgende rundskriv:

Oslo, den 29. juli 1941.

RUNDSKRIV NR. 12.

Ad arbeidsdriften ved veianleggene.

For bedring av lønnsforholdene ved veiarbeidsdriften skrev vårt forbund til Veidirektøren den 21. juni og refererte til de uholdbare forhold i Sør-Trøndelag og foreslo at veiadministrasjonen måtte medvirke til lønnsøking da Riksmeglingsmannens framlegg til generell lønnsøking ikke har fått godkjenning.

Den 17. juli fikk vi, på foranledning av vårt krav følgende skriv fra Veidirektøren:

«Går tilbake til Norsk Arbeidsmandsforbund, Møllergaten 3, Oslo idet meddeles at en på foranledning av de tyske myndigheter har anmodet overingenørene i de forskjellige fylker om foreløbig å stanse samtlige ordinære veianlegg.

Arbeiderne tilbys i stedet arbeid ved ekstraordinære anlegg i Vest-Agder, Trøndelag og Nord-Norge for forhøyet fortjeneste plus reisegodtgjørelse.

Veidirektørkontoret, den 17. juli 1941.

A. Baalsrud (sign.).»

Hans Paus (sign.).»

I samsvar med foranstående melding fra Veidirektøren er arbeiderne ved den ordinære veianleggsdrift sagt opp med den forutsetning at de som ønsker det skal skaffes arbeid ved 13 ekstraordinære veianlegg til lønnsatser som bestemt i den riksavtale vårt forbund er part i for militæranlegg m. v., hvor forskudd og timelønn er kr. 1.70 for øvede anleggsarbeidere.

Fra Veidirektøren har vi ved skriv av 25. juli fått oppgave over de ekstraordinære veiarbeider som skal holdes i gang.

Veidirektørens oppgave er følgende:

«*Ekstraordinære veiarbeider. Antall arbeidere.*

Under henvisning til telefonkonferanse 24. ds. meddeles nedennevnte oversikt over antall arbeidere som forutsettes beskjeftiget ved de forskjellige ekstraordinære veiarbeider:

Vest-Agder:

Bryggeså—Tonstad ca. 550 mann

Hordaland:

Kyrping—Fjæra » 708 »

Kvandal—Eide » 430 »

Sogn og Fjordane:

Årdalstangen—Øvre Årdal » 500 »

Sør-Trøndelag:

Steinkjær—Rissa » 300 »

Nord-Trøndelag:

Steinkjær—Rissa » 850 »

Nordland:

Øyjord—Bjørnefjell st. » 1300 »

Riksvei 50, utbedring m. v. supposisjonsmessig » 1536 »

Troms:

Skibotn—Riksgrensen » 900 »

Kvesmenes—Skibotn » 100 »

Sandbukt—Sekkemo » 520 »

Riksvei 50, utbedring m. v. supposisjonsmessig » 300 »

Telemark:

Riksvei 50, utbedring m. v. supposisjonsmessig » 1700 »

Tilsammen ca. 9694 mann

For tiden har det dog ikke meldt seg tilstrekkelig antall til nevnte arbeider i Trøndelagen og Nord-Norge.

Ved veiarbeidsdriften for øvrig er det enkelte ordinære anlegg i gang så som det av Dem nevnte anlegg Innherredsveien.

Ennvidere beskjeftiges endel arbeidere ved nødvendige etterarbeider ved de tidligere utbedringer m. v. på gjennomgangsviene etter tyske krav.

Noen oversikt over arbeidertallet ved disse arbeider kan en for tiden ikke gi.

For Veidirektøren
K. Nicolaisen (sign.).

Hans Paus (sign.)»

Under henvisning til foranstående og det som er anført i veidirektørens skriv av 25. juli, vil vi anbefale at våre medlemmer melder seg frivillig i samlet lag til det av de foranstående anlegg som er nærmest med omsyn til reiseomkostninger og besøk av familien.

Hva angår lønsvilkårene for veivoktere og vedlikeholdsarbeidere, arbeider forbundet fortsatt med å få gjennomført en rimelig lønnsøkning.

I denne forbindelse kan meldes at vi går ut fra at medlemsskapet i forbundet opprettholdes og de som reiser til de nye arbeidsplasser sørger for at organisasjonsapparatet bringes i orden og tillitsmenn for arbeiderne blir valgt, som i forhandling med arbeidsledelsen kan ivareta arbeidernes interesser.

Med solidarisk hilsen
Norsk Arbeidsmandsforbund
Johs. M. P. Ødegård.

Alb. Karlsen.

Angående lønnsforholdene ved de ekstraordinære veianlegg ble foreningene og arbeiderne underrettet ved følgende:

Avskrift.

Gjenpart fra Veidirektøren.

16. juli 1941.

TO/RW.

Herr overingeniøren for veivesenet i 1. Hordaland, 2, 3, 4 Nordland, Troms og Finnmark.

1. *Ekstraordinære veiarbeider ved anleggene Kyrping—Fjæra og Kvandal—Eide, 2, 3, 4. Alle arbeider ved rute 50 i de tre nordligste fylker.*

Under henvisning til telegram herfra 15. ds. angående forhøyelse av forskuddslønnen ved akkordarbeidet ved ovennevnte veiarbeider inntil kr. 1.70 pr. time meddeles herved tilsvarende forhøyelse for de andre lønnsgrupper:

Voldgiftsdommens § 2, 1.

Timelønn for alminnelig dagarbeid inntil kr. 1.90 pr. time

Forskudd i akkord som ovenfor » 1.70 —

Timelønn for formenn og spesialarbeidere » 2.01 —

Timelønn for sjåførere, maskinførere, høvelførere ... » 2.24 —

Leiet bil med sjåfør:

Inntil 1½ tonns lasteevne	inntil	kr. 5.50 pr. time
1½—2½ tonn	—	» 5.85 —
2½ tonn og derover	—	» 6.20 —

Leiet hest og mann betales med en minste timelønn av kr. 2.50.

Avsnitt II, forskjellige bestemmelser.

Punkt 1) Diettillegget forhøyes til kr. 3.20 pr. døgn.

Punkt 2) Høyfjellstillegget forhøyes til kr. 0.20 pr. arbeidet time.

Ved den ovenfor nevnte høye forskuddslønn bør akkordtillegget variere mellom 25—40 %.

De øvrige lønnsatser f. eks. sykkelgodtgjørelsen, brakkerengjøring, fyring m. v. forhøyes ikke.

Ovennevnte satser er dog forutsatt å være *maksimalsatser*, unntatt de under avsnitt II, punkt 1 og 2 nevnte satser.

Ved benyttelse av forskuddslønn i akkord under kr. 1.70 pr. time må derfor de øvrige satser tilsvarende reduseres. Denne forhøyelse gjelder bare overfor nevnte anlegg.

Av hensyn til finansieringen vedkommende den merutgift som denne lønnsøkning vil bevirke anmodes om pr. omgående meddelt nytt skjønsmessig overslag basert på de nye lønnsatser.

Samme skriv er sendt veivesenet i Vest-Agder.

Da arbeidet ved de ekstraordinære anlegg var satt i gang, oppstod det tvist om lønn i det overingeniørene i enkelte fylker fastsatte lavere lønn enn den som det var enighet om ved veidirektørens rundskriv av 16. juli.

Som eksempel på overingeniørens lokale bestemmelser, inntas her rundskrivet fra Overingeniøren i Nordland fylke:

Overingeniøren Bodø, den 1. august 1941.
for veivesenet i Nordland.

RUNDSKRIV

Til
oppsynsmenn og veitilsynsmenn ved riksveivedlikeholdet.

Riksveivedlikeholdet.

Veidirektøren har i rundskriv 16. juli 1941 blant annet uttalt følgende:

På grunn av mangel på arbeidskraft må som tidligere meddelt samtlige ordinære veianlegg inntil videre stanses.

Det samme må til en viss grad gjelde vedlikeholdet. Alle arbeider som ikke er uomgjengelig nødvendige for å holde veiene noenlunde i orden, må stanses snarest mulig.

På riksvei nr. 50 og andre viktige gjennomgangsvveier må likevel veibanen etter forholdene holdes i god stand.»

Timelønnen for arbeid på riksvei nr. 50 kan forhøyes til følgende satser:

Voldgiftsdommens § 2, I.

Timelønn for alminnelig dagarbeid	kr. 1.50
Forskudd i akkord	» 1.25
Timelønn for veivoktere	» 1.55
Timelønn for formenn og spesialarbeidere	» 1.70
Timelønn for sjåfører, maskinførere, høvelførere	» 1.80

Leiet bil med sjåfør:

Inntil 1½ tonns lasteevne	» 5.50
1½—2½ tonn	» 5.85
2½ tonn og derover	» 6.20

Leiet hest og mann betales med en minste timelønn » 2.50

Avsnitt II, forskjellige bestemmelser.

Punkt 1) Diettillegget forhøyes til kr. 3.20.

Punkt 2) Høyfjellstillegget forhøyes til kr. 0.20 pr. arbeidet time.

De øvrige lønnsatser f. eks. sykkelgodtgjørelsen, brakkerengjøring, fyring m. v. forhøyes ikke.

Hvilket herved meddeles til underretning og forføyning.

J. Meyer (sign.).

For ordning av tvist om lønn ved de ekstraordinære anlegg ble der opptatt forhandling 10. oktober og opsatt følgende

Protokoll:

År 1941, 10. oktober, avholdtes møte på Veidirektørens kontor angående utbetaling av lønninger for arbeidere som beskjeftiges ved de ekstraordinære veianlegg Fjæra—Kyrping, Kvandal—Eide, Innherredsveien, Steinkjer—Rissa og enkelte parseller av riksvei 50 i Nordland fylke.

Tilstede for partene var:

Fra Veidirektørkontoret: Overingeniør K. Nicolaisen, overingeniør H. W. Paus og sekretær S. Bøk.

Fra Norsk Arbeidsmandsforbund: Sekretærene A. Karlsen og L. Bakken.

På foranledning av de krav som foreligger fra arbeiderne som tidligere er meddelt Veidirektoratet bl. a. ved skriv fra Forbundet datert 21. august d. å. og senere muntlige henvendelser, stilte Forbundets representanter krav om at de maksimale lønninger som er nevnt i Veidirektørens brev av 16. juli 1941 til overingeniørene i Hordaland og i de andre fylker hvor det pågår spesielle ekstraordinære veiarbeider,

måtte utbetales således at forskuddslønn i akkord blir kr. 1.70 pr. time, timelønn for dagarbeid kr. 1.90 samt timelønn for formenn og spesialarbeidere kr. 2.01.

Forbundets representanter stilte videre krav om at for de ovennevnte arbeidere som ikke har fått lønn utbetalt i samsvar med ovennevnte satser, måtte etterbetaling finne sted, og som begrunnelse for dette krav referertes til uttalelser fra Rikskommissariatet og skrivelse fra Baurat Hesse datert 17. september d. å.

Veivesenets representanter anførte følgende:

For de ovenfor nevnte veianlegg i Hordaland har overingeniøren for fylkets veivesen i skrivelse av 24. september d. å. uttalt at han har folk nok til forannevnte 2 ekstraordinære veianlegg og at han ikke kan anbefale at nåværende lønnsatser forhøyes ytterligere uten at satsene forhøyes også for den øvrige anleggsdrift og riksveivedlikeholdet innen fylket.

Under henvisning hertil kan heller ikke Veidirektøren anbefale at lønningene forhøyes som krevet av Forbundets representanter.

For anleggene innen Sør-Trøndelag har overingeniøren for fylkets veivesen for så vidt angår Innherredsveien i brev av 5. september 1941 anført at, når han anvender forskudd kr. 1.20 pr. time, er det for å unngå et misforhold mellom lønningene ved dette anlegg og riksveivedlikeholdet og arbeiderne ved flomskadene.

For så vidt arbeidsstyrken ved veianlegget er tilstrekkelig finner Veidirektøren ikke grunn til å imøtekomme den krevde forhøyelse.

Med hensyn til anlegget Steinkjer—Rissa er lønnskravet i henhold til forannevnte brev imøtekommet.

Vedkommende veianlegget Steinkjer—Rissa i Nord-Trøndelag foreligger skriv av 20 september 1941 fra overingeniøren hvorav fremgår at «rikstariiffens» satser anvendes, men at det av forskuddet kr. 1.70, tilbakeholdes kr. 0.40 i skattetrekk.

Veidirektøren har i brev av 29. september d. å. anmodet overingeniøren om nærmere opplysninger vedkommende denne skattetrekk. Overingeniørens besvarelse foreligger ennå ikke.

Hva angår de av Forbundet nevnte parseller av riksvei 50 i Nordland fylke bemerkes at Veidirektøren i skriv av 17. september 1941 har meddelt overingeniøren i fylket at for så vidt det viser seg nødvendig for å få tilstrekkelig antall arbeidere kan det anvendes inntil «rikstariiffens» lønnsatser.

Til de opplysninger som forelå fra overingeniøren i Hordaland om at der til anleggene kan skaffes nok folk ønsker Forbundets representanter å gjøre merksam på at arbeidere ved anleggene i stor utstrekning skaffes på den måte at de som har vært ved anlegget tidligere ikke får adgang til å slutte og ta tilbudt bedre lønnet arbeid på andre anlegg i distriktet.

Forbundets representanter forbeholdt seg på ny å forelegge de krav som foreligger fra arbeiderne for Rikskommissariatet til avgjørelse.

For Statens Veivesen:
K. Nicolaisen (sign.).

For Norsk Arbeidsmandsforbund:
Alb. Karlsen (sign.).

Foranstående protokoll med en lengre redegjørelse om saken ble av forbundet ved skriv av 15. oktober oversendt til Rikskommissariatet v/herr Baurat Hesse med anmodning om å medvirke til at de lønninger som var godkjent ved Veidirektørens skriv av 16. juli ble gjort gjeldende.

Noen avgjørelse i saken foreligger ikke ved utgangen av året.

Nye krav om lønnsøking for veiarbeiderne.

På foranledning av de i 1941 stadig gjentatte krav fra veiarbeiderne om lønnsøking skrev forbundet til Arbeidernes fagl. landsorganisasjon den 15. september følgende:

15. september 1941.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon,
Folkets Hus, Oslo.

Ad krav om lønnsøking for arbeiderne ved veiarbeidsdriften.

Som det vil være Landsorganisasjonen bekjent har arbeiderne ved veiarbeidsdriften gjennom vårt forbund, gjentatte ganger det siste år stilt krav om lønnsøking.

De lønninger som nå gjelder ved den ordinære veiarbeidsdrift, er de som er fastsatt i voldgiftsdommen av 30. april 1938, med et senere dyrtidstillegg av 6 øre pr. time etter Riksmeklingsmannens forslag av henholdsvis 5. januar og juni 1940. 1 eksemplar av voldgiftsdommen, hvori er inntatt Riksmeklingsmannens forslag til dyrtidstillegg av 5. januar, vedlegges.

På foranledning av arbeidernes og forbundets krav har det vært holdt en rekke forhandlingsmøter mellom representanter for Veidirektoratet, forbundet og arbeiderne, og det er også holdt meklingsmøter om saka senest i april måned 1941, og meklingsmannen har med tilslutning av Rikskommissariatet framsatt forslag til lønnsøking. Riksmeklingsmannens forslag til lønnsøking er ennå ikke godkjent.

Den 21. juni i år skrev forbundet på ny til Veidirektoratet i anledning foreliggende krav fra arbeiderne ved veiarbeidsdriften i Sør-Trøndelag og ved endel større anlegg i andre fylker, og oppmodet dengang Veidirektøren om å medvirke til at lønnsøking ble gjennomført.

Den 17. juli i år fikk forbundet melding fra Veidirektøren om at samtlige ordinære veianlegg i de forskjellige fylker foreløbig skulle stanses etter ordre fra de tyske myndigheter, og arbeiderne ved disse anlegg skulle overføres til de ekstraordinære anlegg som skulle holdes i gang i fylkene Vest-Agder, Hordaland, Sogn- og Fjordane, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, Nordland og parseller på riksvei 50 i Nordland, Troms og Finnmark fylker.

Det ble mellom partene konferert om de lønninger som skulle gjøres gjeldende ved de ekstraordinære veianlegg som skulle holdes i gang, og den 16. juli skrev Veidirektøren til overingeniørene i de fylker

hvor de ekstraordinære arbeider skulle holdes i gang og meldte de lønns- og arbeidsvilkår som skulle gjøres gjeldende. Avskrift av Veidirektørens skriv av 16. juli vedlegges.

På foranledning av spørsmål fra arbeiderne ved de ekstraordinære anlegg har forbundet sendt avskrift av Veidirektørens skriv av 16. juli til orientering til foreningene om de lønnsbestemmelser som for tiden skulle gjøres gjeldende.

Ved de ekstraordinære veianlegg Kvandal—Eide og Kyrping—Fjæra i Hordaland, Innherradsveien og anlegget Steinkjer—Rissa i Sør-Trøndelag, anlegget Steinkjer—Rissa i Nord-Trøndelag og parseller på riksvei 50 i Nordland fylke er det oppstått tvist om de lønninger som skal gjøres gjeldende, i det overingeniørene i de respektive forannevnte fylker har fortolket Veidirektørens skriv av 16. juli på den måten, at i de tilfelle veivesenet på noen måte kunne skaffe seg arbeidere til lavere lønninger enn de som er anført i Veidirektørens skriv av 16. juli, hadde de adgang til å benytte lavere lønnssetninger, og det er benyttet en forskuddslønn i akkord av henholdsvis kr. 1.20—1.25 ved de forskjellige anlegg, mens Veidirektørens skriv av 16. juli gir uttrykk for at det kan benyttes en forskuddslønn av kr. 1.70 pr. time i samsvar med riksavtalens bestemmelser.

Disse tvistesaker er ennå ikke ordnet, og forbundet har innanket saka for Rikskommissariatets avdeling for veiarbeidsdriften, v/herr Baurat Hesse.

Idet vi viser til foranstående gjør vi videre merksam på at der fortsatt er stor misnøye med de nåværende lønninger ved den ordinære veiarbeidsdrift som holdes i gang, det vil si samtlige veivoktere og vedlikeholdsarbeidere og enkelte mindre ordinære anlegg. De lønnsvilkår som nå er ved den ordinære veiarbeidsdrift gir ikke lenger grunnlag for arbeiderne til å kunne forsørge seg selv og sin familie, og å skaffe det aller nødvendigste til mat, klær og underhold.

Vi har i den anledning konferert med Veidirektøren om det for tiden er grunnlag for å få opptatt lønns- og arbeidsvilkår for samtlige veiarbeidere til revisjon, og Veidirektøren har i den anledning meldt undertegnede at han er enig i forbundets syn på saka, men som stillingen ligger an må spørsmålet avgjøres av de tyske myndigheter.

Da Landsorganisasjonen tidligere har vært part i de generelle overenskomster og avtaler som er truffet om lønns- og arbeidsvilkår for de større grupper av arbeidstakere tilsluttet de respektive forbund, tør vi under henvisning til foranstående oppmode Landsorganisasjonen om å medvirke til at spørsmålet om lønnsøkning for arbeiderne ved veiarbeidsdriften blir opptatt til revisjon, så det kan bli gjennomført en rimelig lønnsøkning som gir grunnlag for arbeiderne til å svare sine økonomiske forpliktelser og derved bidra til å få vekk den uro og misnøye som nå er på arbeidsplassene.

Norsk Arbeidsmandsforbund

Alb. Karlsen.

Krav om lønnsøkning for de lavestlønnede grupper.

I begynnelsen av oktober måned ble der gjennom dagspressen gitt melding om at det i samråd med de avgjørende myndigheter var under overveielse å gjennomføre en lønnsforbedring for de lavestlønnede arbeidergrupper.

For ivaretagelse av de lavestlønnedes interesser skrev derfor forbundet til Landsorganisasjonen den 9. oktober følgende:

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon,
Folkets Hus, Oslo.

Krav om lønnsøkning for de lavestlønnede grupper av forbundet.

I tilslutning til den orientering som ble gitt av vårt forbunds kommissariske formann på konferansen den 6. ds. og melding i dagspressen om bedring av lønnsforholdene for de lavestlønnede arbeidere gir vi herved en framstilling og oversikt over de grupper av vårt forbund som etter leveomkostningene nå har uforsvarlig lave lønninger.

1. Arbeiderne ved den ordinære veiarbeidsdrift.

Under normale forhold beskjeftiges ca. 17 000 arbeidere ved veiarbeidsdriften. For tiden beskjeftiges ca. 8 000 mann ved veivedlikehold og anlegg ved den ordinære veiarbeidsdrift og ca. 9 000 ved ekstraordinære veianlegg.

De lønninger som nå gjelder for arbeiderne ved den ordinære veiarbeidsdrift ble fastsatt den 30. april 1938 og lønnssetningene er kr. 0.78 pr. time som forskudd i akkord og kr. 0.98 for alminnelig dagarbeid, samt kr. 1.04 pr. time for veivoktere i 13 fylker.

I Trøndelagfylkene er de tilsvarende lønninger henholdsvis kr. 0.81, kr. 1.01 og kr. 1.07.

I fylkene Østfold, Akershus og Vestfold er de tilsvarende lønninger kr. 0.90, kr. 1.10 og kr. 1.17 pr. time.

I tillegg til forannevnte lønnssetninger utbetales for tiden et dyrtidstillegg av 6 øre pr. time.

Hva angår de arbeidere som beskjeftiges ved den ekstraordinære veiarbeidsdrift, (anlegg m. v. som holdes i gang etter ordre av de tyske myndigheter) kan der utbetales en lønn av kr. 1.90 pr. time i dagarbeid og kr. 1.70 pr. time som forskudd i akkord, samt kr. 2.01 pr. time for formenn og spesialarbeidere, etter de bestemmelser som er gitt i Veidirektørens skriv av 16. juli 1941 til overingeniørene i de fylker hvor det ekstraordinære veiarbeid utføres.

Lønningene for arbeiderne ved den ordinære veiarbeidsdrift bør bringes i samsvar med de lønninger som nå kan utbetales til dem som beskjeftiges ved den ekstraordinære veiarbeidsdrift.

2. Arbeiderne ved statens Havnevesens anleggsdrift, mudderapparater, vedlikeholdsstasjoner og fartøyer.

For disse arbeidergrupper ble lønningene fastsatt ved overenskomst 1938.

Arbeiderantallet ved Statens Havnevesen er for arbeidssesongen 1941 mindre enn det har vært de siste år under ordinære forhold og for tiden beskjeftiges ca. 800 mann.

Arbeidet er sesongmessig og arbeidssesongen er for de flestes vedkommende 6, 8 og 10 måneder i sommerhalvåret.

En del av arbeiderne er innmeldt i Statens pensjonskasse og av sin lønn blir de trukket 10 % i pensjonsinnskudd.

De nåværende lønninger er fra kr. 1.11 pr. time for alminnelige arbeidere, stigende til kr. 1.43 for fagarbeidere og spesialarbeidere.

I tillegg til forannevnte lønnsatser utbetales for tiden et dyrtidstillegg av 6 øre pr. time.

Akkordarbeid blir ikke anvendt og arbeiderne får såleis ikke adgang til å oppnå noen merinntekt utover den fastsatte timelønn.

For å bedre lønnsforholdene ble der ved forhandling mellom representanter for staten og vårt forbund mai måned i år oppnådd enighet om at der fra 15. mai 1941 skal gjennomføres et lønnstillegg av 23 øre pr. time.

Partenes framlegg til lønnsøkning ble ikke godkjent av Finansdepartementet og lønnsøkning er såleis ikke gjennomført.

Ved bedømmelse av lønssituasjonen for arbeiderne ved Havnevesenet må der tas hensyn til at praktisk talt samtlige arbeidere må føre 2 husholdninger, en for seg selv på arbeidsplassen og en der hvor vedkommende har sin familie. Ennvidere den korte arbeidssesong og dermed uforholdsmessig lav årsinntekt.

En lønnsøkning for denne arbeidergruppe må gjennomføres.

3. Fyr- og merkevesenets arbeidere.

Ved Statens Fyr- og merkevesen beskjeftiges ca. 190 arbeidere.

De nåværende lønninger ble fastsatt ved overenskomst opprettet 1938 og timelønnen er fra kr. 1.20 til maksimum kr. 1.57 pr. time for fagarbeidere. Dertil kommer det for tiden gjeldende dyrtidstillegg av 7 øre pr. time.

Arbeidet utføres som timelønnsarbeid og arbeiderne kan såleis ikke oppnå noen arbeidsinntekt ut over den fastsatte timelønn.

Også dette arbeid er sesongarbeid som må utføres i sommerhalvåret og arbeiderne må på samme måte som arbeiderne ved Havnevesenet føre 2 husholdninger.

Lønnsøkning for arbeiderne bør gjennomføres.

4. Andre statsarbeidergrupper.

Av andre statsarbeidergrupper som er medlemmer av vårt forbund og etter forholdene nå har altfor lav lønn kan nevnes kvinnelige og mannlige arbeidere ved Universitetet, Tøyen, Blindern, Veterinærinstituttet og Veterinærhøyskolen, samt de forskjellige departementsbygninger m. v.

Som eksempel på de nåværende lønninger kan nevnes at der for vaktmesterassistenter, fyrbøtere og røktere er fastsatt en ukelønn av kr. 67.58 + 4½ % i dyrtidstillegg.

En lønnsøkning for disse arbeidergrupper bør gjennomføres.

5. Arbeiderne ved statens jernbaneanlegg.

Den forskuddslønn i akkord og timelønn i dagarbeid som er fastsatt i overenskomst av 29. juni 1937 med tillegg av det i 1940 gjennomførte dyrtidstillegg av 8 øre pr. time er etter de nåværende forhold ikke tilstrekkelig og også disse lønninger bør opptas til revisjon.

6. Gruveindustrien.

De samme forhold som er nevnt foran for arbeiderne ved Statens jernbaneanlegg gjelder også for arbeiderne i bergverksindustrien.

De minstelønnsatser som er fastsatt i overenskomsten av 1. juni 1937, III, side 12, 13 og 14 i vedlagte overenskomst gir ikke lenger grunnlag for arbeiderne til å svare sine forpliktelser overfor sine familier, stat, kommune og samfunnet i sin helhet.

En lønnsøkning bør gjennomføres.

Under henvisning til foranstående og de krav som foreligger fra arbeiderne om lønnsøkning tør vi be Landsorganisasjonen medvirke til at lønnsøkning som kompensasjon for prisstigningen blir gjennomført for de lavestlønnede arbeidergrupper og dermed for de grupper av vårt forbund som er nevnt foran.

Gjenpart av dette skriv med bilag i 2 eksemplarer av overenskomstene for de arbeidergrupper som er nevnt sendes vedlagt for videre fremme av kravet om lønnsøkning.

Med solidarisk hilsen
Norsk Arbeidsmandsforbund

Alb. Karlsen.

Statens Havnevesen.

Lønnsforhandlinger.

På foranledning av krav fra arbeiderne ved Statens Havnevesen stilte forbundet krav om lønnsøkning. Forhandling ble opptatt mellom partenes representanter og oppsatt følgende

Protokoll

for forhandlinger om arbeiderlønninger.

Møte i Norsk Arbeidsmandsforbund torsdag 15. mai 1941 mellom representanter for Norsk Arbeidsmandsforbund og Statens Havnevesen angående lønnsvilkår for Havnevesenets arbeidsdrift.

For Arbeidsmandsforbundet møtte sekretær Alb. Karlsen og fører Odin Herø.

For Havnevesenet møtte overingeniør Prom Jensen og kontorsjef Skattebøl.

På foranledning av krav fra arbeidere ved Statens Havnevesen stilte arbeidernes og forbundets representanter krav om lønnsøkning som tillegg til de av Stortinget den 5. mai 1938 fastsatte lønnsatser og senere fastsatt dyrtidstillegg i samsvar med forhandlingsprotokoll

av 17. juni 1940. Arbeidernes representanter stilte krav om økning av den nåværende gjennomsnittslønn kr. 1.34 pr. time til kr. 1.70 og at samme lønnsøkning pr. time gis som tillegg til de månedslønnede arbeidere utregnet på grunnlag av 204 timer pr. måned. Losjigodtgjørelse etter reglementets § 16, siste ledd og reisegodtgjørelse etter § 19 a, pkt. 2 forhøyes overensstemmende med det prosenttall som framkommer for økning av gjennomsnittslønnen.

Spørsmålet ble gjennomgått og utsatt til nytt møte fredag 16. mai kl. 12.

Frits Prom Jensen (sign.).
Lars Skattebøl (sign.).

Alb. Karlsen (sign.).
Odin Herø (sign.).

Møte fredag 16. mai 1941. Samme sted og deltagere. Forhandlingene besluttet fortsatt i Havnedirektoratet lørdag 17. mai 1941 kl. 17.

Frits Prom Jensen (sign.).
Lars Skattebøl (sign.).

Alb. Karlsen (sign.).
Odin Herø (sign.).

Møte i Havnedirektoratet lørdag 17. mai 1941. Samme deltagere. Partene ble enige om følgende forslag til:

Lønnsvilkår for arbeidere ved Statens Havnevesens arbeidsdrift.

Etter krav fra de forskjellige arbeidergrupper ved Statens Havnevesens anleggsdrift, mudderapparater, fartøyer og vedlikeholdsstasjoner og etter forutgående forhandlinger, har representanter for Statens Havnevesen, arbeiderne og Norsk Arbeidsmandsforbund blitt enig om at der fra 15. mai 1941 gjennomføres følgende lønnsøkning:

I.

Fra 15. mai 1941 gis der som tillegg til de av Stortinget den 5. mai 1938, etter forutgående forhandling og meglings, godkjente lønnssetser, et lønnstillegg stort kr. 0.23 pr. time i tillegg til de i forannevnte lønnsbestemmelser under I, II og III anførte lønnssetser og senere gjennomført dyrtidstillegg 6 øre pr. time.

II.

For månedslønnede arbeidere framkommer lønnstillegget ved å multiplisere lønnstillegget for timelønnede med 204 arbeidstimer, som tillegges den for de enkelte grupper fastsatte månedslønn.

III.

Den i de reglementsmessige bestemmelser under § 16, siste ledd fastsatte losjigodtgjørelse og § 19 a, punkt 2, fastsatte reisegodtgjørelse med senere tillegg økes ca. 17.16 % til henholdsvis kr. 3.75 og kr. 4.40.

Havnevesenets forhandlerne godtar forslaget under forbehold av Havnedirektørens og departementets approbasjon.

Hermed ansees forhandlingene for avsluttet.

Frits Prom Jensen (sign.).
Lars Skattebøl (sign.).

Alb. Karlsen (sign.).
Odin Herø (sign.).

Partenes forslag til lønnsøkning ble anbefalt godkjent av Havnedirektøren og Sjøfartsdepartementet.

Etter gjeldende bestemmelser ble forslaget videre ekspedert av forbundet til Riksmeglingsmannen og Sosialdepartementet for endelig godkjenning.

Godkjenning av forslaget om lønnsøkning på daværende tidspunkt ble ikke gitt, og forbundet stilte da krav om å få opptatt meklings for å få lønnsøkning gjennomført.

Megling ble opptatt den 27. juni og følgende meglingsprotokoll ble opptatt:

Avskrift av protokoll fra møte 27. juni 1941.

År 1941 den 27. juni ble holdt meglingsmøte hos Kretsmeglingsmannen for Østlandet dommer Julsrud i anledning av krav om lønnsøkning for arbeiderne ved Statens Havnevesens arbeidsdrift.

Til stede: For Statens Havnevesen overingeniør Prom-Jensen og kontorsjef Skattebøl; for Sjøfartsdepartementet byråsjef Østensen; for Finansdepartementet og lønnsdirektoratet byråsjef Døhlen og for Norsk Arbeidsmandsforbund forretningsfører Ødegård og sekretær Alb. Karlsen.

Der fremlas: Skr. av 9. juni 1941 fra Norsk Arbeidsmandsforbund med bilag.

Karlsen fremstillet saken for arbeiderne. Han fastholdt det tillegg som partenes forhandlere ble enige om i møte den 17. mai d. å. 23 øre pr. time.

Prom-Jensen henviste til forhandlingsmøte den 17. mai d. å. og det resultat man da var kommet til.

Døhlen henholdt seg til Finansdepartementets tidligere uttalelse hvorefter det ikke kunne godta et tillegg i et spesialforhold som her.

Hvis veiarbeiderne fikk lønnsøkning ville kanskje saken kunne komme i en annen stilling.

Etter at meglingsmannen hadde konferert med Riksmeglingsmannen ble forhandlerne enige om å utsette meglingsmøtet til saken vedk. veiarbeiderne var avgjort, idet det var grunn til å tro at en avgjørelse ville foreligge en av de nærmeste dager.

Meglingsmøtet ble deretter utsatt idet nytt møte snarest vil bli berammet.

Harald Julsrud (sign.).

Foreningene ved Statens Havnevesen ble orientert om partenes stilling til kravet om lønnsøkning ved at der fra forbundet ble utsendt følgende rundskriv:

Oslo, den 30. juni 1941.

Til foreningene ved Statens Havnevesen.

Melding.

Ad lønnsøkning.

I forhandlingsmøte den 17. mai mellom representanter for Statens Havnevesen, Norsk Arbeidsmandsforbund og arbeiderne ved Havnevesenet ble partenes representanter enig om at der fra 15. mai 1941 skal gis et lønnstillegg av 23 øre pr. time.

Forannevnte framlegg til lønnstillegg var oversendt departementet til godkjenning, men Finansdepartementet kunne ikke godkjenne at lønnsøkning ble gjennomført.

Den 9. juni ble derfor kravet om lønnsøkning fra forbundet oversendt til meglingsmannen og megling ble opptatt den 27. juni.

Av vedlagte avskrift av meglingsprotokoll framgår at meglingen er utsatt og vil bli opptatt så snart avgjørelse om lønnsøkning for arbeiderne ved veiarbeidsdriften foreligger, og foreningene ved Havnevesenet underrettes herved om det som foreligger i anledning arbeidernes krav om lønnsøkning.

Med solidarisk hilsen
Norsk Arbeidsmandsforbund,

Alb. Karlsen.

Forbundet har senere ved flere anledninger gjort henvendelse til myndighetene om å få gjennomført lønnsøkning for arbeiderne ved Statens Havnevesen, men avgjørelse foreligger ikke ved årsskiftet.

Krav om krigsrisikotillegg.

Den 5. april oversendte forbundet de foreliggende krav til Statens Havnevesen. Forhandling ble opptatt og det ble oppsatt følgende

Protokoll

over forhandlinger om krigsrisikotillegg.

Møte 16. april 1941 i Norsk Arbeidsmandsforbunds lokale mellom representanter for Norsk Arbeidsmandsforbund og Statens Havnevesen angående krigsrisikotillegg for besetninger på Statens Havnevesens fartøyer.

For Arbeidsmandsforbundet møtte sekretær Alb. Karlsen, for Statens Havnevesen møtte overingeniør Prom-Jensen og kontorsjef Skattebøl.

Saken ble drøftet og deretter utsatt til nytt møte fredag 18. april kl. 12.

*Prom Jensen (sign.).
Lars Skattebøl (sign.).*

Alb. Karlsen (sign.).

Møte 18. april 1941. Samme sted og deltagere som i forrige møte. Partene ble enige om den formelle oppsetning av en overenskomst, mens derimot spørsmålet om tilleggets størrelse (procentsatsene) ble utsatt til behandling i senere møte.

*Fritz Prom Jensen (sign.).
Lars Skattebøl (sign.).*

Alb. Karlsen (sign.).

Møte 22. april 1941. Samme sted og deltagere.

Partene ble enige om følgende forslag til avtale, for Havnevesenet forhandleres vedkommende dog under forbehold av departementets godkjenning:

Krigsrisikotillegg for mannskap og arbeidere ved Statens Havnevesens fartøyer og mudderapparater.

På grunn av foreliggende krav fra mannskaper og arbeidere ved Statens Havnevesens fartøyer og mudderapparater om å få gjennomført krigsrisikotillegg, har det etter oppmodning fra Norsk Arbeidsmandsforbund ved skriv av 5. april 1941 vært holdt forhandlingsmøter mellom representanter for Statens Havnevesen og Norsk Arbeidsmandsforbund.

Etter de foreliggende krav var behandlet og sammenholdt med de bestemmelser om krigsrisikotillegg som er gjennomført og godkjent av Sosialdepartementet for mannskaper på skip i fart for kystfart og lokal fart ble partenes representanter enige om følgende ordning:

I.

Krigsrisikotillegg for fartøyer og for mudderapparater under slep.

1. Krigsrisikotillegg 45 % — firtifem prosent — betales på Statens Havnevesens fartøyer under gang. Tillegget betales til mannskaper som går inn under lønnsbestemmelsene pkt. III, jfr. IV, og i tilfelle farten går inn under Reglementets § 3 d betales også til mannskaper under bestemmelsenes pkt. II.
2. Tillegget beregnes på grunnlag av gjeldende lønnsbestemmelser uten dyrtidstillegg, dykkertillegg og stuerttillegg, og med fradrag av kostutgift kr. 45.00 pr. måned eller 13 øre pr. time.
3. Timesatsene for månedslønnes tillegg finnes ved å dividere den etter pkt. 2 framkomne nettolønn med 234.
4. Tillegget ytes for fulle timer slik at deler av time avrundes opp til nærmeste hele timetall. Tillegget regnes for gangtimer, idet opphold i havn, ved anlegg eller arbeidsplass av en times varighet eller derover fratrekkes mens kortere opphold regnes som gangtid. Avrundingen som ovenfor nevnt skjer pr. måned.
Ut over de første 12 timer betales ikke tillegg ved grunnstøtning eller innefrysning.
5. Ved krigsforlis dreier tillegget til ankomst i havn. Til besetning utsatt for krigsforlis betales kr. 500.00 pr. mann i tillegg til hva besetningen tilkommer i henhold til sjømannslovens § 41.
6. Det beregnes ikke i noe tilfelle overtidsprosjenter av tillegget.

II.

Krigsrisikotillegg for mudderapparater under arbeide.

For mannskaper på mudderapparater med slepebåter samt time-lønte hjelpemanskaper og pramfolk som beskjeftiges med mudringsarbeide etter ordre av eller for de tyske myndigheter, gis et krigsrisikotillegg av 15 % i tillegg til de i lønnsbestemmelsene romertall II, jfr. IV, fastsatte lønnsatser.

III.

Avtalen om krigsrisikotillegg gjelder fra 15. april 1941 og inntil videre og kan av en av partene oppsies med 14 dages varsel.

Fritz Prom Jensen (sign.).

Lars Skattebøl (sign.).

Alb. Karlsen (sign.).

Protokoll ble oversendt til Sjøfartsdepartementet og Sosialdepartementet for godkjenning.

Ved skriv av 27. september fra Sosialdepartementet fikk forbundet melding om at departementet har fastsatt samme regler for krigsrisikotillegg for mannskap ved Statens Havnevesens fartøyer som for sjøfolk i kystfart forøvrig.

Departementets skriv er følgende:

Krigsrisikotillegg for besetninger på Statens Havnevesens fartøyer og mudderapparater.

En viser til ekspedisjon hit den 5. august d. å., det ærede departement jnr. 1557/41.

I samsvar med søknad fra det ærede departement fastsetter dette departement at de regler som er fastsatt om krigsrisikotillegg i kystfart ved vedtak av 17. oktober 1940 — med unntak av punkt 10 i vedtaket — og tilleggsvedtak seinest den 15. august d. å. også skal gjelde for Statens Havnevesens fartøyer og mudderapparater. Grunnlaget for beregningen av tillegget er hyren med fradrag av kr. 45.00 pr. måned som reknes som kostpenger.

Oslo, den 27. september 1941.

Etter fullmakt

Går til Norsk Arbeidsmandsforbund til underretning.

Sosialdepartementet, 3dje sosialkontor.

Oslo, den 27. september 1941.

K. J. Øksnes.

I samsvar med Sosialdepartementets foranstående skriv ble der utsendt følgende

*Rundskrivelse fra Havnedirektøren.**Krigsrisikotillegg for besetninger på havnevesenets fartøyer og mudderapparater.*

Sjøfartsdepartementet har 1. ds. sendt meg følgende skrivelse:

«Idet en viser til tidligere korrespondanse, senest Deres skriv av 18. september d. å., meddeles at Sosialdepartementet den 27. f. m. har bestemt at de regler som er fastsatt om krigsrisikotillegg i kystfart ved vedtak av 17. oktober 1940 — med unntak av punkt 10 i vedtaket — og tilleggsvedtak senest den 15. august d. å., også skal gjelde for besetningene på Statens Havnevesens fartøyer og mudderapparater. Grunnlaget for beregningen av tillegget er hyren med fradrag av kr. 45.00 pr. måned som regnes som kostpenger.

Det som således er bestemt, kommer også til anvendelse på dem av fartøyenes besetninger som har lønn etter Statens alminnelige lønnsregulativ.

Bestemmelsen gjøres gjeldende fra 15. april 1941 således at krigsrisikotillegg for besetninger på Statens Havnevesens fartøyer og mudderapparater for tiden etter 15. april d. å. blir å etterberegne etter de regler som til enhver tid har vært gjeldende for krigsrisikotillegg i kystfart.»

Det vil herav framgå at det skal etterbetales krigsrisikotillegg for besetninger på havnevesenets fartøyer og mudderapparater fra 15. april d. å. etter de til enhver tid gjeldende bestemmelser for kystfarten.

I tiden fra 15. april til 16. mai 1941 gjaldt bestemmelse om krigsrisikotillegg av 23. desember 1940 som i korthet gikk ut på følgende:

- A. 60 % tillegg — minimum kr. 4.50 pr. døgn — for en sone mellom breddeparallellen gjennom Grip fyr i nord og mot øst begrenset av en linje Oksøy fyr—Skagen.
- B. 40 % tillegg — minimum kr. 3.00 pr. døgn — for farvann øst om linjen Oksøy—Skagen.
- C. 40 % tillegg — minimum kr. 3.00 pr. døgn — for farvann nord for breddeparallellen gjennom Grip fyr.

Med bestemmelse av 16. mai 1941 ble tillegget forhøyet som følger for sone

A	til 90 %	—	minimum	kr. 6.75	pr. døgn
B	» 60 %	—	»	4.50	—
C	» 60 %	—	»	4.50	—

Fra 16. august 1941 er det den någjeldende bestemmelse som vil framgå av vedlagte bilag. Tillegget er nå 100 % — minimum kr. 7.50 pr. døgn — for sonen mellom breddeparallellen gjennom Grip fyr i nord til linjen Oksøy—Skagen i øst, samt for farvann nord for en linje Røst—Narvik.

Tillegget er 65 % — minimum kr. 4.90 pr. døgn — for strekningen mellom breddeparallellen gjennom Grip fyr i syd til linjen Røst—Narvik i nord samt for farvann øst for linjen Oksøy—Skagen.

Idet jeg henviser til bilaget, bemerkes følgende angående forståelsen av bestemmelsene:

Tillegget betales for den tid fartøyet er i fart. Opphold i havn på under en time medregnes som fartstid, mens lengere opphold i havn ikke berettiger til tillegg.

Utbetaling skjer ved utgangen av hver måned samtidig med lønnen og først da foretas avrunding av anvendt seilingstid.

Tillegget beregnes på grunnlag av vedkommendes lønn plus alders-tillegg, men uten reguleringstillegg, dyrtidstillegg, dykkertillegg, stuert-tillegg eller overtidsgodtgjørelse. I fradrag i lønnen kommer kr. 45.00 for kostpenger.

Tillegget utregnes ved å dividere lønnen plus alderstillegg (sesong-tillegg) minus kr. 45.00 med 720 (månedens timetall 30×24). Man får derved fram timelønnen hvorav det prosentvise tillegg beregnes med 40, 60, 65, 90 eller 100 %. Tillegget pr. seilingstime multipliseres deretter med månedens seilingstimer og produktet blir tillegget som skal utbetales.

Bestemmelsen om minimumstillegg pr. døgn berører alle som har en månedslønn av kr. 225.00 eller derunder etterat kr. 45.00 er fratrukket. Minimumstillegget pr. time finnes ved å dividere minimumsbetaling pr. døgn med 24.

For timelønnede finnes månedslønnen ved å multiplisere ordinær timelønn uten dyrtidstillegg med 234. I det derved framkomne beløp gjøres et fradrag av kr. 45.00 hvoretter tillegget utregnes som foran nevnt.

Vedlagt følger en tabell hvor krigsrisikotillegget pr. time er utregnet for de forskjellige prosentsatser og for de forskjellige lønninger. Gruppe A omfatter 8 måneders førere og maskinister på de forskjellige lønnstrinn. Gruppe B omfatter fartøysbesetninger med lønninger etter gjeldende reglement uten dyrtidstillegg eller andre tillegg. Gruppe C omfatter timelønnede med lønninger etter reglement uten dyrtidstillegg e. l.

Beregningseksempler:

1. En fører med 2 alderstillegg har etter 16. august 1941 110 seilingstimer i farvann som betinger 100 % tillegg og 70 timer i farvann som betinger 65 %. Hans månedslønn er kr. 406.30. I gruppe A finner man lønnen i rubrikken til venstre. I rubrikken under 100 % ytterst til høyre finner man tallet 0.502 og i rubrikken under 65 % finner man 0.326.

Han skal altså ha utbetalt:

$$\text{Kr. } 0.502 \times 110 = \text{kr. } 55.22.$$

$$\text{» } 0.326 \times 70 = \text{» } 22.82 = \text{kr. } 78.04$$

2. En matros som har arbeidet 2 sesonger i havnevesenet har en månedslønn av kr. 278.00. Han har i tiden 16. mai til 16. august 1941 seilt 60 timer i farvann som betinger 60 % tillegg og 40 timer i farvann som betinger 90 % tillegg. Under gruppe B i tabellen finner man lønnen kr. 278.00 og under 60 og 90 % henholdsvis tallene 0.194 og 0.292.

Han skal altså ha utbetalt:

$$\text{Kr. } 0.194 \times 60 = \text{kr. } 11.64$$

$$\text{» } 0.292 \times 40 = \text{» } 11.68 = \text{kr. } 23.32$$

3. En timelønnet arbeider i 2. sesong med timelønn kr. 1.16 har i tiden mellom 15. april til 16. mai 1941 seilt 30 timer i farvann som betinger 40 % tillegg og 20 timer i farvann som betinger 60 % tillegg. I gruppe C i tabellen finner man timelønnen kr. 1.16 og under 40 og 60 % henholdsvis tallene 0.126 og 0.189.

Han skal altså ha utbetalt:

$$\text{Kr. } 0.126 \times 30 = \text{kr. } 3.78$$

$$\text{» } 0.189 \times 20 = \text{» } 3.78 = \text{Kr. } 7.56$$

Havnedirektoratet, Oslo, 3. oktober 1941.

For havnedirektøren

Lars Skattebøl (sign.).

Fyr- og Merkevesenet.

I april måned sendte forbundet krav om krigsrisikotillegg. Forhandling ble opptatt og der ble oppsatt følgende

Protokoll.

Forhandlinger angående krigsrisikotillegg for mannskap og arbeidere på Fyr- og Merkevesenets arbeids- og ingeniørskøyter.

På foranledning av skrivelse av 23. april 1941 fra Norsk Arbeidsmandsforbund vil Fyr- og Merkevesenet holdtes forhandlingsmøte på Fyrvesenets kontor torsdag 15. mai 1941.

For partene møtte:

For Fyr- og Merkevesenet: Overingeniør S. Jacobsen og kaptein J. Gill. For Norsk Arbeidsmandsforbund: Sekretær Alb. Karlsen.

Saken ble drøftet og deretter utsatt til nytt møte fredag 16. mai kl. 14.

Møte 16. mai. Samme sted og deltagere som første møte.

Partene ble enige om følgende forslag til avtale, for Fyr- og Merkevesenets forhandlere dog under forbehold av departementets godkjenning.

Krigsrisikotillegg for mannskap og arbeidere på Fyr- og Merkevesenets arbeids- og ingeniørfartøyer.

Fyr- og Merkearbeidernes forening har gjennom Norsk Arbeidsmandsforbund stillet krav om å få gjennomført Krigsrisikotillegg på Fyr- og Merkevesenets arbeids- og ingeniørskøyter.

På foranledning av skrivelse fra Norsk Arbeidsmandsforbund av 23. april 1941 har det vært holdt forhandlingsmøter mellom representanter for Fyr- og Merkevesenet og Norsk Arbeidsmandsforbund.

Etter at de foreliggende krav var behandlet og sammenholdt med de bestemmelser om krigsrisikotillegg som er gjennomført og godkjent av Sosialdepartementet for mannskaper på skip i kyst- og lokalfart ble partenes representanter enige om følgende ordning:

1. Krigsrisikotillegg 40 % betales på Fyr- og Merkevesenets arbeids- og ingeniørskøyter under gang i sonen: Svenskegrensen—Oslo — Oksøy.

Det samme tillegg i sonen: Oksøy—Grip. 30 % i sonen Grip—Petsamo.

Tillegget betales til mannskaper og arbeidere på nevnte skøyter som går inn under «Lønssatser» § 2 i Overenskomst mellom Fyr- og Merkevesenet og Norsk Arbeidsmandsforbund av 21. mars 1938.

2. Tillegget beregnes på grunnlag av gjeldende lønnsbestemmelser uten dyrtidstillegg og uten tillegg for flaggskippere og motormenn, og med fradrag av kostutgift kr. 75.00 pr. måned.
3. Timesatsene for månedslønnedes tillegg finnes ved å dividere den etter pkt. 2 framkomne nettolønn med 208. For kokker med 240. For ingeniørfartøyenes mannskaper divideres med 286.
4. Tillegget ytes for fulle timer slik at deler av timer avrundes opp til nærmeste hele timetall. Tillegget regnes bare for gangtimer, idet opphold i havn, ved anlegg eller arbeidsplass av 1 times varighet eller derover fratrekkes, mens kortere opphold regnes som gangtid.

Avrundingen, som ovenfor nevnt, skjer pr. måned.

Ut over de første 12 timer betales ikke tillegg ved grunnstøtning eller innefrysing.

5. Ved krigsforlis dreier tillegget til ankomst første havn. Til besetning utbetales for krigsforlis kr. 500.00 pr. mann i tillegg til hva besetningen tilkommer i henhold til sjømannslovens § 41.
6. Det beregnes ikke i noe tilfelle overtidsprosjenter av tillegget.

Avtalen om krigsrisikotillegg gjelder fra 15. april 1941 og inntil den oppsies av en av partene med 14 dagers skriftlig varsel.

Oslo, den 16. mai 1941.

S. Jacobsen (sign.) J. Gill (sign.) Alb. Karlsen (sign.).

Sosialdepartementet godkjente partenes forslag til krigsrisikotillegg den 17. juli.

Det krigsrisikotillegg som partenes representanter var enig om ble forandret ved følgende skriv fra Sosialdepartementet til

Sjøfartsdepartementet

Krigsrisikotillegg. Fyr- og merkevesenets arbeids- og ingeniørskøyter.

En viser til ekspedisjon hit den 5. august d. å., det ærede departements jnr. 1548/41F.

I samsvar med søknad fra det ærede departement fastsetter dette departement at de regler som er fastsatt om krigsrisikotillegg i kystfart ved vedtak av 17. oktober 1940 og tilleggsvedtak seinest den 15. august d. å. også skal gjelde for Fyr- og merkevesenets arbeids- og ingeniørskøyter. Krigsrisikotillegg skal ikke betales under opphold i havn eller ved ankring for natta eller for uvær og heller ikke ved anleggs- og arbeidsplasser i sjølbeskyttet farvann.

Den tidligere godkjenning av 17. juli d. å. av avtale mellom Fyr- og merkevesenet og Norsk Arbeidsmandsforbund blir hermed kalt tilbake.

Oslo, den 8. september 1941.

Etter fullmakt.

Går til Norsk Arbeidsmandsforbund til underretning.

Sosialdepartementet, 3dje sosialkontor

Oslo, den 8. september 1941.

K. J. Øksnes.

På foranledning av forannevnte skriv fra Sosialdepartementet ble der fra Fyrdirektøren utsendt følgende skriv til arbeidsledelsen og mannskap ved Fyr- og merkevesenets båter og fartøyer:

Krigsrisikotillegg. Fyr- og Merkevesenets arbeids- og ingeniørskøyter.

Som bekjent er det gjennomført krigsrisikotillegg for besetningene på skip som beskjefliges i kystfart og tillike for besetningene på Fyrvesenets dampskip.

Fyr- og Merkearbeidernes forening har i vår gjennom Norsk Arbeidsmandsforbund søkt om å få gjennomført krigsrisikotillegg også for mannskap og arbeidere på Fyr- og Merkevesenets arbeids- og ingeniørskøyter, i hvilken anledning det har vært ført forhandling mellom representanter for Fyrvesenet og Norsk Arbeidsmandsforbund. Saken har deretter vært forelagt Sosialdepartementet som i skrivelse av 8. september 1941 har meddelt:

«— at de regler som er fastsatt om krigsrisikotillegg i kystfart ved vedtak av 17. oktober 1940 og tilleggsvedtak senest den 15. august 1941 også skal gjelde for Fyr- og Merkevesenets arbeids- og ingeniørskøyter. Krigsrisikotillegg skal ikke betales under opphold i havn eller ved ankring for natten eller for uvær og heller ikke ved anleggs- og arbeidsplasser i sjølbeskyttet farvann.»

På samme måte som for kystfarten og Fyrvesenets dampskip betales krigsrisikotillegg bare for de timer i hvert døgn, som skøytene er under

gang, samt for de timer i døgnet som det arbeides ved et utsatt anlegg (ikke sjøbeskyttet) f. eks. en fyrlyppe eller et merke. Under arbeid ved et anlegg som er beliggende innenskjærs, som er sjøbeskyttet (i leder og innelukket farvann) betales tillegget ikke.

Av nedenstående oppstilling vil det sees hvilke satser som er fastsatt for krigsrisikotillegget for kystfarten i tiden fra 15. april 1941 og senere:

Sone.

1941	Oslo—Oksøy fyr	Oksøy fyr— Grip fyr	Grip fyr— Petsamo	Grip fyr — en linje Røst— Narvik	En linje Røst—Narvik til Petsamo
15/4—15/5 kl. 24	40 % Minimum kr. 3,00 pr. døgn	60 % Minimum kr. 4,50 pr. døgn	40 % Minimum kr. 3,00 pr. døgn		
16/5—15/8 kl. 24	60 % Minimum kr. 4,50 pr. døgn	90 % Minimum kr. 6,75 pr. døgn	60 % Minimum kr. 4,50 pr. døgn		
16/8	65 % Minimum kr. 4,90 pr. døgn	100 % Minimum kr. 7,50 pr. døgn		65 % Minimum kr. 4,90 pr. døgn	100 % Minimum kr. 7,50 pr. døgn

At minimum er f. eks. kr. 4.50 pr. døgn vil si at krigsrisikotillegget pr. time ikke for noen ombord skal være mindre enn at det i 24 timer blir minst kr. 4.50.

Tillike gjelder følgende bestemmelser for tilleggets beregning:

1. Beregningsgrunnlaget for prosenttilleggene er tariffens grunnhyrer pluss opptjente alderstillegg.
2. Tillegget ytes for fulle timer slik at deler av en time avrundes opp til nærmeste hele timetall, et døgn = 24 timer. Denne avrundning skjer pr. måned.

Krigsforlis:

3. Ved krigsforlis dreier krigsrisikotillegget til ankomst første havn.
4. Til besetning utsatt for krigsforlis betales kr. 500.00 pr. mann i tillegg til hva besetningen tilkommer i henhold til sjømannslovens § 41.

Andre bestemmelser:

5. En forhyret sjømann som må foreta reise til skipet skal ha krigsrisikotillegg for den tid han under reisen befinner seg innenfor de forskjellige soner.

Utrekning av krigsrisikotillegget:

For skøytenes besetninger skal utregningen foregå etter de samme regler som gjelder for besetningen med skip i kystfart og med Fyrvesenets dampskip.

Da beregningsgrunnlaget er tariffens grunnlønn pluss opptjente

alderstillegg beregnes tillegget bare av disse og ikke av dyrtidstillegg, tillegg for overtid og kostgodtgjørelse. Kostgodtgjørelse for egen kost er i tariff for kystfarten satt til kr. 2.50 pr. dag — kr. 75 pr. måned — og dette beløp må derfor fratrekkes tarifflønnen for skøytenes mannskaper for at beregningen for disse kan bli den samme som for besetningene med kystskipene og Fyrvesenets dampskip.

Eksempel:

En smeds tariffhyre er kr. 327.00. Herfra trekkes kr. 75.00 for kosthold, hvorved utkommer kr. 252.00 som månedlig nettolønn. Denne divideres med 30 = kr. 8.40 som er lønnen pr. døgn og denne divideres igjen med 24 hvorved utkommer timelønnen kr. 0.35.

For hver time som skøyten har vært under gang i et døgn tilkommer smeden således en viss prosent av denne timelønn etter den prosent-sats som gjelder for vedkommende sone (se oppstillingen). Har skøyten f. eks. vært under gang i 9 timer den 1. juni 1941 i sonen Oslo—Oksøy fyr vil krigsrisikotillegget pr. time være 60 % av kr. 0.35 = kr. 0.21 og for det døgnet kr. 0.21×9 timer = kr. 1.89.

Hadde skøyten 20 august 1941 vært under gang i 9 timer i sonen Oksøy fyr—Grip fyr (hvor prosent-satsen er 100) vil tillegget bli kr. 0.35×9 timer = kr. 3.15.

Da tillegget skal tre i kraft fra 15 april 1941 må det sendes inn til kontoret nøyaktig journal over skøytenes gang og arbeid for hver dag fra sesongens begynnelse i år til utgangen av september måned, og senere for hver måned til sesongens slutt. Kontoret vil da på grunnlag av journalene regne ut det krigsrisikotillegg som hver av skøytenes besetning tilkommer for hver måned.

Av journalen må det således framgå:

1. Når skøyten avgikk om morgenen fra ankerplassen.
2. Om det i løpet av dagen er ankret opp for utførelse av et eller flere arbeider med angivelse av når der ankredes og når avgang derfra og om dette eller disse arbeidssteder var i åpent (ikke sjøbeskyttet farvann) eller i innenskjærs (sjøbeskyttet farvann).
3. Når og hvor det ankres for natten eller for uvær.

Nedenfor anføres en del eksempler:

For merkeskøyten:

23. april. Avgikk fra Ålesund kl. 7.40. Fulgte leia nordover. Ingen ankring før i Kristiansund kl. 18.00. Alle av besetningen tilkommer krigsrisikotillegg fra kl. 7.40 til kl. 18.00
1. mai. Avgikk fra Oslo kl. 7.05. Ankret kl. 8.05 ved Krokheimflu, øst av Ostøy, og rettet den bøyde jernstang. Avgikk derfra kl. 11.00 og ankret på Vindfangerbukta kl. 13.00. Avgikk med steinbåten til Kongen og rettet opp 2 bøyde jernstenger. Tilbake til skøyten kl. 18.00.

For denne dag tilkommer hver av besetningen krigsrisikotillegg fra kl. 7.05 til kl. 8.05 og fra kl. 11.00 til kl. 13.00, da arbeidsplassen ved Krokholmflu og Kongen var i sjøbeskyttet farvann.

6. mai. Til ankers i Sandøysundet, Vasser. Avgikk med steinbåten kl. 7.10 til Mefjæra mellom Sandøy og St. Færder og påbegynte arbeidet med oppsetting av ny jernbåke. Tilbake til skøyten kl. 12.00 til middag. Avreiste fra skøyten kl. 13.00. Arbeidet ved Mefjæra til kl. 18.00. Tilbake til skøyten kl. 18.30.

Da Mefjæra ligger i åpent, ikke sjøbeskyttet farvann, skal de av besetningen som var med steinbåten tilkomme krigsrisikotillegg fra kl. 7.10 til kl. 12.00 og fra kl. 13.00 til kl. 18.30. Kokken og eventuelt andre av besetningen som ikke fulgte med steinbåten, men var ombord i skøyten skal derimot ikke tilkomme tillegg.

Fyrlampelagene:

1. juni. Avgikk fra Lillesand kl. 7.00. Ankret ved Oksøy fyr kl. 9.30. Avgikk fra Oksøy fyr kl. 13.00. Ankret ved Tregde kl. 15.10. Gikk kl. 15.30 med arbeidsbåten til Tånes fyrlampe, hvor arbeidet med reparasjon til kl. 18.00. Tilbake til skøyten kl. 18.45.

Alle ombord skal ha krigsrisikotillegg fra kl. 7.00 til kl. 9.30 og fra kl. 13.00 til kl. 15.10. Ytterligere skal de av besetningen som var med arbeidsbåten ha tillegget fra kl. 15.30 til kl. 18.45, da Tånes fyrlampe er i åpent farvann.

Departementet har i skrivelse av 17. september d. å. bestemt at ovenstående bestemmelse som således er fattet om krigsrisikotillegg, gjelder foruten de mannskaper og arbeidere som kommer inn under avtalen av 16. mai d. å. mellom Fyr- og merkevesenet og Norsk Arbeidsmandsforbund, også førere og formenn på arbeids- og ingeniørskøytene.

Oslo, den 19. september 1941.

Fyrdirektøren.

Voldgiftsdom

i tvistesak Norsk Arbeidsmandsforbund—Fyr- og Merkevesenet.

Sak: Fyr- og Merkevesenet — betaling for reisedager på søn- og helligdager.

Den 28. mars 1941 holdtes voldgiftsrett i riksmeglingsmannens lokaler i Oslo til behandling av en tvist mellom Norsk Arbeidsmandsforbund og Fyr- og Merkevesenet.

Til stede: Rettens medlemmer: Dommer C. Kruse-Jensen, oppmann, typograf Alf Hansen, oppnevnt av Norsk Arbeidsmandsforbund, og overingeniør F. Prom Jensen, oppnevnt av Fyr- og merkevesenet.

For saksøkeren, Norsk Arbeidsmandsforbund: Sekretær Karlsten.

Prosessfullmektig: Overrettssakfører Dagfinn Bech.

For saksøkte, Fyr- og merkevesenet: Overingeniør Jacobsen.

Prosessfullmektig: Regjeringsadvokaten v. overrettssakf. T. Røed.
Twisten gjelder: Spørsmålet om betaling for reisedager på søn- og helligdager for Fyr- og merkevesenets arbeidere.

Forhandlingene ble ledet av oppmannen, som la fram:

1. Skriv av 24. mars 1941 fra Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.
2. Voldgiftsavtale av 21. mars 1941.
3. Stevning av 13. mars 1941 med 5 vedlegg.
4. Tilsvar fra saksøkte av 25. mars 1941 med 3 vedlegg.

Det framkom ingen innvending mot rettens sammensetning.

Overrettssakfører Bech redegjorde for saksøkerens standpunkt og nedla påstand som stevningen. Han la fram:

5. Reglement for Fyr- og merkevesenets arbeidere.
- 6.—8. 3 overenskomster.
9. Skriv av 20. juli 1936 fra Handelsdepartementet — med 1 vedlegg.
10. Forslag til overenskomst om lønns- og arbeidsvilkår ved militære bygge- og anleggsarbeider.
11. Reglement for Statens Havnevesen.
Overrettssakfører Røed redegjorde for saksøktes standpunkt. Han nedla påstand som i tilsvaret. Han la fram:
12. Forskjellige økonomiske bestemmelser, av 1927.
13. En statistisk oppgave.

Partsrepresentantene hadde deretter ordet og besvarte spørsmål.

De to prosessfullmektiger hadde deretter ordet.

Oppmannen erklærte forhandlingene for avsluttet og saken opp-tatt til avgjørelse.

Retten hevet.

C. Kruse-Jensen (sign.).

Alf Hansen (sign.).

F. Prom Jensen (sign.).

Den 5. april 1941 avsaes slik

Voldgiftsdom:

Mellom sakens parter — Norsk Arbeidsmandsforbund og Fyr- og merkevesenet — ble den 21. mars 1937 opprettet en overenskomst om lønns- og arbeidsvilkår for Fyr- og merkevesenets arbeidere. — § 4 i denne overenskomsten lyder:

«§ 4. Lønningsregler.

a) Lønnen utbetales fra og med den dag vedkommende møter på arbeidsstedet og til og med den dag han slutter.

b) Hvis arbeidere antas utenfor vedkommende arbeidssteds kommune, betales lønn fra og med den dag disse reiser hjemmefra og til og med den dag de kommer tilbake.

c) Skal der for månedslønnede beregnes lønn for en brøkdell av en hel måned finnes denne ved å dividere det arbeidede antall dager med 26. For kokker beregnes lønn for en brøkdell av en hel måned ved å dividere det arbeidede antall dager med 30.»

§ 3 i overenskomsten inneholder bestemmelser om inntagelse av arbeidere og i punkt c heter det:

«c) Fyr- og merkearbeidere som minst 5 år har vært beskjeftiget i Fyr- og Merkevesenet får fortrinsvis rett til fremtidig beskjeftigelse i Fyr- og merkevesenet for så vidt den nevnte arbeidstid ligger innenfor de sist forløpne 10 år.»

Ved arbeidssesongens begynnelse i 1940 ble 3 arbeidslag, som tidligere hadde vært beskjeftiget i Fyr- og merkevesenet, beordret til å reise til sine arbeidsplasser søndag den 30. juni. Ved ankomsten dit fikk de beskjed om at det ikke skulle utbetales lønn for reisedager som falt på søn- og helligdager. Arbeiderne gjorde henvendelse til sitt forbund og det kom til en skriftveksel mellom partene, hvorunder saksøkte benektet arbeidernes rett til betaling for reisedager som falt på søn- og helligdager. Tvisten ble deretter henvist til megling. Da Riksmeglingsmannen fant at tvisten gjaldt forståelsen av en overenskomst, ble megling imidlertid ikke foretatt. Da heller ikke partsforhandlinger førte til enighet ble partene enig om å la tvisten avgjøre ved voldgift. De inngikk i den anledning den 21. mars 1941 slik voldgifts-avtale:

«Partene er i henhold til arbeidstvistlovens § 7, 2 blitt enig om å la den tvist som er oppstått vedrørende betaling for reisedager på søn- og helligdager for Fyrvesenets arbeidere, avgjøre ved voldgift.

Voldgiftsretten nedsettes etter følgende regler:

1. Voldgiftsretten skal bestå av tre medlemmer — 1 formann og 2 representanter for hver av partene. Disse skal oppfylle de vilkår som arbeidstvistlovens § 10,3, første avsnitt fastsetter for medlemmer av Arbeidsretten. Formannen skal dessuten oppfylle de vilkår som er angitt i Arbeidstvistlovens § 10,3, annet avsnitt. Formannen oppnevnes av partene i fellesskap. Blir disse ikke enige, oppnevnes han av Riksmeglingsmannen.
2. Saksbehandlingen foregår etter de regler som gjelder for arbeidsrettssaker, og voldgiftsrettens avgjørelser treffes etter gjeldende retts- og tariffregler.
3. Voldgiftsrettens avgjørelser er endelige.
4. Utgiftene ved voldgiftsbehandlingen fordeles med en halvdel på hver av partene.»

I skriv av 24. mars s. å. ble undertegnede oppnevnt som rettens medlemmer. — Hovedforhandling holdtes den 28. s. m. Under denn e nedla saksøkeren — Norsk Arbeidsmandsforbund — slik

Påstand:

«Fyr- og Merkevesenet plikter å betale arbeiderne for reisedager som faller på søn- og helligdager og plikter å utbetale arbeiderne det for lite utbetalte.»

(Det er på det rene at den forlangte etterbetaling kun gjelder siste sesong, jfr. vedlegg 4 til stevningen. Likeledes at betalingen kun skal være betaling som for vanlig arbeidsdag bestemt, altså uten overtidstillegg.)

Saksøkte — Fyr- og merkevesenet — har nedlagt slik

Påstand:

«Fyr- og merkevesenet frifinnes.»

Saksøkeren gjør gjeldende at tariffens ordlyd ikke inneholder noen hjemmel for den begrensning i plikten til å betale for reisedager på søn- og helligdager som saksøkte påstår, og videre at praksis i de senere år i høy grad støtter riktigheten av dette standpunkt. Det er på det rene at forbundet i 1939 anmodet om forhandlinger for å få gjennomført lønn for søndager som reisedager, men hensikten med dette var — hevder forbundet — kun den å få gjennomført en endring i redaksjonen av den omtvistede bestemmelse i § 4, b, slik at det overhodet ikke skulle kunne oppstå tvil om hva arbeiderne hadde krav på i denne forbindelse.

Forbundet viser til den fremlagte korrespondanse, de fremlagte reglementer, tariff og tariffutkast samt partsrepresentantens, sekretær Karlsens, redegjørelse for retten.

Saksøkte gjør gjeldende at hovedbestemmelsen om arbeidernes lønninger finnes i § 4, a, hvor det er slått fast at arbeideren kun har krav på lønn for de dager han arbeider eller stiller sin arbeidskraft til arbeidsgiverens disposisjon. Saksøkerens standpunkt forutsetter at denne regel er avveket ved bestemmelsen i § 4 b, en forutsetning som etter saksøktes oppfatning ikke er holdbar. Riktigheten av denne oppfatning bestyrkes — hevder saksøkte videre — av bestemmelsen i § 4 b, som forutsetter at arbeidere fra hjemstedskommunen overhodet ikke har noe krav på lønn under reisen samt av samme paragrafs punkt c om fremgangsmåten ved beregningen av lønnen for de månedslønte i tilfelle av at der skal beregnes lønn for en brøkdel av en måned.

Saksøkte gjør videre gjeldende at forbundet ved sine henvendelser i 1939 om forhandlinger om det omtvistede spørsmål selv må sies å ha erkjent at det den gang var av samme oppfatning som saksøkte, samt at den praksis som har vært fulgt — som erkjennes å ha vært uensartet — ikke kan danne grunnlag for noen rett som av saksøkeren påstått.

Saksøkte viser til den fremlagte korrespondanse, statistiske oppgaver samt partsrepresentanten, overingeniør Jacobsens forklaring.

Retten bemerker:

Fortolkningen av den omtvistede § 4 i overenskomsten mellom partene byr på meget store vanskeligheter. Forholdet er jo nemlig at mens paragrafens punkt b — isolert sett — neppe kan etterlate noen tvil om at arbeiderne skal ha lønn også for søn- og helligdager hvis disse dager er reisedager, stiller saken seg adskillig mere tvilsom når en tar for seg lønningsreglene i sin helhet og derved tvinges til å bedømme paragrafens annet ledd i forbindelse med 1ste og 3dje ledd. I 1ste ledd fastslås det nemlig at lønn kun skal betales for de dager vedkommende arbeider eller stiller sin arbeidskraft til disposisjon og i 3dje ledd sies det med rene ord at månedslønte arbeidere — i fall det skal beregnes lønn for en brøkdel av en hel måned — skal betales en lønn som finnes ved å dividere det arbeidede antall dager med 26. — I et

høve som dette — hvor den omtvistede paragrafs ordlyd eller redaksjon intet sikkert holdepunkt gir for en bestemt fortolkning, vil bestemmelsens forarbeider og den måten den er blitt praktisert på nødvendigvis måtte tillegges stor betydning. Noen veiledning i forarbeidene har retten i dette høve ikke kunnet få. Annerledes stiller det seg derimot når det gjelder praktiseringen av bestemmelsen. Av en for retten fremlagt statistisk oppgave fremgår det at i de 4 årene — 1936—1939 — er forekommet 156 tilfeller hvor det er blitt reist på søndager. I 126 av disse 156 tilfeller har vedkommende arbeidere fått utbetalt lønn (uten overtid), mens de i 30 tilfeller ikke har fått det. Av disse 126 tilfeller faller 19 på året 1936, 37 på året 1937, 28 på året 1938 og 42 på året 1939, likesom tilfellene er fordelt på samtlige distrikter. En såvidt sikker og ensartet praksis er selvsagt av overordentlig stor betydning ved avgjørelsen av et spørsmål som det foreliggende, men dertil kommer — hvilket i denne forbindelse er særlig viktig — at det fra Fyr- og merkevesenets eller Riksrevisjonens side i de nevnte år ikke i et eneste høve er blitt protestert mot utbetalingen av lønn for reisedager som falt på søn- og helligdager. — Vel er det så at Fyr- og merkevesenets øverste ledelse ikke har visst om utbetalingene, men den omstendighet kan selvsagt ikke påberopes mot arbeiderne, som uten innvending hverken fra lagformennenes, ingeniørene eller andres side i god tro har fått lønn utbetalt for de søn- og helligdager som de har reist. Uaktet det ikke kan tillegges avgjørende betydning ved den rettslige bedømmelse av spørsmålet, finner retten tillike å burde peke på at det resultat som den er kommet til ikke kan sies å virke urettferdig eller urimelig overfor saksøkte. Visstnok er det så at arbeiderne når de får betaling for reisedager som faller på søn- og helligdager, får lønn for dager som de etter hovedbestemmelsen i lønningsreglene strengt tatt ikke skulle hatt lønn for. Men på den andre siden må det formentlig erkjennes at reisesøndagene ikke kan betraktes som vanlige søndager. Fridag i ordets egentlige betydning er en slik søndag ikke og dertil kommer da også den omstendighet at arbeideren ikke selv kan velge dagen for avreisen. Denne er det arbeidsgiveren som fastsetter.

Etter det anførte er retten kommet til det resultat at den omtvistede bestemmelses ordlyd sammenholdt med de foreliggende opplysninger om praksis i de nevnte 4 år og den kjensgjerning at det fra Fyr- og merkevesenets side ikke ved noen anledning er blitt gjort innvendinger mot utbetalingen av lønn for søn- og helligdager som har vært reisedager, må lede til at saksøkerens påstand tas til følge (med de reservasjoner om etterbetalingens utstrekning og lønnsbegrepets omfang som framgår av det ovenfor anførte).

Retten medlem, Prom Jensen, ønsker å presisere at når han finner å kunne gi saksøkerens standpunkt medhold, så er det utelukkende på grunnlag av den praksis som har funnet sted gjennom så lang tid som 4 år uten at Fyr- og merkevesenet eller Riksrevisjonen har tatt skritt til overfor de underordnede å presisere sin oppfatning av det omtvistede punkt. — Slik som lønningsreglene foreligger — hvis man ser bort fra praksis — gir de nemlig ikke holdepunkt for det av saksøkeren inntatte standpunkt.

Med denne reservasjon er dommen enstemmig.

Domsslutning:

Fyr- og merkevesenet plikter å betale arbeiderne for reisedager som faller på søn- og helligdager og plikter å utbetale arbeiderne det for lite utbetalte.

Fritz Prom-Jensen.

C. Kruse-Jensen.

Alf Hansen.

Lønnsbevegelsen i gruveindustrien.

De i overenskomst av 1937 med senere gjennomførte dyrtidstillegg fastsatte lønnssetser blev på grunn av prisstigningen søkt øket 1941.

Det ble opptatt forhandlinger om økning av lønna ved de respektive gruver og i en del tilfelle oppnådd enighet om tillegg i lønningene.

Med få unntakelser ble partenes forslag til lønnsøkning ikke godkjent.

Den lønsmessige stilling for arbeidere i gruveindustrien ble derfor forelagt Rikskommisariatets lønnsavdeling som ved skriv av 4. oktober 1941 gir følgende bestemmelser:

Oversettelse.

Avskrift av skriv fra Reichskommisariat til Sosialdepartementet, datert 4. oktober 1941.

Ad lønnsforholdene ved bergverkene.

Jeg har nå underkastet lønnsforholdene i bergverksindustrien en inngående undersøkelse. En generell lønnsforhøyelse er ut fra prinsipielle og lønnspolitiske grunner ikke mulig, all den tid en gjennomsnittsførtjeneste på kr. 1.62—kr. 1.65 ikke kan betegnes som dårlig, og at det ville føre til betydelige konsekvenser på lønnsområdet hvis en generell lønnsforhøyelse ble foretatt i bergverksindustrien.

Med henblikk på de særlige krav til gruvearbeideren under de nåværende krigsforhold, erklærer jeg meg enig i, at der en gang for alle blir utbetalt til arbeiderne i bergverksindustrien et særskilt julegratiale som svarer til 2 ukers fortjeneste. Dette julegratiale skulle prinsipielt bli utbetalt til jul, men det kan naturligvis allerede nå bli stillet arbeiderne i utsikt. Anser enkelte bedrifter det unntaksvis som formålstjenlig å henlegge utbetalingsterminen til et tidligere tidspunkt, har jeg intet å innvende mot dette.

Jeg erklærer meg videre enig i, at ved de bergverksbedrifter hvor lønningene til nå har ligget under gjennomsnittsførtjenesten, som beløper seg, som allerede nevnt, til ca. kr. 1.62—kr. 1.65, blir lønningene å heve på høyde med gjennomsnittsførtjenesten. Der hvor lønningene allerede ligger på høyde med gjennomsnittsførtjenesten eller sogar over denne, kan imidlertid intet bli forandret.

Hermed er samtidig Deres brev av 3. juli 1941 — 2363/41 b — om lønnsforhøyelse ved Orkla-Grube A/B og Deres skriv av 22. august 1941 — 2929/41 b — om Raffineringsverket A/S, Kr. S. S. besvart.

Dr. Bech (sign.).

For så vidt angår 1ste del i Reichskommissars skriv ble der opptatt forhandling med B. V. L. og inngått følgende

Avtale om julegratiale.

I medhold av Reichskommissars skrivelse av 4. oktober 1941 til Sosialdepartementet er partenes representanter enige om at julegratiale til arbeiderne ved bergverkene utbetales etter følgende regler:

I. Samtlige mannlige arbeidere over 19 år som pr. 1. desember 1941 er ansatt ved bedriften og i 1941 har en sammenhengende tjenestetid av 6 måneder eller mere, utbetales et julegratiale motsvarende 2 ukers arbeidsfortjeneste, beregnet på grunnlag av den gjennomsnittlige arbeidslønn for menn over 19 år ved bedriften 2. kvartal 1941.

II. For mannlige arbeidere over 19 år som pr. 1. desember 1941 har mindre enn 6 måneders sammenhengende tjenestetid, men forøvrig oppfyller betingelsene under punkt I, utbetales et julegratiale motsvarende 1 dags arbeidsfortjeneste for hver måned (200 arbeidstimer) vedkommende arbeider har arbeidet i bedriften i 1941.

III. Kvinner, læregutter og mannlige arbeidere under 19 år utbetales julegratiale som bestemt under I og II for andre arbeidere; dog således at disse får sitt gratiale utregnet etter sin individuelle gjennomsnittlige timefortjeneste i 2. kvartal 1941.

IV. Laste- og løsearbeidere og andre løsarbeidere som har vært beskjeftiget ved bedriften tilsammen minst 200 arbeidstimer de siste 6 måneder før 1. desember 1941, erholder utbetalt julegratiale motsvarende 4.8 % av den arbeidsinntekt de har oppnådd ved bedriften de første 10 måneder i 1941.

V. Legitimert sykdomsfravær inntil tilsammen 3 måneder kommer ikke til fradrag ved beregningen av gratialet.

VI. Hvor lønnsgrunnlaget er til stede vil der innen den av Reichskommissar i skrivelse til Sosialdepartementet av 4. oktober d. å. opptrukne ramme være anledning for den enkelte bedrift til helt eller delvis å utbetale gratialet før 1. desember 1941.

<i>V. B. Lange (sign.).</i>	<i>C. Nielsen (sign.).</i>	<i>Thv. Tangen (sign.).</i>
<i>N. W. Rogstad (sign.).</i>	<i>N. Bunes (sign.).</i>	<i>Alb. Karlsen (sign.).</i>
<i>Einar Schei (sign.).</i>	<i>Andor Larsen (sign.).</i>	<i>Andr. Rekve (sign.).</i>
<i>Jørgen Åsheim (sign.).</i>		

Da A/S Knaben Molybdængruber har tatt avstand fra utbetaling av julegratiale grunnet de særlige forhold ved denne bedrift, tar arbeidsgivernes representanter forbehold om at nærværende avtale ikke gjøres bindende for Knaben.

V. B. Lange (sign.).

N. W. Rogstad (sign.).

Arbeidernes representanter forbeholdt seg å oppta spørsmålet om julegratiale ved A/S Knaben Molybdængruber til nærmere drøftelse med bedriften.

N. Bunes (sign.).

Alb. Karlsen (sign.).

Angående lønnsøkningen ble foreningene ved gruveindustrien underrettet ved følgende rundskriv:

Oslo, den 21. oktober 1941.

Rundskriv nr. 26.

Til forbundets avdelinger ved bergverkene.

Ad lønnsforholdene ved bergverkene.

Som tidligere meldt har der gjennom forbundet og Landsorganisasjonen, på foranledning av de krav som foreligger fra arbeiderne, vært stilt krav om lønnsøkning.

Gjennom Landsorganisasjonen fikk forbundet den 14. oktober melding fra Sosialdepartementet om at:

«1. Samtlige arbeidere ved bergverkene vil til jul få utbetalt et julegratiale som svarer til 2 ukelønninger.

2. Ved de bergverk hvor arbeiderne nå har en gjennomsnittsførtjeneste, både timelønn og akkordfortjeneste, som ligger under det vanlige nivå for bergverkene vil det bli høve til å få en regulering som bringer arbeidernes gjennomsnittlige fortjeneste opp på kr. 1.65 pr. time, som ellers er den vanlige gjennomsnittsførtjeneste i bergverkene.

Denne blir da den største tillatte gjennomsnittsførtjeneste ved de reguleringer som blir aktuelle, eventuelt dyrtidstillegg medregnet.

Den praktiske gjennomføring av denne reguleringen kan skje ved direkte forhandlinger mellom de interesserte partene. Forhandlingsresultatet legges på vanlig måte fram for meglingsmyndighetene til godkjenning. Bli partene ikke enig, skal saka bringes inn til megling. Er det tvil om en bedrift skal regnes som bergverk i denne sammenhengen, skal også dette spørsmål legges fram for megling.

Det nevnte julegratiale har bedriftene høve til å utbetale uten ytterligere godkjenning etter forskriftene av 23. mai 1940.»

For å få gjennomført lønnsøkning snarest mulig gjorde forbundet henvendelse til Bergverkernes Landssammenslutning, og ved konferanse den 15. oktober ble partenes representanter enig om å oppta forhandling om lønnsøkning den 24. oktober i Oslo.

Til forhandlingen er innkalt representanter for bedriftene og arbeidernes organisasjon ved 5 bergverk.

Så snart resultatet av forhandlingene foreligger, vil foreningene ved bergverkerne bli underrettet.

Da en del bergverksbedrifter ikke er medlemmer av B. V. L. og Arbeidsgiverforeningen og såleis ikke får lønsspørsmålet m. v. avgjort

ved de forhandlinger og meglinger som skal føres med B. V. L., vil vi be foreningene ved disse bedrifter å sette seg i direkte forbindelse med bedriftsledelsen på stedet og på grunnlag av de bestemmelser som er meddelt ovenfor, få lønsspørsmålet og julegratialet, tilsvarende 2 ukers lønn ordnet.

Skulle lønsspørsmålet ikke kunne ordnes på stedet, må foreningene underrette forbundet.

Under alle omstendigheter må forbundet få underretning om de lønsvilkår som nå er ved bedriften og hvor mange arbeidere bedriften beskjeftiger, samt de lønsvilkår som der ved forhandling på stedet oppnås enighet om.

Med solidarisk hilsen
Norsk Arbeidsmandsforbund
N. Bunes.

Alb. Karlsen.

Ved megling om lønnsforholdene ved Bergverkene den 28. oktober ble der oppnådd en ordning såleis at lønna ved Bergverkene skulle reguleres oppover ved de bergverk hvor lønna var under kr. 1.69 pr. time 2. kvartal 1941.

Den samme lønnsøkning er ved senere forhandlinger gjennomført også ved bergverk som ikke er medlem av Arbeidsgiverforeningen.

Samtlige foreninger og arbeidere ble underrettet ved følgende ekspedisjon fra forbundet:

Fra Sosialdepartementet.

Herr Riksmeglingsmannen.

Lønnstilhøve ved bergverkene.

En viser til herr Riksmeglingsmannens ekspedisjon av 30. oktober d. å. og skal melde at departementet etter samråd med Reichskommissariat finner å kunne gå med på å godta gjennomsnittsførtjenesten ved alle bergverk under ett i 2net kvartal 1941 — avrundet til kr. 1.69 pr. time — som grunnlag for utrekninga av det lønnstillegget som er nevnt i departementets brev til Dem av 13. oktober.

Departementet bestemmer da i samsvar med Deres framlegg i skriv av 30. oktober d. å.:

1. Ved de i Bergverkernes Landssammenslutning stående bedrifter gjennomføres lønnsregulering etter det foran nevnte alternativ III.
2. Ved gjennomførelsen tas det størst mulig hensyn til de lavest lønnede arbeidere eller grupper av arbeidere ved den enkelte bedrift etter bestemmelse av bedriftens leder etter samråd med arbeidernes tillitsmenn.

3. Ved reguleringen får den enkelte arbeider avrundet timelønnen opp til nærmeste hele øre.
4. De tillegg som gis ansees som ekstraordinære tillegg som gjennomføres overensstemmende med den måten som dyrtidstillegget etter Riksmeglingsmannens forslag av 1. juni 1940 ble gjennomført.
5. Tilleggene gjøres gjeldende fra 1. november 1941 og gjelder inntil videre.

Departementet er videre enig i at det blir opptatt forhandlinger om regulering også for de bergverk som står utafør Bergverkernes Landsammenslutning dersom det kommer krav om slik regulering.

Departementet har ikke noe å merke til den avtalen som er inngått om julegratiale.

En skal be herr Riksmeglingsmannen gjøre partene kjent med departementets avgjerd i denne saka. —

Riksmeglingsmannen, Oslo, den 28. november 1941.

Etter fullmakt:

Alf Frydenberg (sign.).

K. J. Øksnes (sign.).

Lønns- og arbeidsvilkår ved militære anleggs- og byggeplasser.

De forbund som er interessert ved forannevnte arbeidsområder er Norsk Arbeidsmandsforbund, Norsk Bygningsarbeiderforbund, Norsk Murerforbund og Norsk Elektrikerforbund.

Forhandlinger om lønns- og arbeidsvilkår ble opptatt høsten 1940 og fortsatte til 18. januar 1941, da overenskomst ble opprettet. Overenskomsten ble gjort gjeldende fra 4. april og for så vidt angår lønn er lønnsbestemmelsene angitt i overenskomstens § 4 og forutsetter en timelønn av kr. 1.70 for øvede sten-, jord- og sementarbeidere.

Overenskomsten forutsetter arbeidet i størst mulig utstrekning utført som akkordarbeid med en akkordfortjeneste utover timelønnen på 40 %.

Forannevnte overenskomst er etter bestemmelse av august måne 1941 også gjort gjeldende ved kraft- og reguleringsanlegg som kontrolleres av firmaet «Nord-Dag» og såleis ved anleggene Tysse II, Årdal, Aura, Glomfjord m. fl.

Jernbaneanleggene.

Den 21. januar skrev vårt forbund til Hovedstyret for Norges Statsbaner med krav om at der ble opptatt forhandlinger om en øket timelønn og øket forskuddsutbetaling i akkord da disse satser måtte

ansees for å ligge altfor lavt i forhold til det forserte arbeidspress og de dermed økede leveomkostninger ved jernbaneanleggene.

Vårt krav førte til at der ble opptatt forhandling med Hovedstyret den 20. mars, hvor der ble satt opp følgende protokoll:

Utskrift av protokoll.

År 1941, den 20. mars holdtes forhandlingsmøte i Hovedstyret, banedirektørens kontor, i anledning av spørsmålet om øket forskuddsbetaling m. v. ved jernbaneanleggene.

Tilstede var: For Norsk Arbeidsmandsforbund: Næstformann Chr. Henriksen, sekretær L. Bakken, arbeiderne Kristian Aune, K. Høiby, Nordlandsbanen, J. P. Karlsrud, Kristiansand—Moibanen og Johan Berlid, Moi—Stavanger.

For Statsbanene: Banedirektør Aubert og overingeniør Jørstad. Dessuten var overingeniør Vik, Nordlandsbanen, tilstede. Ved protokollen avdelingsingeniør B. Kolsrud.

Arbeidernes representanter henstillet at det ble gitt øket forskuddsbetaling og at det ble ydet høyere dagarbeidsbetaling.

Banedirektøren meddelte at det ikke kunne bli tale om en forskuddsbetaling som ville bety en reell økning av minstelønnen. Det kan med hensyn til øket dagarbeidsbetaling ikke gjøres noe ut over overenskomstens bestemmelser.

Med hensyn til høyere utbetaling av forskudd, ble partene enige om følgende:

Forskuddsutbetalingen i akkord ved de 14-daglige lønninger kan inntil videre skje med inntil kr. 1.30 pr. time, for så vidt vedkommende akkord med sikkerhet menes å gi så stort overskudd at man til enhver tid har full dekning, inklusive påbudt trekk til skatter m. v. Det ekstraordinære tillegg til forskuddsbetalingen skal således ikke ha noen innflytelse på den garanterte minstelønn i akkord.

Det forbeholdes å forelegge saken for høyere myndighet.

*Otto Aubert (sign.), Chr. Henriksen (sign.), Einar Jørstad (sign.),
J. P. Karlsrud (sign.), Kristian Aune (sign.), Kristian Høiby (sign.),
Bjarne Vik (sign.).*

Birger Kolsrud (sign.).

Det går fram av protokollen at Hovedstyrets representanter gjorde avtalen avhengig av myndighetenes godkjenning. Denne ble gitt i skriv datert 8. april, hvoretter den nye forskuddssats ble satt ut i praksis. Ved anlegget Moi—Stavanger oppstod endel vansker omkring dette spørsmål, men ved senere forhandling med Overingeniøren og Hovedstyret er spørsmålet ordnet tilfredsstillende også for dette anlegg.

Som man vil huske fra forrige års beretning var vårt forbunds overenskomst med Hovedstyret satt ut av kraft for dette anlegg, dog delvis med de samme lønnsatser. Den nye forskuddslønn ble gjennomført ved Nordlandsbanen på et tidligere tidspunkt enn for de øvrige

anlegg etter en konferanse representanter for forbundet og arbeiderne hadde med overingeniør Vik på dennes kontor i Mosjøen 31. januar 1941. Ved samme høve fikk man også gjennomført endel andre forbedringer som har hatt sin store betydning for arbeiderne der nord.

Forbundets overenskomst for statens jernbaneanlegg er framleis ikke gjort gjeldende i sin helhet ved Nordlandsbaneanlegget, men overenskomstens forskjellige bestemmelser praktiseres i stadig større grad ettersom de stedlige forhold tillater dette.

Gjennomsnittsførtjenesten har etter oppgaver fra Hovedstyret vært følgende:

	Gjennomsnittlig fortjeneste pr. time i kvartalet $\frac{1}{1}-\frac{31}{3}$ 1941		
	Akkordarb.	Dagarb.	Håndverkere
Kristiansand—Moibanen	1.92	1.48	1.78
Moi—Stavanger	1.565	1.587	1.643
Nordlandsbanen, Grong—Mo	2.050	1.637	1.787
Flåmsbanen	1.790	1.562	1.743
Vestfoldbanens ombygging	1.745	1.303	1.748
Dobbeltsporet Ljan—Ski	—	—	1.570
Rørosbanens ombygging	1.918	1.460	1.604
Østfoldbanens elektrisering	1.930	—	—
I gjennomsnitt	1.948	1.602	1.743
2. kvartal — $\frac{1}{4}-\frac{30}{6}$ 1941			
Kristiansand—Moibanen	2.07	1.61	1.89
Moi—Stavanger	1.856	1.562	1.679
Nordlandsbanen, Grong—Mo	2.170	1.641	2.067
Flåmsbanen	1.836	1.570	1.764
Vestfoldbanens ombygging	1.851	1.425	1.886
Dobbeltsporet Ljan—Ski	1.875	—	1.600
Rørosbanens ombygging	1.900	1.491	1.610
Hardangerbana	2.110	—	2.050
Østfoldbanens elektrisering	1.963	—	—
I gjennomsnitt	2.068	1.590	1.916
3. kvartal — $\frac{1}{7}-\frac{30}{9}$ 1941			
Kristiansand—Moibanen	2.433	1.698	2.044
Moi—Stavanger	1.881	1.668	1.758
Nordlandsbanen, Grong—Mo	2.558	1.623	2.215
Flåmsbanen	1.925	1.589	1.743
Vestfoldbanens ombygging	1.947	1.427	1.936
Dobbeltsporet Ljan—Ski	2.064	—	1.600
Rørosbanens ombygging	2.014	1.441	1.618
Hardangerbana	2.089	—	2.091
Østfoldbanens elektrisering	1.720	—	—
I gjennomsnitt	2.358	1.610	2.062

	Gjennomsnittlig fortjeneste pr. time i kvartalet $1/10$ — $31/12$ 1941		
	Akkordarb.	Dagarb.	Håndverkere
Kristiansand—Moibanen	2.563	1.829	2.132
Moi—Stavanger	1.954	1.626	1.851
Nordlandsbanen, Grong—Mo	2.537	1.720	2.333
Flåmsbanen	1.949	1.604	1.700
Vestfoldbanens ombygging	1.999	1.266	1.980
Dobbeltsporet Ljan—Ski	1.880	—	1.600
Rørosbanens ombygging	2.062	1.485	1.742
Hardangerbana	2.145	—	2.097
Østfoldbanens elektrisering	1.990	—	—
I gjennomsnitt	2.406	1.686	2.017

For å kunne belyse beskjeftigelsesgraden ved statens jernbaneanlegg, vil vi etter velvillig imøtekommenhet fra Hovedstyrets side gjengi følgende tall og opplysninger fra «Meddelelser fra Norges Statsbaner» februar 1942.

Midlere arbeidsstyrke ved jernbaneanleggene.

Anlegg	1940-41	1941-42
Kristiansand—Moi	2 869	2 900
Moi—Stavanger	682	1 300
Grong—Mo	4 650	4 000
Mo—Bodø	0	ca. 1000 ¹
Flåmsbanen	146	100
Vestfoldbanens ombygging	188	110
Rørosbanens ombygging	642	500
Flomskadearbeider Rørosbanen	—	100
Trondheim stasjonsarrangement	0	0
Nelaug—Treungen ombygging	0	8 ²
Hardangerbana Voss—Eide	23	22
Dobbeltspor Ljan—Ski	16	5
Elektriseringer:		
Ski—Kornsjø	150	0
Nordagutu—Neslandsvatn	100	10
Marnardal—Sira ⁴	0	50
Tilsammen ⁵	9 466	10 105

¹ Arbeidet påbegynt i januar 1942.

² 30 mann mars—juni 1942.

³ 50 mann juli—oktober 1942.

⁴ Finansieres av Deutsche Wehrmacht.

⁵ Jernbanens arbeidere og arbeidere hos entreprenører.

Arbeidsstyrken ved statens jernbaneanlegg pr. 27. september 1941.

Anlegg	Mann
Kristiansand—Moibanen	3 186
—»— private tunnelfirmaer	10
	3 196
Moi—Stavangerbanen	1 275
Flåmsbanen	170
Nordlandsbanen, Grong—Mo	4 109
—»— private tunnelfirmaer	1 245
	5 354
Nordlandsbanen—Dunderlandsbanen	67
Vestfoldbanens ombygging	219
Dobbeltsporanl. Ljan—Ski	7
Elektrisering Ski—Kornsjø	6
—»— Nordagutu—Neslandsvatn	28
Rørosbanens ombygging	906
Hardangerbanen	20
Tilsammen	11 248

Til sammenligning hermed kan oppgis at arbeidsstyrken pr. 31. mai 1941 var 11 990 mann — altså 742 mann større — hvorav 901 mann ved de fremmede private tunnelfirmaer på *Kristiansand—Moibanen*. Disse er således pr. 27. september samme år praktisk talt satt helt utenfor dette arbeid. Derimot er det pr. 27. september ved *Nordlandsbanen*, Grong—Mo, tilkommet andre private tunnelfirmaer med 1245 mann, hvor det pr. 31. mai 1941 ingen sådanne var oppført.

De samlede arbeidsstyrker ved disse to anlegg er således mellom disse oppgaver på *Kristiansand—Moibanen* redusert med 1030 mann og ved *Nordlandsbanen* øket med 784 mann, foruten at *Dunderlandsbanen* er kommet til med 67 mann. Ved *Rørosbanens* ombygging er arbeidsstyrken i dette tidsrom også redusert fra 1613 til 906, altså med 707 mann eller med ca. 44 %. På de øvrige anlegg er forandringene ubetydelige.

Red.

Hvis man sammenligner disse tall med tidligere års beskjeftigelse, må man helt tilbake til forrige krigsår for å kunne finne noe tilsvarende. Men så er det kjempeverk som blir utført også. Banen fra Mosjøen til Elsfjord ble åpnet i 1941, og er siden skinnelagt helt fram til Mo i Rana. Rørosbanen er åpnet for bredsporet trafikk, og mange av de store tunneller på Sørlandsbanen er gjennomslått, foruten en masse annet arbeid som samtidig er utført på denne bane.

Det kan kanskje være av interesse her igjen å sitere «Meddelelser fra Norges Statsbaner» en sammenligning fra de store tunnelarbeider i andre verdensdel. Av denne går fram at f. eks. Kvinesheitunnelen er den 5te lengste i Europa, og Høgebostadtunnelen kommer inn som en pen nummer syv.

De lengste jernbanetunneler.

I Europa:

Simplon (dobbeltsport), Sveits	19 700	m
St. Gotthard, mellom Sveits og Italia	15 000	-
Mont Cenis, mellom Italia og Frankrike	12 200	-
Arlberg, Tyskland	10 250	-
Tauern, Tyskland	8 526	-
Karavauken, Tyskland	8 016	-
Bayerske Zugspitsbane, Tyskland	3 700	-
Kvineshei, Sørlandsbanen, Norge	9 059	-
Hægebostad, Sørlandsbanen, Norge	8 455	-
Gyland, Sørlandsbanen, Norge	5 708	-
Gravehalsen, Bergensbanen, Norge	5 311	-
Tronås, Sørlandsbanen, Norge	3 185	-
Sira, Sørlandsbanen, Norge	3 156,5	-
Haversting, Bergensbanen, Norge	2 303	-
Severn (undervanns), England	7 400	-
Gibraltar, <i>proj.</i> undervann mellom Europa (Spania) og Afrika	35 000	-

I Amerika:

Kaskade, Spokane—Seattle, U. S. A.	12 500	-
Moffat, James Peak, U. S. A.	9 800	-
Hoosac, Massachusetts, U. S. A. (bygget i 1851—1876)	7 600	-
Holland tunnel (undervanns), New York, U. S. A. ..	3 800	-

I Asia:

Undervannstunnel, Japan	8 000	-
Undervannstunnel (planlagt), Japan	55 000	-

Red.

Statens Kraftanlegg.

Som følge av forbedringen av forskuddsutbetalingen i akkord ved jernbaneanleggene ble der også reist krav om forhandling for arbeiderne som var beskjeftiget ved Statens Kraftverker, nemlig Nore og Glomfjord.

Forhandling ble opptatt den 28. mai 1941 hvor det fra arbeidernes side ble stilt krav om de samme lønnsatser som for private kraftanlegg. Dette kunne statens forhandlere ikke gå med på, og saka ble derfor oversendt meglingsmyndighetene på vanlig måte. Den 30. juni 1941 mottok vi fra Kretsmeglingsmannen følgende melding:

Til

Norsk Arbeidsmandsforbund, Oslo.

Utbyggingen av Nore II og reguleringsarbeidet ved Pålbu.

Til underretning meddeles at Riksmeglingsmannen har godkjent at den gjeldende overenskomst forlenges med de til enhver tid for Statsbanene gjeldende endringer med omsyn til lønnsatsene.

Oslo, den 28. juni 1941.

Harald Julsrud (sign.).

Med dette var der også ved disse anlegg fastslått en forskuddslønn av kr. 1.30 pr. time + 8 øre i dyrtidstillegg.

Som man vil se er Glomfjordanlegget falt ut i mellomtia. Årsaken var at der ved dette anlegg var satt inn entreprenører for den videre utbygging.

Det første forhandlingsmøte om overenskomst for Glomfjord ble holdt 27. mars i Norsk Arbeidsgiverforenings lokaler. Senere ble der holdt forhandlingsmøter og meglingsmøter som resulterte i at den vanlige anleggsoverenskomst for private anleggsarbeidere ble gjort gjeldende med endel endringer. Denne overenskomst, som var ment å vare for byggeperioden, fikk dog en meget kort levetid, da der i august måned ble gitt beskjed fra myndighetene om at også dette anlegg skulle utføres etter samme overenskomst som for militære anleggs- og byggeplasser (Riksavtalen). Om denne og de anlegg den omfatter, vil man finne på et annet sted i denne beretning.

Der har i året 1941 vært ført en rekke forhandlinger om overenskomster ved private anlegg av forskjellig art. En av de største utbygginger er *Oslo Lysverkers utbygging av Holsvassdraget*. Der arbeider for tiden 214 mann med de mest moderne arbeidsredskaper. Også der er mange og store tunnelarbeider, den lengste vil bli 17 km. lang.

Overenskomsten inneholder de vanlige bestemmelser når det gjelder brakker, ferier, prosenttillegg for overtidsarbeide o. s. v. Det samme gjelder også timelønninger og forskudd i akkord, nemlig henholdsvis kr. 1.60 — 1.50 og kr. 1.40 + 8 øre i dyrtidstillegg.

Overenskomsten gjelder til 31. desember 1943 med gjensidig oppsiingsfrist av 2 måneder.

Arbeidet er overdratt A/S Høyer-Ellefsen, Oslo.

Ingeniør F. Selmer A/S, Oslo.

Ved *Kongsfjord Kraftanlegg* på Varangerhalvøya ble der opprettet overenskomst i 1939, med utløpstid 15. april 1940, men ble senere prolongert til 31. desember 1941 med følgende nye lønnsatser:

De under § 2 a nevnte arbeidere	kr. 1.55 pr. time
» » § 2 b » —	» 1.45 —
Forskuddslønn i akkord (§ 3)	» 1.30 —

Forholdene der nord nødvendiggjorde at disse lønnsatser ble tatt opp til revisjon. Det ble derfor stilt krav til Ingeniør F. Selmer A/S og Entreprenørens Landssammenslutning om forhandlinger.

Under forhandlingene måtte arbeidsgivernes representanter innrømme at vanskene for arbeiderne ved denne arbeidsplass var betydelig verre enn forutsett ved inngåelsen av overenskomsten, men kunne ikke gå med på forbundets krav om 30 % tillegg til lønnsatsene. Saka gikk derfor til megling og Riksmeglingsmannen stilte forslag slik:

- «1. De nåværende lønnsatser, kr. 1.55, kr. 1.45 og kr. 1.30 forhøyes til henholdsvis kr. 1.65, kr. 1.55 og kr. 1.45.
2. Der ydes et fjelltillegg av 15 øre pr. time, nærmere avpasset etter forholdene.»

Dette ble godkjent av Sosialdepartementet med samtykke av Reichskommissariat den 9. juli 1941.

A/S Betongbygg, Trondheim.

Den 17. januar ble der undertegnet overenskomst om ovennevnte firmas anleggsarbeid ved Selbusjøen. På grunn av at dette arbeid kom i nær berøring med Trondheim kommunes anleggsarbeider, ble lønningene fastsatt til kr. 1.61 for fagarbeidere, og kr. 1.51 for andre arbeidere. Forskudd i akkord kr. 1.40, alt pr. time.

Overenskomstens varighet er satt til 31. desember 1942. Godkjent av Departementet 5. februar 1941.

Astrup og Aubert, Oslo.

Den 20. februar blev der oppretta overenskomst med Astrup og Aubert, Oslo, om utbyggingen av Nedre Fiskumfoss i Nord-Trøndelag, med de vanlige lønnsatser henholdsvis kr. 1.60, kr. 1.50 og kr. 1.40 + 8 øre i dyrtidstillegg. Overenskomsten gjelder til 31. desember 1943.

Godkjent av Kretsmeglingsmannen for Trøndelag den 24. februar 1941.

Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab.

Den 1. august ble der etter forhandling og megling oppretta overenskomst for firmaets utbygging av Måranlegget. De samme lønnsatser og øvrige bestemmelser som for andre private kraftanlegg. Overenskomstens varighet er satt til 31. desember 1944 til hvilken tid an-

legget forutsettes å være ferdig. Godkjent av Departementet 12. september 1941.

A/S Konstruktion.

Den 16. september ble der oppretta overenskomst om firmaets arbeide med regulering av Raudalsvatn og Breidalsvatn i Skjåk på grunnlag av de vanlige overenskomster og de samme lønnsatser. Overenskomsten gjelder til 31. desember 1942. Godkjent av Kretsmeglingsmannen for Østlandet 1. oktober 1941.

Mur- og Beton A/S, Bodø.

Den 22. september ble der oppretta overenskomst med dette firma om utbyggingen av Langfjord Kraftanlegg, Velfjord i Nordland, med de vanlige alminnelige bestemmelser og lønnsatser. Overenskomsten gjelder til 31. desember 1943. Godkjent av Riksmeglingsmannen 30. september 1941.

Norsk A/S Christiani & Nielsen, Oslo.

Den 11. juni ble der etter forhandling undertegnet overenskomst med dette firma for byggingen av Vippa Bru, Aust-Agder, med de sedvanlige lønnsatser kr. 1.60, 1.50 og kr. 1.40 + 8 øre dyrtidstillegg og forøvrig samme alminnelige bestemmelser som i de øvrige overenskomster av denne art.

Overenskomstens varighet ble satt til 31. desember 1941, da arbeidet var forutsatt ferdig til den tid.

Ingeniør F. Selmer A/S, Oslo.

Etter forhandling ble der den 2. juli oppretta overenskomst med dette firma om utbyggingen av Vamma-anlegget, Østfold, med de samme lønnsatser og øvrige bestemmelser som vanlig. Overenskomsten er gjort gjeldende til 31. desember 1942, forutsatt at arbeidet er ferdig innen denne tid. Hvis ikke forlenges overenskomsten ytterligere 6 måneder.

Opplysningsvirksomheten.

Forbundsstyret bevilget også for 1941 kr. 10 000.00 til forbundets opplysningsvirksomhet. Beløpet ble fordelt og stilt til disposisjon for samorganisasjonene for at disse i samråd med forbundet skulle arrangere kurser i de ymse distrikter. En rekke kurser kom også i gang, dels som rene kurser for vårt forbunds medlemmer, dels felleskurser sammen

med andre forbundets medlemmer og hvor vårt forbund tok del i utgiftene.

I mange distrikter lyktes det imidlertid ikke, på tross av store anstrengelser, å få i gang kurser. Dette skyldtes som regel vanskene med å skaffe høvelige lokaler, men ofte skyldtes det vanskene med framkomstmidler. Forbundets tillitsmenn har dog i den utstrekning det har vært mulig, etterkommet alle rimelige krav om besøk i avdelingene og på arbeidsplassene for å gi medlemmene orientering om fagorganisasjonens arbeide til enhver tid. I mange tilfeller har forbundet også søkt samorganisasjonenes bistand til dette arbeid, likesom enkelte av forbundsstyrets og representantskapets medlemmer har vært benyttet til inspeksjon og kontroll av avdelinger og arbeidsplasser. Alt tatt i betraktning har forbundets opplysningsvirksomhet vært forholdsvis livlig i det året som gikk, og at dette har bidratt mektig til å ordne forholdene på mange arbeidsplasser er det vel ikke tvil om.

Yrkesopplæring.

I 1941 tok forbundet opp en ny gren av sin virksomhet, nemlig utdeling av stipendier for medlemmer og medlemmers barn som søkte videre skoleutdannelse. Forbundsstyret vedtok i møte den 6. mars:

«I samsvar med Sekretariatets vedtak i møte den 13. januar 1941 om yrkesopplæring, vil forbundsstyret for tidsrommet 1. juli 1941 til 30. juni 1942 stille til disposisjon inntil kr. 15 000.00 fordelt på stipendier av inntil kr. 400.00 til støtte for dem av forbundets medlemmer som ønsker og blir opptatt som elever ved fagskoler, elementærtekniske skoler, stigerskoler, o. s. v.; kort sagt, alle skoler som tar sikte på å lære opp elevene, mannlige og kvinnelige, til et yrke som kan gi vedkommende et levebrød.

Stipendier kan også gis til barn av eldre medlemmer, som ikke selv har økonomisk evne til helt å bekoste barnas skoleutdannelse.

Søknader må være innsendt til forbundsstyret innen 1. juli 1941 — sammen med utfyllingsskjema som fæes ved henvendelse til forbundet.»

Når forbundsstyret fattet dette vedtak, var det ut fra det synspunkt, at medlemmenes kontingentinnbetaling burde komme medlemmene selv til gode i størst mulig utstrekning. Skal man dømme etter de innkomne søknader, ble dette et av de populære tiltak i forbundets historie. Søknadene strømmet inn og forbundsstyret fikk et svare arbeid med å fordele beløpet etter beste skjønn og de innkomne opplysninger.

En rekke søkere som ble innvilget stipend fikk av en eller annen grunn ikke høve til å nytte dette allikevel, dessverre. Disse beløp sto derfor igjen til forbundsstyrets disposisjon, og ble tildelt andre søkere, som ellers ikke ville ha kommet i betraktning.

De kr. 15 000.00 som var stilt til disposisjon for stipendier for yrkesopplæring ble fordelt på 53 søkere med beløp fra kr. 100.00 til kr. 400.00. Stipendiatene finnes ved de mest forskjelligartede skoler, fra sykurser og til universitetet.

Denne gren av forbundets virksomhet vil bli fortsatt også i 1942.

Bedrift	Antall arbeidere		Oppnådd lønn			Tidligere lønn			Lønnsforbedringer pr. år ca.	Varighet	Oppsøingstid	Arbeidstid pr. uke		Tillegg for overtid, natt- og helligdagsarb.		Ferie i dager		Ble overenskomst opprettet?	Var det overenskomst før?	Merknader		
	I alt	Derav organiserte	Pr. time	Pr. mnd.	Forskudd i akkord	Pr. time	Pr. mnd.	Forskudd i akkord				Oppnådd	Tidligere	Oppnådd %	Tidligere %	Oppnådd	Tidligere				Oppnådd	Tidligere
Bergverksindustri.																						
Drag og Hundholmen Feltpatbrudd	67	34	1.15—1.26	—	—	*	—	—	240	inntil videre	—	48	48	25-50-100	25-50-100	12	12	Ja	Ja	* Arbeiderne fikk i 1940 15 ore pr. time i tillegg +10% ytterligere tillegg til kr. 1.05 og 1.16 pr. t. Ved mekling i 1941 har arbeiderne fått 10 ore pr. t. i tillegg + 8 ore ytterligere tillegg som dyrtidstillegg. Kun lønnsatsene er forandret.		
Sørumåsens gruver, A/s Det Norske Bergselskap	43	30	* 1.42	—	—	—	1.25	—	480	—	—	48	—	25-50-100	—	12	—	Ja	Nei	* + 8 ore pr. t. i dyrtidstillegg. Bedriften er ny og driver foreløpig prøvedrift.		
Stryger & Julsrud Feltpatgruber, Degernes	22	8	1.50	—	—	—	1.12	—	700	—	—	48	48	—	—	—	—	*	—	* Arbeiderne har ved direkte forhandling med bedriften på stedet oppnådd ovenstående lønnstillegg. Det foreligger ingen protokoll. Kun lønnsatsene er revidert.		
Laksådalen Molybdengruber	40	30	1.25—1.50	—	—	—	1.20—1.45	—	96	—	—	48	48	25-50-100	25-50-100	12	12	*	Ja	* Avtale opprettet ved skriv fra Sosialdepartementet.		
Anleggsvirksomhet.																						
Utbyggingen av Raudalsvatn og Breidalsvatn, Skjåk, A/s Konstruksjon	ca. 300	ca. 50	* 1.50—1.60	—	1.40	—	—	—	—	31/12-1942	1 mnd.	48	—	25-50-100	—	12	—	Ja	Nei	* + 8 ore pr. t. i dyrtidstillegg. Anlegget er nytt.		
Holsvassdraget, Hol i Hallingdal	ca. 300	87	* 1.50—1.60	—	1.40	—	—	—	—	31/12-1943	2 »	48	—	25-50-100	—	12	—	Ja	Nei	* + 8 ore		
Utbyggingen av Nedre Fiskumfoss i Nord-Tr.lag, Astrup & Aubert	70	ca. 30	* 1.50—1.60	—	1.40	—	—	—	—	31/12-1943	2 »	48	—	25-50-100	—	12	—	Ja	Nei	* + 8 ore		
Kongsfjord kraftverk, Varangerhalvøya	10	10	1.55—1.65	—	1.45	1.45—1.55	—	1.30	200	12/4-1942	1 »	48	48	25-50-100	25-50-100	12	12	Ja	Ja	* + 8 ore		
Langfjord kraftanlegg, Velfjord i Nordland	ca. 20	20	* 1.50—1.60	—	1.40	—	—	—	—	31/12-1943	1 »	48	—	25-50-100	—	12	—	Ja	Nei	Bare lønnsbestemmelsene er revidert.		
Måranlegget i Telemark, Norsk Hydro A/s	400	ca. 100	* 1.50—1.60	—	1.40	—	—	—	—	31/12-1944	1 »	48	—	25-50-100	—	12	—	Ja	Nei	* + 8 ore pr. t. i dyrtidstillegg. Anlegget er nytt.		
Vippa bru, Norsk A/s Christiani & Nielsen	40—50	ca. 15	* 1.50—1.60	—	1.40	—	—	—	—	31/12-1941	2 mnd.	48	—	25-50-100	—	12	—	Ja	Nei	* + 8 ore		
Selbureguleringen, A/s Betongbygg	75	55	* 1.51—1.61	—	1.40	—	—	—	—	31/12-1942	1 »	48	—	25-50-100	—	12	—	Ja	Nei	* + 8 ore		
Tesseanlegget i Vågå, Eeg-Henriksen & Diderich Lund	45	25	* 1.50—1.60	—	1.40	—	—	—	—	31/12-1942	1 »	48	—	25-50-100	—	12	—	Ja	Nei	* + 8 ore		
Vamma kraftanlegg pr. Askim, Ing. F. Selmer A/s	73	60	* 1.50—1.60	—	1.35	—	—	—	—	31/12-1942	1 »	48	—	25-50-100	—	12	—	Ja	Nei	* + 8 ore		
Veiarbeidsdriften.																						
Frol kommune	4	4	* 1.07	—	—	—	1.00	—	80	inntil videre	—	48	48	50-100	50-100	7	7	Ja	Ja	* + 6 ore pr. t. i dyrtidstillegg. Arbeiderne fikk i 1940 8 ore pr. t. i dyrtidstillegg, men dette bortfaller nå.		
Egge kommune	2	2	* 1.07	—	—	—	0.95	—	100	—	—	48	48	50-100	50-100	14	14	Ja	Ja	* + 6 ore pr. t. i dyrtidstillegg. Arbeiderne fikk i 1940 8 ore pr. t. i dyrtidstillegg, men dette bortfaller nå.		
Aurskog kommune	24	24	0.90—1.40	234.00+12.00	—	0.90—1.40	210.00 + 12.00	—	30	—	—	48	48	50-100	50-100	12	12	Ja	Ja	* Veivokterne har fått forhøyet månedslønna, men den faste, årlige tjenestetid er nedsatt.		
Nes kommune, Romerike, veivoktere	15	15	*	—	—	—	—	—	725	1/7-1942	1 mnd.	48	48	—	—	12	—	Ja	Ja	* Arslønn kr. 2325,00 for kr. 1.600,00. Denne overensk. kommer som tillegg til den tidligere overensk. for Nes kommune.		
Åseral kommune	12	3	* 1.04	—	—	—	0.75	—	700	1/1-1942	3 »	48	48	50-100	0	12	0	Ja	Nei	* + 6 ore pr. time i dyrtidstillegg.		
Stjørdal kommune	5	5	* 1.07	—	—	—	1.00	—	50	inntil videre	—	48	48	50-100	50-100	7	7	Ja	Ja	* + 6 ore		
Søndre Høland kommune	7	7	*	—	—	—	—	—	420	1/7-1942	3 mnd.	48	48	50-100	50-100	12	12	Ja	Ja	Kun lønningene er revidert.		
Verdal kommune	13	13	0.96—1.26	—	—	—	0.90—1.20	—	100	1/7-1942	1 »	48	48	50-100	50-100	12	12	Ja	Ja	* Arslønn kr. 2580,00, tidligere kr. 2160,00. Kun lønningene er revidert.		
Forskjellige virksomheter.																						
A/s Betonmast og A/s Impregnerbygg	varierende	-	—	—	* 1.05—1.65	—	—	0.83—1.45	384	1/1-1942	1 mnd.	48	48	25-50-100	25-50-100	12	12	Ja	Ja	* I dagarbeid utbetales 20—25 ore pr. time i tillegg til forskuddslønnen.		
Aksel Myrens vei- og kloakkarbeid, Bakkehaugen, V. Aker	5	5	* 1.75	—	—	—	—	—	—	5/5-1942	1 »	48	—	50-100	—	12	—	Ja	Nei	* + 8 ore pr. time i dyrtidstillegg. Anlegget er nytt.		
Spro stenknuseri, Nesodden	7	7	* 1.40	—	—	—	1.35	—	150	inntil videre	—	48	48	—	—	12	12	Ja	Ja	* + 8 ore pr. time i dyrtidstillegg. Arbeiderne hadde for enkeltmannskontrakter.		
Store Markevei 8/10, Bergen, vaktmestere	1	1	*	—	—	—	—	—	1 200	—	—	60	60	—	—	12	12	Ja	Nei	* Ukelønn kr. 65,00, tidligere kr. 40,00.		
Valckendorffsgate 5, Bergen, vaktmestere	1	1	*	—	—	—	—	—	840	—	—	—	—	—	—	12	12	Ja	Nei	* Ukelønn kr. 45,00, tidl. kr. 28,00. Ingen bestemt arbeidstid.		
A/s Gaardvakt og A/s Norsk Vaktelskap	138	45	1.20	—	—	—	1.10	—	240	—	—	48	48	—	—	12	12	Ja	Ja	Kun 1 lønnsatt er revidert, nemlig minstelønnsatsen.		
Renholdsoverenskomster.																						
P. G. Rieber & Sønn A/s, Bergen	4	4	—	* 90.00	—	—	60.00	—	360	30/9-1942	1 mnd.	18	18	**	—	12	12	Ja	Nei	* + 4,5% dyrtidstillegg. ** Betaling for overtid kr. 1,45 pr. t. + 100% for son- og helligdagsarbeid.		
Bygningsarbeidernes Hus, Oslo	3	3	—	260.00	—	—	—	—	—	31/12-1942	1 »	48	—	25-50-100	—	14	—	Ja	Nei	Stillingene er nye.		
Ferdinand Larsen A/s, Oslo	2	2	—	85.00	—	—	62.50	—	270	inntil videre	14 dager	18	21	—	—	14	14	Ja	Nei			

Innledning.

Alminnelig oversikt over virksomheten i året 1942.

Året 1942 har på mange måter vært et prøvelsens år for fagorganisasjonen i Norge og ikke minst i så henseende for Norsk Arbeidsmandsforbund som representerer flere forskjelligartede grupper av medlemmer som fikk sine lønns- og arbeidsvilkår fastsatt før krigssituasjonen inntrådte under hensyntagen til de daværende levestandarder, og som det senere ikke har vært mulig å få forandret tilsvarende de nåværende leveomkostninger.

De forhåpninger som ble gitt uttrykk for i beretningsoversikten for året 1941, om at det i året som nå har gått skulde kunne gjennomføres en nødvendig lønnsforbedring for de lavestlønnede grupper som beskjeftiges ved de ordinære virksomheter innenfor forbundets virkeområde, har tross de anstrengelser som er gjort fra forbundets side ikke brakt noe resultat.

På grunn av de bestemmelser som ble gitt av de bestemmende myndigheter i begynnelsen av året 1942 om «lønnsstopp», dvs.: Ingen forandring i de tidligere tarifferte lønninger og heller ingen generell lønnsøkning for noen gruppe kan godkjennes, har det ikke vært mulig å få gjennomført den lønnsregulering som ble stilt i utsikt året 1941.

De ca. 300 overenskomster om lønns- og arbeidsvilkår for forskjellige grupper av arbeidere og forskjellige arbeidsområder, som forbundet hadde opprettet i året 1941 gjelder fortsatt.

I året 1942 er opprettet overenskomst om lønns- og arbeidsvilkår ved 14 nye arbeidsområder som sorterer under forbundets virkeområder som omfatter ca. 946 arbeidere.

I tillegg til de veidistrikter og ekstraordinære anlegg hvor Riksavtalens lønnsatser ble gjort gjeldende i året 1941 er Riksavtalens lønnsatser fra 4. des. 1942 gjort gjeldende ved følgende 5 nye veidistrikter: Totland, Måløy, Kristiansund—Opdal, Riksveien Oslo—Bergen på Hardangervidda, Ordnes—Glomfjord og veien Florø—Førde.

Fra 1. juni 1942 er gjennomført økning av lønssatsene for alminnelig lastebilkjøring for sjåfører med egen bil ved veiarbeidsdriften tilsvarende de priser som er fastsatt i Prisdirektoratets kunngjøring nr. 280. 1942.

Forbundet har i året 1942 ført 3 Arbeidsrettssaker i tvisten om lønns- og arbeidsvilkår, hvorav 2 ble vunnet og 1 tapt. Videre er ført en erstatningssak for arbeiderne ved Spro Stenkuseri for Follo herredsrett, hvor forbundet og arbeiderne fikk medhold i sitt krav.

I anledning tvister om lønns- og arbeidsvilkår på grunnlag av bestående overenskomster, samt tvister om innskrenkninger og oppsigelser av arbeidere har det i beretningsåret i samsvar med forordning av 27. mars og 18. desember 1941 vært holdt mange forhandlings- og meglingsmøter for ordning av de foreliggende tvister.

En rekke tvister har også foreligget fra arbeidsplasser innenfor det område som kommer inn under overenskomsten av 18. januar 1941 (De militære bygge- og anlegg, samt «Nordags» anlegg), og disse tvister har i mange tilfelle ført til at forbundets tillitsmenn har måttet reise til vedkommende sted eller anlegg for å søke tvisteforholdet ordnet. Tvister innenfor dette område har videre vært foranledning til at der er holdt en rekke forhandlings- og meglingsmøter mellom overenskomstens parter om forandringer og tillegg til de i overenskomsten inntatte bestemmelser. Bare på dette område har det i året vært holdt 9 meglingsmøter, hvor et stort antall representanter for partene har vært innkalt.

Angående forbundets ledelse og utvikling så har det foregått den forandring at den kommissariske formann Nils Bunes som ble innsatt i stillingen den 10. september 1941 ble entlediget fra stillingen den 6. januar 1942, og den 7. januar fikk forbundet meddelelse om at den kommissariske formann i Norsk Bygningsarbeiderforbund fra da av også hadde overtatt stillingen som kommissarisk leder av Norsk Arbeidsmandsforbund med sikte på sammenslutning av 5 forskjellige forbund til 1 forbund for anleggs- og bygningsindustriens arbeidere, i samsvar med den plan for «Rasjonalisering av organisasjonen» som ble meddelt av den kommissariske formann for Landsorganisasjonen 10. september 1941.

Den 7. januar fikk forbundet og sekretær Alb. Karlsen melding om at Karlsen var pålagt ansvars- og anvisningsrett for utbetalinger av forbundets midler og tilsyn med det daglige organisasjonsarbeide innenfor Arbeidsmandsforbundets virkeområde.

For å bringe klarhet i administrasjonsordningen og for å bringe stillingen til forbundets valgte tillitsmenn og forbundsstyre på det rene

ble der holdt møte på forbundets kontor den 9. januar, hvor kommissarisk leder Arne Andresen, sekretærene Alb. Karlsen og Lars Bakken, samt kasserer Adolf K. Lien var til stede.

Fra møtet ble oppsatt protokoll, hvori nærmere ble presisert den administrative ordning i forbundet, og videre at Arbeidsmandsforbundet fortsatt skal ha adgang til å innkalle de landsmøtevalgte styremedlemmer til rådgivende møter for behandling av større saker.

For effektivering av plan for «Rasjonalisering av organisasjonen» ble der, etter innkalling fra den kommissariske leder, holdt fellesmøt i Bygningsarbeidernes Hus den 11. februar av forbundsstyrene i Arbeidsmandsforbundet, Bygningsarbeiderforbundet, Elektrikerforbundet, Murerforbundet og Stenindustriarbeiderforbundet, hvor der ble gitt en orientering med forutsetning av å sammenslutte de 5 forbund i ett forbund med navn Norsk Forbund for Bygningsindustrien.

På dette møte ble videre gitt melding om at de enkelte avdelinger (de gamle forbund) skal administrere mest mulig selvstendig, og det ble videre gitt melding om de personer som var oppnevnt som ansvarlige ledere av de enkelte avdelinger.

Den 20. mai 1942 ble der i samråd mellom den kommissariske leder og Landsorganisasjonen oppnevnt et «forbundsråd» bestående av representanter fra de 5 forbund som skulle sammenslutes i Norsk forbund for Bygningsindustrien, og disse representanter ble den dag innkalt til møte i Bygningsarbeidernes Hus, hvor den kommissariske leder gav en orientering om de aktuelle faglige spørsmål som forelå.

Som representanter for Arbeidsmandsforbundet i forbundsrådet var oppnevnt: Alb. Karlsen, Lars Bakken, Adolf K. Lien, Alfred Arnesen og Ingv. Eidsvik.

Som oppgave for forbundsrådet ble meddelt at rådet skulle innkalles til møte minst en gang hver måned for behandling av foreliggende faglige spørsmål og gi orientering om de aktuelle spørsmål innenfor vedkommende representants eller gruppes virkeområde.

Forbundsrådet har senere i året ikke vært innkalt til møte.

I forbindelse med omorganiseringen av forbundene ble der i Landsorganisasjonen opprettet en organisasjonsavdeling med selvstendig virkende kontor for organisasjonsspørsmål.

Fra organisasjonsavdelingen ble der ved rundskriv nr. 105/42 til de enkelte forbund stilt spørsmål om forbundets virkeområde og om forbundet har forslag å stille til endringer i forbindelse med omorganiseringen.

Landsorganisasjonens forannevnte rundskriv ble av forbundet besvart den 29. august, hvori der bl. a. gis melding om:

«Forsåvidt angår spørsmålet om endringsframlegg i forbundets nåværende virkeområde kan meldes at vårt forbund ikke har noe forslag å stille til endringer i forbundets nåværende organisasjonsområde og administrasjonsordning.»

«Når det gjelder spørsmålet om sammenslutning, har vi tidligere overfor Landsorganisasjonen og Norsk Forbund for Bygningsindustrien gjort merksam på at flere av de grupper som står i Norsk Arbeidsmandsforbund ikke vil få noen naturlig tilknytting til Norsk Forbund for Bygningsindustrien hvis der skal tas hensyn til hva medlemmene er beskjeftiget med.»

«Medlemsbevegelsen og antall medlemmer i forbundet har i året 1942 i likhet med foregående år holdt seg på det nivå som var den 13. september 1941, da der ble gitt forordning om at det var forbudt å melde seg ut av fagorganisasjonen eller innstille kontingentutbetalingen.

Det gjennomsnittlige medlemsantall har i året vært 18 690 medlemmer fordelt på 398 foreninger.

I året er innmeldt 865 medlemmer og utmeldt 365. Av de 365 utmeldte medlemmer er tidligere strøkne og frivillig utmeldt 125. 30 utmeldelser er godkjent av de avgjørende organisasjonsinstanser. 98 er overført til andre forbund og 110 medlemmer er døde.

I året har 23 medlemmer blitt opptatt som æresmedlemmer og 35 medlemmer har fått tildelt forbundets merke i gull etter 25 års medlemskap.

Enkelte begivenheter i året som har gått, har ført til at der er reist spørsmål til de fagorganiserte om utmeldelse av fagorganisasjonen og innstilling av kontingentutbetaling.

Dette sammen med rent lønsmessige årsaker for grupper av forbundets medlemmer har ført til at en forholdsvis stor del av medlemmene er i kontingentrestanse ved årsskiftet.

Parolen om utmeldelse førte videre til at 342 medlemmer fordelt på 39 foreninger sendte skriftlig utmeldelse til forbundet i tiden 14. september til 1. oktober. Av de 342 som sendte utmeldelse var det 14 som tilbakekalte utmeldelsen umiddelbart etter, og etter at det ble kjent at lov av 20. august 1942 om tvunget medlemskap i bestående organisasjoner også kunne ramme de som hadde vært fagorganiserte ble de foretatte utmeldelser etter hvert trukket tilbake, så ved utgangen av året var praktisk talt alle de personlige utmeldelser trukket tilbake.

Angående opplysning og yrkesopplæring så har forbundet også i året 1942 etter søknad fått innvilget å benytte midler til yrkesopplæring som delvis har vært benyttet til skolestipendier for medlemmer og med-

lemmers barn, samt til avholdelse av et sprengningskursus for forbundets medlemmer.

Stønad til ferieopphold har også i året 1942 vært ytet og administrert av forbundet gjennom fagorganisasjonens feriekontor til medlemmer av forbundet.

Foranstående er i korte trekk en oversikt over forbundets stilling og virke i året 1942. For øvrig henvises til de enkelte avsnitt i beretningen og de tabellariske oversikter.

Medlemsoversikt 1942.

Måned	Innmeldte	Utmeldte	Samlet medl.ant.	1/3 bet. medl.	1/2 bet. medl.
Januar	85	22	18 320	9 106	9 214
Februar	186	18	18 488	9 244	9 244
Mars	280	77	18 691	9 464	9 227
April	84	39	18 736	9 494	9 242
Mai	40	66	18 710	9 502	9 208
Juni	86	47	18 749	9 545	9 204
Juli	27	8	18 768	9 551	9 217
August	25	45	18 748	9 537	9 211
September	33	12	18 769	9 546	9 223
Oktober	7	4	18 772	9 546	9 226
November	5	3	18 774	9 546	9 228
Desember	7	22	18 759	9 536	9 223

Det bemerkes at i det samlede medlemsantall er medregnet foreningen på Svalbard, avd. 142 som iflg. siste rapport hadde 305 medlemmer.

For så vidt angår oppgave over antall avdelinger og medlemmer i de enkelte grupper og arbeidsområder for forbundets virksomhet henvises til beretningen for året 1941 side 3.

Forbundets styre 1942.

Forbundets styre har i året 1942 bestått av følgende: Alb. Karlsen, Adolf K. Lien, Lars Bakken, Alfred Arnesen, Ingv. Eidsvik, Hilmar Antonsen, Ludvik Larsen og Ingrid Holmstrøm.

Varamann Nils Bakken deltok i forbundsstyrets møter til utgangen av april måned, da han ble permitert som styremedlem på grunn av at han ble anvist arbeid så langt utenfor Oslo at han ikke kunne delta i styremøter.

Kommissarisk formann Nils Bunes, ble entlediget 6. januar og fra den tid har Alb. Karlsen fungert som formann.

Forbundets representantskap i 1942.

De på Landsmøtet 1938 valgte medlemmer av forbundets representantskap er formelt ikke løst fra de valgte tillitsverv, men representantskapet har i året 1942 ikke vært innkalt til møte.

De valgte medlemmer av representantskapet er: Kristian Moljord, Sulitjelma. Andreas Rekve, Stord. John Nergård, Sør-Trøndelag. Kr. Almskår, Møre. Didrik Isaksen, Nordlandsbanen. J. P. Karlsrud, Sørlandsbanen. Gustav Berg, Arendal. Tønnes Moi, Vestagder. Odin Herø, Statens Havnevesen. Johs. Togstad, Løkken verk. Ludvik Karlstad, Troms og Martin Dyrseth, Hordaland.

Antall styremøter og behandlede saker.

Forbundsstyret har i året 1942 holdt 14 ordinære møter og behandlet 62 A-saker vedrørende overenskomster om lønns- og arbeidsvilkår, samt 70 B-saker vedrørende organisasjonsspørsmål.

Av de enkelte behandlede saker er der saker som har vært behandlet på flere forskjellige møter.

Korrespondanse og rundskriv.

Til forbundets kontor er der i året 1942 innkommet og journalisert 2 066 alminnelige skrivelser om lønns- og overenskomstforhold m. v., samt 2 086 utsendte skriv og besvarelser.

I året er utsendt 28 rundskriv til forbundets avdelinger om overenskomstforhold samt organisasjonsspørsmål.

I tillegg til de forannevnte skriv er der fra forbundets kartotek og kassekontor utsendt et tilsvarende antall skrivelser og bankoforsendelser.

Gruvearbeidernes organisasjon og fagutdanning.

Ved skriv av 28. september 1942 oversendte diplomingeniør Emil Knudsen til Landsorganisasjonen en lengere betenkning over gruvearbeidernes organisasjonsforhold i forbindelse med forslag til arbeidernes fagutdanning.

Gjenpart av dette forslag ble samtidig oversendt til sosialminister Lippestad, ordfører Th. H. Eie, Løkken verk og ombudsmann Whist, samt arbeiderne Ole Beck, Foldal Verk og Jakob Eikefjord, Kjørholt.

Ingeniør Knudsen anmodet i sitt skriv om Landsorganisasjonens betenkning til saken innen 15. oktober og forbundet fikk seg saken forelagt til uttalelse.

Det forslag med redegjørelse som ble forelagt er følgende:

Arbeidernes fagutdanning.

Såvel den sosiale som faglige stilling gruvearbeiderne har hatt her i landet, har hittil vært helt vilkårlig. Det har hittil ikke lyktes gruvearbeiderne å samles i et eget forbund, men de stod tilknyttet «Arbeidsmandsforbundet», innen hvilket forbund deres gruppe var i en slik minoritet, at det aldri lyktes dem å sette sine krav igjennom.

Det har lenge vært et ønske blant gruvearbeiderne at deres fag skulle bli anerkjent og likestillet med øvrige fag, som f. eks. murerfaget. Enhver som har litt forståelse av gruve drift vet, at gruvearbeidet i høy grad er et fagarbeid, og det må nærmest betegnes som en ironi at gamle, erfarne gruvearbeidere har fått lov til å stå i samme lønnskategori som hjelpearbeiderne i andre faggrupper. Ikke bare denne side av saken, men også den stigende konkurranse, som vi må vente etter krigen, hvordan enn utfallet av denne måtte bli, gjør det bydende nødvendig at vi rustet oss på alle måter for å kunne holde den levestandard som vi nordmenn ønsker å holde.

For å kunne holde en høy levestandard må ytelsene høynes. Da imidlertid den norske gruvearbeider i og for seg har holdt meget store ytelser, sammenliknet med ytelsene blant verdens øvrige gruvearbeidere, ja en kan trygt si, at ytelsene her i landet gjennomsnittlig har ligget på topp, slik at en ikke med rette kunne forlange vesentlig mer, så må vi søke å oppnå den høyning av ytelsene ved en faglig skolering av arbeiderne og samtidig sette i gang en gjennomført mekanisering. I vår tidsalder er det meningsløst at mennesket skal utføre tunge arbeider, som lar seg gjennomføre ved maskinell hjelp. Dette gjelder i høyeste grad innen gruveyrket, som jo i og for seg et et sunnhetsskadelig yrke. Det må derfor være gruveindustriens plikt å modernisere og mekanisere sine bedrifter så langt dette lar seg gjennomføre. Samtidig må staten og gruveorganisasjonene under medvirking av gruveindustrien gå inn for en systematisk skolering og fagutdanning av gruvearbeiderne.

I dag har gruvearbeiderne ikke fått noen annen opplæring enn den de fikk gjennom sin praksis. I gamle dager var denne praksis ordnet på en patriarkalsk måte.

Såvel den sosiale som den tekniske utvikling forlanger at man tar opp dette spørsmål alvorlig og finner en tilfredsstillende løsning. Først og fremst må vi vekke tillive yrkesfølelsen derigjennom at gruvearbeiderne får sin egen fagorganisasjon med tvungent medlemskap. Som medlem opptas enhver som er beskjeftiget ved gruve drift. (Funksjonærer.)

Den unge arbeider skal begynne som skeidegutt eller dagarbeider ved gruen, i hvilken tid han lærer å finne seg til rette i miljøet.

Kun helt sunne, kraftige og friske menn skal bli beskjeftiget ved gruve driften. De skal lægeundersøkes en gang om året.

Det skal ved hver gruve opprettes en institusjon, «Bergverkets Kameratskap», med tvungent medlemskap av funksjonærer og arbeidere. Denne institusjon skal vareta såvel den faglige som kameratslige side av bergmannens opplæring og liv.

Det skal holdes foredrag over alle faglige emner og spørsmål og

stilles faglitteratur til disposisjon. Arbeideren skal, når han ellers er skikket, stadig gis større og selvstendigere arbeider, idet han etter hvert skiftes over i arbeidsplasser som krever mer. Man kan på denne måten påvirke og opplære arbeiderne uten noen egentlig skole inntil et visst stadium, men for å opplære dem til såkalte spesialister, må det hjelpes til med en skole eller kurs, for at denne utdannelse ikke skal ta for lang tid. Da det her dreier seg om folk, som fortrinsvis er eldre og gifte, må kursene ikke være for lange, og deltagerne må samtidig få betaling, resp. fritt opphold. Kursene, som holdes ved en større gruve, fortrinsvis ved Statens (Grong) omfatter:

- 1) Praktisk arbeid under kontroll og anvisning.
- 2) Teoretisk undervisning, foredrag.

Foruten at det undervises i de enkelte arbeidsmanipulasjoner, behandling av maskiner, sprengteknikk, fjelltrykk, rensknings- og sikringsarbeider, tømring og gruvebygging, må det undervises i akkordberegninger og betydningen av rasjonell arbeidsinndeling.

Regner man med ca. 5 000 gruvearbeidere her i landet, og at disse arbeider i 35 år, får man et årlig behov av $5\ 000 : 35 = 143$ mann. Tenkes 10 kurser gjennomført pr. år, får man ca. 15 mann pr. kurs med en kurstid av 4 uker. Kursene ledes av en bergingeniør med en stigerutdannet lærer og det nødvendige antall arbeidslærere (eldre, dyktige arbeidere, som hver har en gruppe på 3—5 mann).

Det forutsettes 6 timer praktisk arbeid og 4 timer teoretisk arbeid pr. dag.

$$\begin{array}{r} 6 \times 25 = 150 \text{ timer} \\ 4 \times 25 = 100 \text{ } \gg \\ \text{Kurs: } \underline{250 \text{ timer.}} \end{array}$$

Budsjett for opplæring av minører for bergverksdriften.

Skolens personell.

A. 1. Leder, bergingeniør	kr. 8 000	
2. Praktisk leder, stedfortr. stiger	» 6 000	
3. 5 arbeidslærere, eldre erfarne arb. à kr. 400 pr. mnd. — kr. 2 000 × 12 ..	» 24 000	
		kr. 38 000
B. 1. Kontor og boliger	kr. 12 000	
2. Undervisningsmateriale	» 12 000	
		» 24 000

Elevene.

C. 1. Bolig og fri stasjon for 15 mann à kr. 4 i 300 dager	kr. 18 000	
2. Reisegodtgjørelser for 150 mann à kr. 100	» 15 000	
3. Lærebøker etc. 150 × 40 kr.	» 6 000	
		» 39 000
D. Uforutsette utgifter		» 9 000

Til sammen kr. 110 000

d. e. kr. 110 000 : 150 = kr. 733 pr. kursdeltager.

Kursdeltagerne får utbetalt lønning for det praktiske arbeid de utfører etter de vanlige satser ved gruvene. Det vil bli 150 timer praktisk arbeid, som vil kunne gi en fortjeneste av ca. kr. 250 pr. deltager. Denne fortjeneste vil bli å utbetale av gruve og skal være underholdningsbidrag til deltagerens familie i den tid han deltar i kurset.

Det blir forlangt at det ved gruvene fra 1944 kun settes inn arbeidere med fagbrev som lagførere eller baser ved de enkelte arbeidsteder når nye lagførere eller baser innstilles. Eldre arbeidere som tidligere har fungert som lagførere eller baser er her unntatt.

For å komme inn på Gruvenes Fagskole må arbeiderne ha gjennomgått alle fallende arbeider ved gruve, som kan gjennomføres av en hjelpearbeider, og minst ha arbeidet i gruve i 3 år. Han må enn videre i denne tid ha vist seg skikket for arbeidet, både hva forståelse for og interesse av arbeidet, samt god innføring angår. Han må dessuten ha en konstitusjon og sunnhet som kreves for bergmannsyirket. Det blir derfor pålagt gruvene at arbeiderne får anledning til å gjennomgå de forskjellige arbeidsdisipliner og gruvene må også bli pålagt å føre arbeidskort for hver mann, hvorav framgår hvilke arbeidsdisipliner og i hvilken tid disse er gjennomført. Dette arbeidskort utleveres arbeideren, mens et annet eksemplar av samme føres og oppbevares av gruve, enten som kort eller i bokform. Av arbeidskortet framgår hvor mange dagsverk av de forskjellige disipliner arbeideren må utføre, før han er berettiget til å besøke fagkurset.

Etter fullført kurs får arbeideren på arbeidskortet bekreftet dette og han får likeledes utstedt et vitnesbyrd med karakterer for de avlagte prøver.

Det er en selvfølge at en mann, som har gjennomgått disse kurser og bestått prøven, har krav på en høyere grunnlønn enn en som ikke har gjennomgått denne lære.

Emil Knudsen (sign.).
diplomingeniør

Etter at saken var behandlet av forbundet ble der sendt Landsorganisasjonen følgende svar:

14. oktober 1942.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon,
Avd. Yrkesopplæring,
Folkets Hus, Oslo.

Ad gruvearbeidernes fagutdannelse og organisasjonsforhold.

I anledning den foreliggende innstilling fra diplomingeniør Emil Knudsen som vårt forbund ved undertegnede har fått seg overlevert av sekretær Langfeldt i forbindelse med konferanse om saken, skal man som alminnelige bemerkninger til det framlegg som foreligger få anføre:

Spørsmålet om gruvearbeidernes fremtidige organisasjonsforhold og organisasjonsform, om de skal være organisert i et selvstendig gruvearbeiderforbund eller om de fortsatt skal være tilsluttet Arbeidsmands-

forbundet sammen med de grupper av anleggsarbeidere som arbeidere ved gruveindustrien i stor utstrekning har vært rekruttert fra og spørsmålet om fagutdannelse for gruvearbeiderne bør behandles hver for seg.

For så vidt angår spørsmålet om gruvearbeiderne på grunn av sin «minoritet» i Arbeidsmandsforbundet har hatt vansker med «å sette sine krav igjennom» har organisasjonsformen i så henseende ikke skapt noen alvorlige vansker.

Som faglige organ for «de ikke faglærte» arbeidere ble Arbeidsmandsforbundet stiftet i 1895, og gruvearbeiderne kom etter hvert med i denne organisasjon og har siden 1898 vært medlemmer av Arbeidsmandsforbundet.

Gruvearbeiderne har heller ikke vært i minoritet hele tiden i forbundet. Fra 1913 har gruvearbeiderne vært en fagmessig selvstendig virkende gruppe i forbundet og i en del perioder i forbundets historie har gruvearbeiderne vært i majoritet i forbundet. Særlig de første år etter omorganiseringen av fagorganisasjonen i 1923.

Riktignok har der ved enkelte anledninger vært reist spørsmål om eget forbund for gruvearbeiderne, men om gruvearbeiderne for tiden har ønske om å få et eget forbund, kan vi her i forbundet ikke uttale oss noe bestemt om da saken ikke har vært berørt siden 1938.

For å bringe spørsmålet ønskeligheten og hensiktsmessigheten av et selvstendig virkende gruvearbeiderforbund på det rene må der holdes en konferanse med representanter for gruvearbeiderforeningene, eller i alle tilfelle innkalle representanter for gruvearbeiderne ved de større bergverk, for behandling av saka.

For så vidt gruvearbeidernes fagutdannelse og yrkesopplæring angår for derved å skape et sterkere økonomisk og sosialt grunnlag for dem som har valgt gruvearbeidet som erverv, er vi stort sett enig med ingeniør Knudsen, at på de aller fleste områder innenfor gruveindustrien, på samme måte som arbeidet innenfor en del grupper av anleggsindustrien, er gruvearbeidet et typisk fagarbeid som krever en absolutt fagkyndighet på sitt område.

Vi er også enig i at gruvearbeidernes faglig-økonomiske og sosiale stilling ikke har stått i forhold til den ytelse denne gruppe av arbeidere har hatt, samfunnsmessig sett.

Ut fra disse betraktninger vil forbundet som representerer gruvearbeiderne, nå som tidligere, i den utstrekning det økonomisk og på annen måte er forsvarlig, medvirke til at gruvearbeidet anerkjennes som fag for dem som har valgt dette yrke som erverv, og i samsvar hermed medvirke til en mer alminnelig teoretisk og praktisk utdannelse i faget.

For så vidt angår under hvilke former en mer teoretisk og praktisk utdannelse av gruvearbeiderne skal ha, må retningslinjene for denne fagutdannelse, eller kurser, og de rettigheter som fagutdannelsen skal gi vedkommende arbeidere trekkes opp i samarbeide mellom representanter for arbeiderne og gruvebedriftene.

Med den vekselvirkning som har vært og fortsatt må bli mellom gruveindustrien og enkelte områder innenfor anleggsarbeidet, for så vidt angår rekruttering av arbeidere ettersom behovet ligger an for ved-

kommende industri (f. eks. overføring av minerere og tunnelarbeidere fra anlegg til gruve og omvendt) er det naturlig at kravet om yrkesopplæring og rettigheter som fagarbeidere melder seg også for grupper av anleggsarbeidere.

Av den grunn er det naturlig og nødvendig at staten eller det departement som har med saken å gjøre tar stilling til i hvilken utstrekning staten kan påta seg de økonomiske forpliktelser for gjennomføring av denne for fagets utøvere og samfunnsmessig sett nødvendige reform.

Av hensyn til de ulike forhold som de enkelte bergverk under ordinære forhold arbeidet under, må de økonomiske spørsmål som melder seg i forbindelse med en planmessig yrkesopplæring og fagutdannelse bæres av staten.

Detaljer vedrørende yrkesopplæringen kan som ovenfor anført etter vår mening mest hensiktsmessig utformes ved forhandling mellom representanter for arbeiderne og arbeidsgiverne.

Med solidarisk hilsen
Norsk Arbeidsmandsforbund
Alb. Karlsen (sign.).

Noen avgjørelse i spørsmålet om gruvearbeidernes organisasjonsforhold og yrkesopplæring ble ikke truffet før utgangen av året 1942.

Krav om sammenslutning av forbundene.

På foranledning av krav om sammenslutning av forbundet med Norsk Bygningsarbeiderforbund ble der sendt følgende svar:

Oslo, den 11. september 1942.

Norsk Forbund for Bygningsindustrien,
Henrik Ibsensgt. 7, Oslo.

Ad. spørsmål om framlegg i forbindelse med omorganiseringen av forbundene.

På foranledning av telefonsamtale med Deres herr Ringen i dag kan meldes at vårt forbund den 29. august har sendt følgende besvarelse på rundskriv nr. 105:

«Ad rundskriv nr. 105/42 ang. endringer i forbundenes organisasjonsområde. Vi har fått oversendt Deres rundskriv av 15. august angående foranstående sak til besvarelse.

For så vidt angår Arbeidsmandsforbundets nåværende virkeområde vises til vedlagte eksemplar av beretningen for året 1941 side 3, hvor der under administrasjonsoppgave over antall avdelinger og medlemmer er anført de grupper som sorterer under Norsk Arbeidsmandsforbund, og hvor mange foreninger det er i hver enkelt gruppe og antall medlemmer.

For så vidt angår spørsmålet om endringsframlegg i forbundets nåværende organisasjonsområde kan meldes at vårt forbund ikke har noe framlegg å stille til endringer i forbundets nåværende organisasjonsområde og administrasjonsordning.»

Et eksemplar av beretningen for 1941 vedlegges.

I tilslutning til foranstående og under henvisning til side 3 i forbundets beretning for 1941 omfatter Arbeidsmandsforbundets virkeområde 7 forskjellige hovedgrupper og innenfor de enkelte grupper, eksempelvis «*forskjellige bedrifter*», *statsarbeidere* og *rengjøringskvinner*» en rekke mindre uensartede grupper.

Når det gjelder spørsmålet om en sammenslutning, har vi tidligere overfor Landsorganisasjonen og Norsk Forbund for Bygningsindustrien gjort merksam på at flere av de grupper som nå står i Norsk Arbeidsmandsforbund ikke vil få noen naturlig tilknytning til Norsk Forbund for Bygningsindustrien hvis der skal tas hensyn til hva medlemmene er beskjeftiget med.

Når det gjelder gruppen, gruveindustrien, omfatter den ca. 5 500 arbeidere hvorav 4 513 er beskjeftiget ved bedrifter tilsluttet Bergverkernes Landssammenslutning. De øvrige arbeidere er beskjeftiget ved mindre gruver som står utenfor arbeidsgivernes organisasjon.

Arbeiderne i gruveindustrien vil fagmessig sett ikke komme i berøring med arbeiderne i bygningsindustrien, men derimot har der til alle tider vært en viss vekselvirkning mellom arbeiderne i gruveindustrien og arbeiderne ved en del anlegg, idet der i alle tider har forekommet at en gruvearbeider i lengere eller kortere tid har vært beskjeftiget som tunnelarbeidere ved et anlegg, og omvendt har tunnelarbeidere ved alminnelige anlegg til enkelte tider av året vært beskjeftiget ved gruveindustrien.

Gruve- og anleggsarbeiderne var av den grunn de første som tok initiativet til stiftelse av et fagforbund for ikke faglærte arbeidere, det senere Norsk Arbeidsmandsforbund.

Når det gjelder Statens Havnevesen som normalt beskjeftiger ca. 1 000 arbeidere ved sin anleggsdrift består også denne gruppe av forskjellige mindre grupper som utfører forskjellig slags arbeid.

En del av arbeiderne har månedslønn og er medlemmer av Statens Pensjonskasse, og en del arbeidere lønnes etter alminnelig timelønn. Det samme er stort sett tilfelle når det gjelder gruppen Fyr- og Merkevesenets anleggsarbeidere.

Når det gjelder gruppen «*Arbeiderne ved veiarbeidsdriften*», så omfatter den 2 hovedgrupper. Under normale forhold er den største gruppen de som beskjeftiges ved anleggsdriften og den mindre gruppe de som beskjeftiges ved veivedlikehold. Av veivedlikeholdsarbeiderne er der igjen 3 grupper, veivoktere, arbeidere ved den maskinelle drift og alminnelige hjelpearbeidere.

Under ordinære forhold har veivesenets arbeid vært administrert gjennom Veidirektoratet og veikontorene i de enkelte fylker.

Når det gjelder finansieringen av veivesenet er der 3 forskjellige avdelinger som yter bevilgninger eller på annen måte dekker arbeidsutgiftene, staten, fylkene og herredskommunene.

Statens veiarbeidsdrift omfatter således riksveier og hovedveier. Fylkenes veiarbeidsdrift omfatter veier som er bygd som bygdeveier som senere blir overtatt av fylkene når det gjelder veivedlikeholdet.

Herredskommunenes veiarbeidsdrift omfatter bygging og vedlikehold av bygdeveier, veifondsveier og andre grupper av mindre veier.

Finansieringen av veivesenet er et innviklet spørsmål som vanskelig kan gjøres rede for i dette skriv, idet der er et samvirke mellom staten, fylkene og herredskommunene.

Alle de spørsmål som foran er nevnt har vært foranledningen til at vi i vår besvarelse av rundskriv nr. 105 har sagt fra at vi ikke hadde noe framlegg til endringer i forbundets nåværende organisasjonsområde.

Skulle en endring foretas til fordel for arbeiderne og samfunnet, ville det etter vår mening kreve et omhyggelig forarbeide for å få apparatet så hensiktsmessig som mulig.

Med solidarisk hilsen

Norsk Arbeidsmandsforbund

Alb. Karlsen (sign.).

Kravet om omorganisering av Arbeidsmandsforbundet og overføring av medlemsgrupper til andre forbund ble på ny behandlet av Landsorganisasjonens Organisasjonsavdeling og senest i møte den 17. november hvor der deltok representanter for Bygningsarbeiderforbundet og Kommuneforbundet.

På møtet ble stilt *krav om overføring av veivoktere til Kommuneforbundet* og følgende protokoll ble oppsatt:

PROTOKOLL

Møte den 17. november 1942 ved Landsorganisasjonens Organisasjonsavdeling på kontoret til formannen for Norsk Forbund for offentlige Yrker mellom Norsk Forbund for Bygningsindustrien og Norsk Forbund for Offentlige Yrker.

Til stede var:

Fra Norsk Forbund for Bygningsindustrien: Johs. Ringen.

Fra Norsk Forbund for Offentlige Yrker: Ødegård.

Fra L. O.'s Organisasjonsavdeling: Bjurstrøm og Tollefsen.

Møtet tok til kl. 10.25.

Spørsmålet gjaldt grenseområdet mellom Norsk Forbund for Bygningsindustrien og Norsk Forbund for Offentlige Yrker.

Fra Norsk Forbund for Bygningsindustrien forelå skriv av 11. og 23. september 1942, og fra Norsk Forbund for Offentlige Yrker forelå skriv av 29. april og 28. mai 1942.

De spørsmål grense- og organisasjonsområdet gjaldt, var oppsynsmenn og veivoktere ved Statens, fylkenes og kommunenes veier, likeså folkene ved de samme offentlige virksomheters kraft- og elektrisitetsverk. Dessuten gjaldt det et mindre antall kommunale arbeidere på forskjellige steder i landet. For statens havnevesen og for statens fyr- og merkevesen

kan det også være spørsmål om hvilket av disse forbund disse folk skal tilhøre.

Foruten de foran nevnte grupper, gjaldt det også spørsmålet om plasing av rengjøringspersonalet ved jernbanene.

For oppsynsmenn og veivoktere ved de foran nevnte offentlige yrker skal disse, når de har sitt avgjørende ansettelsesforhold knyttet til de foran nevnte yrker, tilhøre Norsk Forbund for Offentlige Yrker. Samme forhold gjelder for folkene ved statens, fylkenes og kommunenes elektrisitetsverker og kraftstasjoner.

Kommunale arbeidere, som no står tilsluttet Norsk Forbund for Bygningsindustrien, skal tilsluttes Norsk Forbund for Offentlige Yrker. Det samme gjelder rengjøringspersonalet ved jernbanene.

Norsk Forbund for Bygningsindustrien skaffer fornøden oversikt over forholdene innenfor statens havnevesen og statens fyr- og merkevesen; det gjelder med hensyn til antall beskjeftigede, ansettelsesforhold og i hvilken utstrekning virksomheten drives som anleggsvirksomhet. En er dog av den mening at disse folk hovedsaklig beskjeftiges med anleggsvirksomhet, og at de således blir hørende under det forbund som har retten til å organisere folkene i anleggsvirksomheten. Det samme gjelder for folkene ved jernbaneanlegg og veier som er under anlegg og utbygging, uansett om driften skjer for stat, fylker eller kommuner.

Norsk Forbund for Bygningsindustrien må foruten de foran nevnte opplysninger også skaffe opplysninger om de veivoktere, faste vedlikeholdsarbeidere og oppsynsmenn som er tilsluttet forbundet.

Det samme gjelder for statens, fylkenes og kommunenes elektrisitetsverk og kraftstasjoner.

Arne Tollefsen (sign.).

På foranledning av det vedtak Landsorganisasjonens Organisasjonsavdeling har tatt i saken ble der fra forbundet sendt følgende skriv:

Norsk Forbund for Bygningsindustrien og
Landsorganisasjonens organisasjonsavdeling, Oslo.

27. november 1942.

Vi har mottatt Deres skriv av 23. november med bilag protokoll fra møte den 17. november mellom representanter for Norsk Forbund for Bygningsindustrien, Forbundet for Offentlige Yrker og Landsorganisasjonens organisasjonsavdeling og skal for så vidt angår spørsmålet om overføring av medlemmer fra avd. Arbeidsmandsforbundet til Norsk Forbund for Offentlige Yrker få anføre:

Ad rengjøringskvinnene ved Norges Statsbaner.

Rengjøringskvinnene ved Oslo Ø. og V. omfatter ca. 230 medlemmer av avd. 5 av vårt forbund, Oslo vask- og rengjøringskvinners forening.

Rengjøringskvinnene ved jernbanen var grunnstammen i denne forening som har 688 medlemmer.

Etterat vårt forbund fikk rengjøringskvinnene ved jernbanen organisert og etter årelange forhandlinger om overenskomst om lønns- og arbeidsvilkår og i denne forbindelse økonomiske utgifter, ble der fra grupper av Jernbaneforbundet stilt krav om overføring til sistnevnte forbund.

Kravet om overføring ble forelagt rengjøringskvinnene som bestemt motsatte seg overføring til Jernbaneforbundet.

Det samme krav har også vært stilt de senere år, men med samme resultat, idet rengjøringskvinnene hevder at de ingen interesse har for overføring fra Arbeidsmandsforbundet, som de har vært medlemmer av i så vidt mange år at en stor del av foreningens medlemmer har opparbeidet seg æresmedlemsskap, og dertil kommer at disse, som en rekke andre arbeidergrupper, har følt seg tilfreds i Arbeidsmandsforbundet sammen med en rekke andre grupper av rengjøringskvinner som intet annet forbund har stilt krav om å få overført til sitt virkeområde.

Etter industriforbundsformen som ble vedtatt i 1923 og som nå etterat hva der foreligger skal gjennomføres, er vi selvsagt merksam på berettigelsen i det krav som foreligger om overføring, men forutsetter i så tilfelle at overføring og organisering etter industrielle og bedriftsmessige linjer konsekvent blir fulgt.

Vi gjør i denne forbindelse merksam på at for så vidt overføring av rengjøringskvinnene ved jernbanen skal gjennomføres, vil dermed avd. 5, Oslo vask- og rengjøringskvinners forening miste det vesentligste av sitt økonomiske grunnlag for opprettholdelse av foreningen med eget avdelingskontor for de ca. 458 medlemmer som de har beskjeftiget og fordelt på ca. 70 forskjellige bedrifter og forretninger i Oslo og omegn med selvstendige overenskomster for hvert sted og forskjellige lønns- og arbeidsvilkår med daglig arbeidstid på ned til 2 timers arbeidsdag.

En oppdeling av avd. 5 må føre til at de respektive bransje- eller industriforbund, og da i første rekke Handel- og Kontor, Grafiske Fag, Hotell- og Restaurant, m. fl. må overta renholdskvinnenes organisasjon og overenskomstforhold hver innen sitt område. Allikevel blir det en del tilbake som ikke har noen bestemt fag eller industriorganisasjon som de kan tilsluttes.

Det som ovenfor er nevnt angående overføring av medlemmer fra avd. 5, Oslo, gjelder også for rengjøringskvinnene i avd. 321, Bærum, 19 medlemmer, avd. 420, Bergen, 127 medlemmer, avd. 441, Trondheim, 15 medlemmer, avd. 443, Stavanger, 13 medlemmer, avd. 264, Hønefoss, 15 medlemmer, samt avd. 482, Askim, 12 medlemmer.

Gjennomføringen av forutsetningen i protokoll av 17. november berører også forbundets avd. 364, Oslo og omegns statsarbeiderforening med 381 medlemmer, fordelt på en rekke helt og halvoffentlige arbeidsområder.

Ad arbeiderne ved Statens Havnevesen samt Fyr- og Merkevesenet.

De arbeidergrupper innenfor disse arbeidsområder som er organisert i tilslutning til vårt forbund utfører typisk anleggs- og vedlikeholdsarbeid med anlegg av havnemoloer, oppmudring av havneområder til fiskevær,

anlegg av veier og anlegg av vannverk til fiskevær, samt anlegg av kaier m. v. Arbeidet administreres av Statens Havnevesen som igjen er oppdelt i 5 distrikter.

Arbeidet utføres vesentligst i sommersesongen med arbeidssesonger på 6, 8 eller 10 måneder ettersom arbeidsforholdet ligger an ved det enkelte anlegg.

Ved siden av de ovennevnte grupper er der en gruppe av såkalte formenn og baser. Disse er i stor utstrekning medlemmer av Stats-tjenestemannsforbundet.

De alminnelige arbeidere som er medlemmer av vårt forbund må selvsagt utenom anleggssesongen ved Havnevesenet påta seg annet anleggsarbeid ved andre private eller offentlige anleggsarbeider den tid de ikke er ved havnevesenet, på samme måte som arbeiderne ved Statens Jernbaneanlegg og statens, fylkenes og herredskommunenes veianlegg.

De samme arbeidsforhold og arbeidsområder som ovenfor er nevnt for Statens Havnevesen gjelder også for de alminnelige arbeidere ved *Fyr- og Merkevesenets anlegg* som er medlemmer av vårt forbund, og disse må selvsagt fortsatt være organisert i det forbund hvor de øvrige grupper av anleggsarbeidere er tilsluttet.

Ad spørsmål om overføring av oppsynsmenn og veivoktere til Forbundet for Offentlige Yrker.

Når det gjelder dette spørsmål er det vanskelig for oss som siden 1895 har representert vei- og anleggsarbeidere og på grunn av praktisk erfaring direkte fra arbeidsplassen og senere gjennom organisasjons- og arbeidets administrasjon å kunne forstå den innstilling som foreligger ved protokoll av 17. november fra dem som har vært til stede på møtet.

På den ene side fastslås at arbeiderne som beskjeftiges med anleggsvirksomhet, uansett om det er for stat, fylker, kommuner eller private anlegg eller utbygging, skal organiseres i tilslutning til det forbund som har retten til å organisere arbeiderne ved disse arbeidsområder. (Avd. Arbeidsmandsforbundet.)

På den annen side fastslås at oppsynsmenn og veivoktere skal overføres til Forbundet for Offentlige Yrker.

Vedtaket fra organisasjonsavdelingen ved protokoll av 17. november 1942 går lenger i retning av organisasjonsoppløsning for arbeiderne ved veiarbeidsdriften enn det forslag som var innsendt fra Norsk Kommuneforbund til Landsorganisasjonens kongress 1938, som fagkongressen den gang forkastet med overveldende flertall. Ja, selv ikke alle som representerte Kommuneforbundet på fagkongressen kunne stemme for det framlegg som forelå fra Kommuneforbundet som gikk ut på at veivoktere og vedlikeholdsarbeidere skal rives ut fra den organisasjonsmessige tilslutning de har med de øvrige veiarbeidere og som de nødvendigvis i det praktiske liv må samarbeide med. (Se kongressprotokoll 1938, side 86 og 247.)

Da der, som det for øvrig framgår av ovenstående, også tidligere har vært stilt krav fra andre forbund om å få overført de fastlønnede veivoktere, som på grunn av sitt arbeidsforhold må forutsettes regel-

messig å kunne betale kontingent til organisasjonen, skal der i denne forbindelse meldes, at vårt forbund i 1937 gav veivoktere i samtlige fylker høve til å velge representanter for de forskjellige grupper av veivoktere, som på et fellesmøte i Oslo den 22. februar, sammen med representanter for Arbeidsmandsforbundet og Norsk Kommuneforbund, samt en representant fra Veidirektoratet kunne ta stilling til den organisasjonsmessige oppbygging, og hvilket forbund de mest hensiktsmessig burde stå tilsluttet. (Se kongressprotokoll 1938, side 85 og 86.)

Når det gjelder forholdet mellom veivoktere, arbeidere i den maskinelle drift, andre timelønnede vedlikeholdsarbeidere og veivesenets anleggsarbeidere, er disse grupper av arbeidere ervervsmessig, administrativt og budsjettmessig sterkt knyttet sammen og har felles interesser også organisasjonsmessig og økonomisk.

Når det gjelder arbeidsantallet ved veiarbeidsdriften er det for tiden 16 571 arbeidere, fordelt med 6 278 ved Statens veiarbeidsdrift, 4 754 ved den ekstraordinære drift, 1 009 ved fylkesveier og 4 530 ved bygdeveier m. v. som også betegnes som herredskommunenes veiarbeidsdrift. Under ordinære forhold regner man med at ved veiarbeidsdriften beskjeftiges i alt mellom 23 og 26 000 mann.

Av de ca. 26 000 mann som ordinært beskjeftiges ved veiarbeidsdriften, beskjeftiges ca. 9 000 ved veivedlikehold og ca. 17 000 ved de forskjellige anlegg.

Av de ca. 9 000 vedlikeholdsarbeidere er der 3 089 veivoktere. Av veivoktere er 66 på høyfjells- og mellomriksveier, 915½ på riksveier, 357½ på fylkesveier og 1 750 på bygdeveier.

De øvrige ca. 5 900 vedlikeholdsarbeidere er de timelønnede arbeidere som beskjeftiges i samme arbeid og sammen med veivokterne, samt sjåfører, høvelkjørere og andre i den maskinelle drift. Disse kan igjen den ene dag være beskjeftiget på et arbeidsområde som lønnsmessig og budsjettmessig sett sorterer under anlegg, og den annen dag på et område som budsjettmessig hører inn under vedlikehold.

Det samme er tilfelle med enkelte grupper av veivoktere. En stor del av veivokterne beskjeftiges på kombinerte veiroder: (Statsvei, fylkesvei og bygdevei.) En stor del, ca. 60 % har timelønn og de andre ukes- eller månedslønn.

I en del fylker (eksempel Østfold og andre) er veivokterne samtidig sjåfører og maskinførere og må som sådanne arbeide både ved anlegg og vedlikehold, ettersom arbeidstilhøve ligger an i veidistriktet for utnyttelse av maskiner m. v.

En stor prosent av veivokterne har fra 5 måneder i året beskjeftigelse som veivoktere og resten av året som anleggsarbeidere. Alt sammen overenskomstmessig ordnet for best mulig utnyttelse av arbeidskraft og maskiner og for å skaffe mest mulig sammenhengende årlig arbeidstid og årslønn for den som beskjeftiges ved veiarbeidsdriften.

Når det gjelder veivesenets administrasjon er alt lagt under en sentralmyndighet, Veidirektoratet, i samsvar med veilovens § 12. Som planleggende og innstillingsmessige myndigheter er fylkenes veikontorer med fylkesveistyrer og for bygdeveiers vedkommende også herredsstyrer.

Fylkesveistyrer og herredsstyrer har dog ingen avgjørende myn-

dighet og kan ikke opprette overenskomster eller fastsette lønnsvilkår som forplikter staten for så vidt de gir bedre betingelser for arbeiderne enn de betingelser som overenskomstmessig er fastsatt av staten. (Veidirektoratet og Arbeidsdepartementet.)

Den nåværende veilov er på mange punkter foreldet og er lite i samsvar med den utvikling som har funnet sted når det gjelder finansiering og administrativ forenkling av veivesenet her i landet, og vårt forbund har derfor foreslått en forandring av veiloven, så både inntekter, utgifter og administrasjon blir lagt under en samlet faglig administrasjon uten mellomleddene fylkesveistyrer og herredsstyrer.

Det framlegg som foreligger ved organisasjonsavdelingens protokoll av 17. november om oppdeling av veiarbeiderne i flere forbund må nødvendigvis føre til en mer oppdeling av den administrative myndighet innenfor veivesenet enn hva der allerede er og kan derfor vanskelig vi forestille oss at det kan få myndighetenes godkjenning.

Når det gjelder lovbestemmelser om veivesenets inntekter, utgifter og administrasjon for å få kommunikasjonsnett tilpasset det samfunnsmessige behov og utvikling, er det vår oppfatning at vi her i landet må følge samme utvikling som i andre land, som tar sikte på fagmessig og sentralisert administrasjon, og kan vi i så henseende vise til de revisjoner av bestemmelsene for veivesenet som har funnet sted i Sverige, Danmark og Tyskland og andre land i de senere år.

Vår stilling til det som foreligger er:

Anlegg, utvidelse og vedlikehold av vårt veinett må sortere under sentraladministrasjon og arbeiderne som beskjeftiges ved anlegg og vedlikehold (herunder også veivoktere) må ha sin organisasjonsmessige tilslutning til ett og samme forbund.

Med solidarisk hilsen
Norsk Arbeidsmandsforbund
Alb. Karlsen.

Rundskriv til alle medlemmer av Norsk Forbund for Bygningsindustrien med underavdelinger.

Ad Opprettholdelse av medlemskap.

Da der siden krigssituasjonen inntrådte her i landet og særlig i den senere tid har forekommet en del usikkerhet blant medlemmene om nødvendigheten av å opprettholde medlemskapet i de forskjellige fagforeninger og forbund og fortsatt betale kontingent, skal vi hermed gi en kort orientering om det som er foregått.

I dagene 24. og 25. juni 1940 holdt Landsorganisasjonens Representantskap møte i Oslo og fastslo at fagorganisasjonen skulle opprettholdes.

Etter det skifte som ble foretatt i Landsorganisasjonens ledelse september 1940 ble Landsorganisasjonens representantskap på ny innkalt til møte som holdtes i Oslo den 28. oktober. Representantskapet vedtok

en oppfordring til alle tillitsmenn og medlemmer om å opprettholde medlemskapet og utbygge et gjensidig tillitsforhold og god kontakt mellom medlemmene, foreningene, forbund og hovedorganisasjonen.

Representantskapets vedtak ble ekspedert ut til fagforeningene og medlemmene ved et rundskriv av 2. november 1940, og medlemmene har stort sett etterkommet Representantskapets anmodning.

Den situasjon som inntrådte 9. september 1941 med skifte av ledelse i Landsorganisasjonen og de enkelte forbund foranlediget at der ved forordning av 13. september samme år fra Der høhere SS- und Polizeiführer ble gitt bestemmelser om at ingen må innstille betalingen av kontingenten til sine respektive foreninger og forbund eller melde seg ut, eller egenmektig nedlegge det virke han har utøvd i Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og de forbund og foreninger som er tilsluttet den.

I samme forbindelse ble der ved skriv av 16. september 1941 fra Arbeidernes faglige Landsorganisasjon truffet bestemmelse om at ingen skulle strykes som medlem på grunn av kontingentrestanse, og der ble gitt nærmere bestemmelser om hvordan eventuelt kontingentrestanse skulle ordnes.

I den seneste tid har der utgått oppfordringer til fagorganisasjonens medlemmer fra uansvarlig hold om å melde seg ut av sin fagforening eller slutte å betale kontingent i denne. Med hensyn til utmeldelsene viser det seg at de aller fleste av våre medlemmer har forstått situasjonen riktig og står solidarisk oppsluttet om fagorganisasjonen, men ennå er det mange som unnlater å betale sin medlemskontingent.

Vi er alle klar over at fagorganisasjonen gjennom årene er opparbeidet til et vern for de norske arbeidere. Var fagorganisasjonen nødvendig og av betydning for det arbeidende folk før krigen kom til landet, så har den vist seg dobbelt nødvendig under de vanskelige situasjoner som har opptrådt siden. Vi er klar over at det for den enkelte i dag er store vansker. Men vi må nå trosse alle vansker, vise at vi i enighet og samhörighet kan verge vår organisasjon og kreve respekt for våre krav, selv om det for mange kan falle tungt å bringe de ofre som blir nødvendige.

Til de medlemmer som har vist seg situasjonen voksen og som lojalt har opprettholdt sitt medlemskap, vil vi rette en appell om å sette all sin kraft inn på å bekjempe sløvheten blant de øvrige. For øvrig vil vi på det alvorligste oppfordre alle menn og kvinner i fagorganisasjonen som har forsømt sine forpliktelser, igjen å oppfylle disse.

Fagorganisasjonens oppgave er nå som tidligere innenfor rammen av de lover og bestemmelser som gjelder, å ivareta medlemmenes fagmessige, økonomiske og sosiale interesser, men skal fagorganisasjonen kunne ivareta medlemmenes interesser må også medlemmene oppfylle sine forpliktelser mot sin organisasjon.

Hvis våre medlemmer mot formodning etter denne oppfordring fremdeles viser seg uvillig til å holde sitt medlemskap i full orden, ser vi bare en utvei. Vi vil da nemlig bli tvunget til å medvirke til at lov om organisasjon og foreninger m. v. av 20. august d. å. også blir gjeldende for fagorganisasjonen. I denne lovs § 6 heter det: «Medlemskontingent til organisasjon eller forening som er omhandlet i denne lov, eller hvor

medlemskap er påbudt ved særskilt lov, kan drives inn på samme måte som er fastsatt for skatt av formue og inntekt til stat og kommune.»

Vi tror dog at våre medlemmer fullt ut vil innse situasjonens alvor og oppfylle sine forpliktelser overfor fagorganisasjonen slik at dette tunge skritt skulle bli unødvendig.

Norsk Forbund for Bygningsindustrien.

Hovedkontoret.

Johs. Ringen.

Avdeling gruve og anlegg.
(Arbeidsmannsforbundet)

Albert Karlsen.

Avdeling stenindustri.

Trygve Holm.

Avdeling elektrikere.

Ludvig Gundersen.

Avdeling murere.

Aksel Schultz.

Kjell Horvei.

Overenskomstforhold. Lønns- og arbeidsvilkår.

Statens Veiarbeidsdrift.

Som det framgår av forbundets beretning for året 1941 ble der på foranledning av forbundet opptatt forhandling og senere megling for gjennomførelse av lønnsøkning ved veiarbeidsdriften, som resulterte i et meglingsforslag til lønnsøkning på ca. 15 %.

Da meglingsforslaget ikke ble godkjent av Sosialdepartementet skrev forbundet til Veidirektøren og Arbeidsdepartementet den 15. januar følgende:

Veidirektoratet,
Schwensensgt. 6, Oslo.

15. januar 1942.

Ad krav om lønnsøkning for arbeiderne ved veiarbeidsdriften.

Som det vil erindres ble der på foranledning av krav fra arbeiderne ved veiarbeidsdriften og vårt forbund opptatt forhandling om lønnsøkning den 17. desember 1940 mellom representanter for staten og forbundet.

Under forhandlingen framla arbeidernes representanter framlegg til nye lønnsbestemmelser for revisjon av de lønnsbestemmelser som ble fastsatt ved Voldgiftsdom av 30. april 1938.

Arbeidernes og forbundets krav førte til at der ble opptatt megling om saka den 13. og 14. februar 1941.

Meglingen ble så utsatt, og partenes forhandlere ble pålagt å utarbeide en skriftlig framstilling over lønns- og arbeidsvilkår ved Statens Veiarbeidsdrift i løpet av den siste 10 årsperiode.

Den framstilling som partene gav ble oversendt til Riksmeglingsmannen henholdsvis 25. og 28. februar 1941.

Etter at Riksmeglingsmannen hadde gått gjennom partenes skriftlige framstilling og de krav som forelå fra forbundet, ble ny megling holdt den 17. april, hvoretter Riksmeglingsmannen satte fram framlegg til lønnsøkning for arbeiderne ved veiarbeidsdriften. Riksmeglingsmannens framlegg ble oversendt Sosialdepartementet for godkjenning, men der foreligger ennå ikke godkjenning for lønnsøkning ved den ordinære veiarbeidsdrift, og arbeiderne lønnes fortsatt etter de lønnsatser som ble fastsatt i 1938 + 6 øre pr. time i dyrtidstillegg.

I juli måned 1941 ble der gjennomført lønnsøkning for arbeiderne ved den ekstraordinære veiarbeidsdrift (anlegg m. v. som ble igangsatt etter ordre av de tyske myndigheter) Bilag 1, men der ble heller ikke ved den anledning gitt lønnsøkning for arbeiderne ved den ordinære veiarbeidsdrift.

Dette førte til at forbundet på ny, etter krav fra arbeiderne, gjentatte ganger har gjort henvendelse til myndighetene om å få øket lønningene for arbeiderne ved den ordinære veiarbeidsdrift, da den nåværende lønn for disse grupper av arbeidere ikke står i noe rimelig forhold til prisnivået for leveomkostninger og de alminnelige lønningsforhold for tilsvarende arbeidergrupper.

Forbundets henvendelse til myndighetene har hittil ikke gitt noe resultat, og eksistensmulighetene for arbeiderne ved den ordinære veiarbeidsdrift er blitt vanskeligere etter hvert, og vanskelighetene øker i samsvar med stigningen i prisene på de varer arbeiderne må ha for å kunne leve og forsørge seg selv og sine familier.

Da der nå, etter de meldinger som er gitt i dagspressen, er gjennomført lønnsøkning for tjenestemenn og funksjonærer i statens tjeneste, tør vi herved henstille til herr Veidirektøren og departementet om å medvirke til at der fra 1. januar i år eller snarest mulig blir gjennomført lønnsøkning for arbeiderne ved veiarbeidsdriften tilsvarende de lønninger som nå praktiseres ved en del ekstraordinære veianlegg, samt lønningene ved riksveivedlikeholdet i Nordland fylke m. v.

For nærmere utformning av de lønnsbestemmelser som bør gjennomføres og for ordning av saka snarest, tør vi be herr Veidirektøren bestemme tid og sted for et forhandlingsmøte mellom representanter for partene og gi vårt forbund melding herom.

Gjenpart av dette skriv er sendt Arbeidsdepartementet til orientering.

Ærbødigst

Norsk Arbeidsmandsforbund

Alb. Karlsen (sign.).

På foranledning av forbundets skriv og senere henvendelser skrev Veidirektøren til Sosialdepartementet den 30. mars følgende:

Til Sosialdepartementet.

30. mars 1942.

Lønns- og arbeidsvilkår ved statens veiarbeidsdrift.
Krav om lønnsøkning for arbeiderne.

Under henvisning til telefonkonferanse med det ærede departement (ved ekspedisjonssjef Frydenberg) den 16. mars d. å. og i forbindelse med brev fra Arbeidsdepartementet av 5 juni 1941 og 28. januar d. å. samt veidirektørens brev av 11. mars d. å. til departementet vedkommende ovennevnte sak, tillater veidirektøren seg vedlagt å oversende en oversikt over de *utgatte* fortjenester i de enkelte fylker i *akkord ved anleggsarbeidet* i statens veiarbeidsdrift for terminen 1940/41 og for 1ste halvdel av terminen 1941/42.

Oppgave over *utgatte* akkordfortjenester ved veianleggene for terminen 1940/41 og foreløbige oppgaver for samme for 1. halvdel av terminen 1941/42. (Timefortjeneste inkl. formanns- og feriepengar.)

Fylke	1940—41		1941—42, 1ste halvdel	
	Ord.	Ekstraord.	Ord.	Ekstraord.
Østfold	1.52	0	1.73	0
Akershus	1.77	1.76	1.95	1.91
Hedmark	1.15	1.61	1.47	1.61
Opland	1.45	1.51	1.61	1.72
Buskerud	1.35	1.50	1.71	1.53
Vestfold	1.69	1.58	1.98	0
Telemark	1.58	1.53	1.69	1.81
Aust-Agder	1.52	1.40	1.81	2.02
Vest-Agder	1.32	1.42	1.58	2.37
Rogaland	1.45	1.36	1.60	1.70
Hordaland	1.50	1.66	1.64	2.14
Sogn og Fjordane	1.26	1.58	1.41	2.08
Møre og Romsdal	1.28	1.43	1.60	2.44
Sør-Trøndelag	1.38	1.44	1.73	2.15
Nord-Trøndelag	1.54	2.14	1.83	2.53
Nordland	1.57	1.82	1.64	2.23
Troms	1.54	1.97	2.00	2.25
Finnmark	1.41	1.49	2.75	2.34
Gjennomsnitt for landet	1.45	1.62	1.76	2.05

Videre vedlegges kopi av en utarbeidet grafisk oversikt over «Forholdet mellom fortjeneste i akkord i offentlig veiarbeid (anlegg) og hovedindekstallet (leveomkostningene) fra 1914 til 1941/42 «tabell I, og oversikt over «Forholdet mellom de av Riksmeglingsmannen frem-

Antall arbeidere pr. 15. mars ved veiarbeidsdriften.

Anlegg.

Fylke	Antall arbeidere			Sum	Herav på	
	Bygdeveganlegg		Ordinært og ekstraordinært arbeid		Hjelpearbeid	
	Med statsbidr.	uten statsbidr.				
Østfold	84	3	3	90	90	0
Akershus	202	4	316	522	522	0
Hedmark	249	16	34	299	299	0
Opland	205	0	17	222	222	0
Buskerud	216	23	25	264	264	0
Vestfold	83	0	49	132	132	0
Telemark	209	17	15	241	241	0
Aust-Agder	93	6	13	112	112	0
Vest-Agder	484	10	0	494	494	0
Rogaland	109	22	100	231	231	0
Hordaland	654	46	122	822	808	14
Sogn og Fjordane	645	26	0	671	671	0
Møre og Romsdal	560	7	0	567	567	0
Sør-Trøndelag	182	47	0	229	229	0
Nord-Trøndelag	550	0	0	550	550	0
Nordland	289	0	0	289	289	0
Troms	312	42	0	354	354	0
Finnmark	400	0	0	400	400	0
Sum	5 526	269	694	6 489	6 475	14
15. sept. 1941 ...	7 759	375	568	8 702	8 623	79
15. mars	6 419	577	1 190	8 186	7 879	307
15. sept. 1940 ...	23 764	1 149	1 698	26 211	25 821	390
15. mars 1940 ...	4 848	1 706	1 698	8 302	5 783	2 519

satte og vedtatte forslag vedkommende lønnsatser i akkord for anleggsarbeid ved statens veiarbeidsdrift og de virkelige *utgatte* fortjenester for samme, «tabell II».

Som det herav framgår har *akkordfortjenesten* ved anleggsdriften øket vesentlig — ca. 39 % for det ordinære arbeid fra 1938/39 til i dag (altså fra de sist fastsatte lønnsatser ved voldgiftsdommen av 30. april 1938 til i dag) uten at de fastsatte lønnsatser er øket, når unntas det f. t. gjeldende dyrtidstillegg på 6 øre pr. time fra 1 juni 1940.

Akkordarbeiderne har således fått kompensasjon for den i samme tidsrom stedfunne stigning i leveomkostningene, hvilket som det framgår av tabellene også utgjør ca. 39 %.

Den nevnte økte fortjeneste er imidlertid bare kommet nevnte ene

Vedlikehold.

Fylke	Riks-veger	Fylkes-veger	Herreds-veger	Sum
Østfold	116	48	144	308
Akershus	161	20	442	623
Hedmark	235	42	158	435
Opland	234	17	149	400
Buskerud	191	64	150	405
Vestfold	90	70	71	231
Telemark	103	44	76	223
Aust-Agder	81	15	39	135
Vest-Agder	140	97	117	354
Rogaland	185	39	141	365
Hordaland	192	49	97	338
Sogn og Fjordane	111	10	22	143
Møre og Romsdal	421	71	142	634
Sør-Trøndelag	172	10	35	217
Nord-Trøndelag	161	33	364	558
Nordland	720	158	90	968
Troms	602	46	45	694
Finnmark	356	5	0	361
Sum	4 271	838	2 283	7 392
15. september 1941	4 652	988	2 280	7 920
15. mars 1941	3 766	797	1 908	6 471
15. september 1940	3 444	1 002	2 466	6 912
15. mars 1940	3 026	1 023	2 076	6 125

arbeidsgruppe til gode. De øvrige *timelønte* arbeidere har således ikke fått øket sin fortjeneste, kfr. voldgiftsdommens § 2, I, 1. 3. 4. 5. 6. 7. og 8. Dette har særlig rammet arbeiderne ved vedlikeholdsarbeidet, hvilke arbeidere i det vesentligste er timelønte. I følge de i den senere tid hertil innkomne rapporter og søknader, er det spesielt også disse arbeidere som synes å være vanskeligst stilt.

Som tidligere uttalt ved flere anledninger bl. a. ved forhandlinger og meglinger har veidirektøren alltid forutsatt at veivesenets arbeidere og deres lønns- og arbeidsvilkår bør sees i sammenheng med arbeiderne i jord og skogbruket, da en stor del av veivesenets sesongbetonte arbeidsstyrke tas ut av småbrukere og arbeidere som ellers er beskjeftiget i landbruket. Etter de foreliggende opplysninger og underhåndskonferanse med Det Statistiske Sentralbyrå er lønningene og arbeidsfortjenesten i landbruket i samme tidsrom som ovenfor nevnt, øket med ca. 60 %, kfr. den på tabell I påførte kurve for timefortjenesten i landbruket fra 1930/31 og til i dag.

Av denne grunn og under hensyntagen til de for øvrig bedre betalte arbeidere ved lignende arbeid hos private bedrifter og entreprenører, synes det f. t. å være påkrevd å tilstå samtlige veiarbeidere en øket arbeidsfortjeneste.

Så framtidig timelønnsatsene blir øket forutsettes også forskuddsatsene i akkord øket for en del, selv om fortjenesten f. t. viser øking utover det forutsatte.

Under henvisning til foranstående tillater veidirektøren seg å be det ærede departement å foranledige at saken om lønnsforhøyelse for arbeiderne ved statens veiarbeidsdrift blir fremmet så snart som omstendighetene gjør dette mulig.

Saken har vært lagt fram for Arbeidsdepartementet som har sluttet seg til det av veidirektøren anførte.

A. Bolsrud.

Meglingsforslaget om lønnsøkning ble ikke godkjent og forbundet fikk i den forbindelse melding fra Landsorganisasjonen om at lønnsøkning ikke kan gjennomføres i sin alminnelighet, men at det var adgang til å behandle de enkelte spørsmål, hvorfor forbundet skrev til Landsorganisasjonen følgende:

28. mai 1942.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon,
Folkets Hus, Oslo.

Ad tariffspørsmål som tidligere er innbrakt for Sosialdepartementet og spørsmål om endringer i lønsvilkårene for de lavestlønnede grupper.

Vi har mottatt Landsorganisasjonens rundskriv nr. 78 hvorav fremgår at der nå er truffet en ordning med Sosialministeren slik at tariffspørsmål som ønskes innbrakt for Sosialdepartementet nå skal behandles i møte mellom Sosialministeren og Landsorganisasjonens ledelse, og vi vil i den anledning be Landsorganisasjonen oppta følgende spørsmål til drøfting.

1. *Spørsmål om lønnsøkning for arbeiderne ved den ordinære veiarbeidsdrift.*

Som det vil erindres har dette spørsmål vært behandlet gjentatte ganger i året 1941 og i år. Der har vært forhandling og megling om saka, samtidig som der foreligger skriftlig uttalelse så vel fra forbundet som fra Veidirektøren og Arbeidsdepartementet om at lønnsøkning for de ordinære veiarbeider, som fikk sin lønn fastsatt senest i 1938, må gjennomføres, såfremt arbeiderne skal kunne svare sine økonomiske forpliktelser overfor sine familier og samfunnet for øvrig.

For bedring av lønnsforholdene for arbeiderne ved den ordinære veiarbeidsdrift har undertegnede overfor Sosialdepartementet og Rikskommisariatet tidligere gitt uttrykk for at en lønnsøkning må gjennomføres eventuelt på den måte at der foretas en lønns-

utjevning mellom de lønninger som kan oppnås for arbeiderne på den ekstraordinære veiarbeidsdrift og de lønninger som nå utbetales til arbeiderne ved den ordinære veiarbeidsdrift.

Overingeniørene ved veivsenet i de forskjellige fylker og Veidirektøren har gitt uttrykk for samme oppfatning, senest i Veidirektørens skriv av 30. mars i år til Sosialdepartementet.

2. *Gjennomføring av en rimelig lønnsøkning for arbeidere ved Statens Havnevesen.*

Denne sak har vært behandlet i forhandlingsmøte mellom partene den 15.—16. og 17. mai 1941, hvorunder partenes representanter med tilslutning av Havnedirektøren og Sjøfartsdepartementet i en protokoll ble enig om et lønnstillegg som skulle gjennomføres fra 15. mai 1941. Saka er oversendt Sosialdepartementet til godkjenning, men noe avgjerd foreligger ennå ikke.

3. *Fyr- og Merkevesenets arbeidere.*

For gjennomføring av lønnsøkning for Fyr- og Merkevesenets arbeidere er der mellom partene holdt forhandlingsmøte den 26. og 29. januar i år hvorunder partenes representanter ble enig om et framlegg til lønnsøkning som er oversendt Sosialdepartementet til godkjenning.

Noe avgjerd fra Sosialdepartementet foreligger ennå ikke og de lønninger som nå praktiseres ved Fyr- og Merkevesenets anlegg og vedlikeholdsarbeider er i likhet med lønningene ved Statens Havnevesen helt uholdbare etter de nåværende forhold.

4. *Røyken kommunes veiarbeidsdrift.*

Protokoll fra forhandlingsmøte mellom partene angående gjennomføring av et dyrtidstillegg ble oversendt til departementet for godkjenning den 17. mars 1941. Departementets avgjerd foreligger ennå ikke.

5. *Östre Toten kommunes veiarbeidsdrift.*

Mellom partene ble der holdt megling den 16. april 1941 angående ordning av lønsvilkår, og vi gikk ut fra at kretsmeglingsmannen hadde oversendt saka til Sosialdepartementet i samsvar med forutsetningen under meglingsmøtet, men hverken fra Sosialdepartementet eller meglingsmyndighetene foreligger der ennå melding om hvilken avgjerd der er truffet i saka.

6. *Nesodden kommunes veiarbeidsdrift m. v.*

Mellom representanter for partene er der avholdt et forhandlingsmøte og oppsatt protokoll om gjennomføring av en rimelig lønnsøkning. Protokollen ble oversendt Sosialdepartementet for godkjenning den 19. januar 1942, men der foreligger ennå ikke svar fra departementet om lønnsøkningen er godkjent.

7. *Gjennomføring av lønnsøkning for rengjøringskvinnene ved Oslo Øst- og Vestbanestasjoner.*

Mellom representanter for rengjøringskvinnene, forbundet og Statsbanene er der opptatt forhandling om gjennomføring av lønnsøkning, og forbundet har ved denne anledning stilt krav om gjennomføring av tilsvarende lønnstillegg som ved forordning er gjennomført for de fast ansatte tjenestemenn og funksjonærer. Fra Finansdepartementet er der under forhandlingene antydning et forslag om lønnsøkning som senere er behandlet i meglingsmøte den 24. mars i år. Noe avgjerd fra departementet foreligger ennå ikke.

8. *Gjennomføring av lønnsøkning for arbeidere og rengjøringskvinner ved Universitetet og andre statsarbeidergrupper ved forskjellige statsinstitusjoner i Oslo og omegn.*

I anledning krav fra rengjøringskvinner ved forannevnte statsarbeidergrupper som av forbundet ble ekspedert til Finansdepartementet, samt svar på samme ved skriv henholdsvis av 12. februar og 11. mars, ble der opptatt forhandling mellom representanter for partene den 27. april for gjennomføring av et lønnstillegg tilsvarende den lønnsøkning som er gjennomført for tjenestemenn og funksjonærer som er lønnet etter bestemmelser i lønnsregulativet.

Der er senere holdt et meglingsmøte om saka den 16. mai og fra Finansdepartementets side ble der framsatt et forslag om en mindre lønnsøkning. Noe avgjerd om lønnsøkning i det hele tatt kunne gjennomføres foreligger ennå ikke.

9. *Overenskomst om lønns- og arbeidsvilkår ved Sagnfossens kraftanlegg, Trysil.*

Forannevnte anlegg er nyanlegg og overenskomst har tidligere ikke vært opprettet. Angående lønns- og arbeidsvilkår er der opptatt forhandling med Entreprenørens Landssammenslutning hvor partenes representanter ble enig om en ordning, og protokoll fra forhandlingsmøte ble oversendt departementet for godkjenning den 22. mai i år. Noe avgjerd foreligger ikke.

10. *Lønnsøkning for arbeidere ved Kongsberg Sølvverk.*

I samsvar med skriv av 4. oktober 1941 fra Rikskommissariatet til Sosialdepartementet om lønnsøkning for arbeidere ved bergverksindustrien og senere forhandling og megling om saka mellom representanter for B. V. L. og vårt forbund med det resultat som ble godkjent av Sosialdepartementet ved skriv til Rikskommissariatet den 28. november 1941, ble der opptatt forhandling mellom representanter for Handelsdepartementet, arbeiderne og vårt forbund den 23. januar i år om gjennomføring av lønnsøkningen i samsvar med forutsetningen i Rikskommissariatets ovennevnte skriv og Sosialdepartementets godkjenning av 28. november. Protokoll fra forhandlingsmøtet om saka er oversendt Riksmeglingsmannen og departementet, men der foreligger ennå ikke svar fra departementets side, og lønnsøkning for bergverksarbeiderne ved Kongsberg Sølvverk er heller ikke gjennomført.

Under henvisning til foranstående ber vi Landsorganisasjonen medvirke til, i samråd med Sosialministeren, at forannevnte saker om lønns- og arbeidsvilkår som er blitt opptatt til behandling på et tidligere tidspunkt, kan bli avgjort uavhengig av de bestemmelser som er gitt i den senere tid om endringer i lønnsforhold.

Vi tør be om at der under behandling av disse spørsmål særlig tas hensyn til de lave lønninger som nå gjelder for disse arbeidere, og at der tas hensyn til at begge parters representanter, uten hensyn til interesser og oppfatninger for øvrig, i disse enkelte tilfelle har anbefalt en lønnsøkning.

Med solidarisk hilsen
Norsk Arbeidsmandsforbund
Alb. Karlsen.

På foranledning av gjentagende henvendelser fra arbeiderne ved veiarbeidsdriften, samt Statens Havnevesen og Fyr- og Merkevesen skrev forbundet på ny til Landsorganisasjonen den 1. september følgende:

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon,
Folkets Hus, Oslo.

1. september 1942.

Ad: Lønnsvilkår for arbeidere ved den ordinære veiarbeidsdrift, samt Statens Havnevesen og Fyr- og Merkevesenet.

Som meddelt ved personlig samtale med herr Fossum og senere telefonsamtale med Deres herr Rein, har de økonomiske forhold for den alt overveiende del av foranstående arbeidergrupper i den senere tid hatt en utvikling som nærmest kan betegnes som ruin og undergang for disse arbeideres hjem og familier.

Som det fremgår av den skriftlige framstilling vårt forbund sendte Arbeidernes faglige Landsorganisasjon den 28. mai i år, i forbindelse med oppgave over de lavestlønnede grupper av forbundet, fikk arbeiderne ved den ordinære veiarbeidsdrift sine lønninger fastsatt av en oppnevnt Voldgiftsrett den 30. april 1938.

Lønnen ble den gang fastsatt under hensyntagen til statens og kommunenes økonomiske evne og under hensyntagen til den daværende arbeidsledighet og de midler staten og kommunene hensiktsmessig kunne bevilge for å få utbygd og vedlikeholdt mest mulig av landets veinett å skaffe flest mulig beskjefligelse. Lønnen ble således ikke den gang fastsatt med sikte på å skape et rettferdig lønnsgrunnlag for de arbeidere som har veiarbeide som erverv, eller for å skape et rettferdig lønnsforhold mellom veiarbeidere og andre arbeidergrupper som utfører tilsvarende arbeide, men for å tilgodese andre samfunnskrav og som i dette tilfelle ble gjort på bekostning av arbeiderne ved den ordinære veiarbeidsdrift.

De hensyn som fra veiadministrasjonen og statens side ble lagt til grunn i forbindelse med voldgiftsavgjørelsen om veiarbeidernes lønn ble

i overveiende grad tilgodesett, ved at arbeiderantallet øket fra ca. 23 000 i 1938 til 32 733 i 1940.

De hensyn som var avgjørende i 1938 er ikke til stede nå. De nåværende forhold har ført med seg at arbeidsledighet blant vante anleggs- og veiarbeidere ikke finnes. Derimot er der rekvirert et stort antall av veivesenets «faste» arbeidere til andre arbeidsområder, så veivesenets arbeiderantall som i 1940 var 32 733 pr. 15. juni 1942 er gått ned til 11 817 mann, og de som nå er igjen ved veivesenet får ikke lov til å slutte og søke seg bedre lønnet arbeide.

Av de 11 817 mann som veivesenet må ha ved den ordinære veiarbeidsdrift, for så vidt veiene skal holdes i trafikkbar stand er der 6 278 ved Statens veivesen, 1 009 ved fylkenes veivesen og 4 530 ved herredskommunenes veivesen. (Bygdeveier med stats- og fylkesbidrag.)

Den nåværende lønn som ble bestemt ved voldgiftsdom i 1938 omfatter 3 lønnszoner. Den høyeste lønnszone er Østfold, Akershus og Vestfold, med en forskuddslønn i akkord 90 øre, timelønn i dagarbeid kr. 1.10 og for veivoktere kr. 1.17 pr. time.

Lønnszone 2 omfatter Sør- og Nord-Trøndelag med forskuddslønn i akkord 81 øre, timelønn i dagarbeide kr. 1.01 og kr. 1.07 pr. time for veivoktere.

Lønnszone 3 omfatter de 13 øvrige fylker, med en forskuddslønn i akkord av kr. 0.78, timelønn i dagarbeide kr. 0.98 og timelønn for veivoktere kr. 1.04. Fra 1. juni 1940 er et dyrtidstillegg til forannevnte satser stort 6 øre pr. time.

Som meldt ved forbundets ekspedisjon av 13. juni i år er det ikke mulig for arbeiderne ved den ordinære veiarbeidsdrift og særlig for de som er familieforsørgere og har barn i skolepliktig alder, å kunne klare sine økonomiske forpliktelser med de lønninger som nå er.

Etter at tvungne utgifter er trukket fra ukelønnen, som med full arbeidstid på dagarbeid blir kr. 52.80, som skatt, trygdepremie, arbeidsledighetstrygd, fagforeningskontingent m. v., så får arbeideren i de fleste tilfelle til gode ca. kr. 35.00 pr. uke til mat, husleie, klær og sko og andre nødvendige ting som skal til for underhold av arbeideren og hans familie.

Vårt forbund mottar daglig skriftlige og muntlige henvendelser fra disse arbeidere om å medvirke til en bedring av lønnsforholdet, og i mange tilfelle er der levert pålitelige bevis for at arbeiderne med de lønninger som nå er ikke har inntekt så de kan kjøpe de varer som de får utlevert rasjoneringskort på. Der er flere tilfelle, veiarbeidere med skolepliktige barn som ikke har inntekt til å skaffe barna sko og klær så de kan vise seg sammen med andre uten å vekke oppmerksomhet og bli latterliggjort. Arbeidsinntekten må i første rekke benyttes til mat og til arbeidsklær for i det hele tatt å kunne komme på arbeide.

Samme triste bilde får vi også den senere tid daglig fra arbeiderne ved Statens Havnevesen og Fyr- og Merkevesenet.

Etter meddelelse forbundet har mottatt fra Sosialdepartementet ang. lønnsøkning i et par andre tilfelle, så står vi for tiden helt maktesløs til å hjelpe disse lavtlønnende arbeidergrupper til en mer rettferdig lønnsordning.

På den annen side er administrasjonen ved veiarbeidsdriften, samt Havnevesenet og Fyrvesenet nå enig i at en lønnsøkning må gjennomføres ved disse ordinære arbeidsområder, og vårt forbund har som bekjent tidligere framsatt framlegg til lønnsendringer, som for så vidt de ble godkjent av myndighetene ikke vil medføre særlig økede utgifter på det samlede arbeidsbudsjett.

Av vedlagte oppgave over gjennomsnittsførtjeneste og timelønn ved den ordinære veiarbeidsdrift og den ekstraordinære anleggsdrift framgår at en regulering er rettferdig, for så vidt det samlede lønnsbudsjett ikke kan økes til fordel for de som må beskjefliges ved den ordinære veiarbeidsdrift.

Under henvisning til Landsorganisasjonens rundskriv nr. 78 i år, hvor der gis uttrykk for at lønns- og tariffspørsmål fortsatt kan behandles, ber vi herved Landsorganisasjonen på ny å ta opp de spørsmål vi her har nevnt i konferanse med Sosialministeren, eventuelt Riksmeglingsmannen og Reichskommissariatet, for å få en lønnsøkning gjennomført for disse lavtlønnede grupper så snart som mulig.

Med solidarisk hilsen
Norsk Arbeidsmandsforbund
Alb. Karlsen.

Som dokumentasjon for berettigelsen av de stilte krav ble fremlagt følgende:

Oppgave over arbeidslønn m. v. ved veiarbeidsdriften.

Den ordinære ukelønn, inklusive dyrtidstillegg for veivoktere ved statens og fylkenes veiarbeidsdrift i Hedmark, Opland, Buskerud, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal, Nordland, Troms og Finnmark er kr. 52.80.

I fylkene Sør- og Nord-Trøndelag, kr. 54.24 og i fylkene Østfold, Akershus og Vestfold, kr. 59.04.

De timelønnede alminnelige arbeidere har i de tilsvarende fylker en ukelønn på kr. 49.92, 51.36 og 58.65.

I tilfelle arbeidsskift på grunn av varhindringer eller andre årsaker reduseres ukelønnen tilsvarende den mindre arbeidstid.

Av absolutt nødvendige utgifter etter gjeldende rasjonerings- og prisbestemmelser samt tvunget lønnstrekk beregnet på gjennomsnittsfamilie på 5 personer er utgiftene kr. 70.40 pr. uke som fordeler seg på følgende poster:

15 % skattetrekk	kr.	7.52
Alderstrygd	»	0.50
Syketrygd	»	1.25
Arbeidsledighetstrygd	»	1.40

Overføres Kr. 10.67

	Overført	Kr.	10.67
Fagforeningskontingent	»	0.75	
Meltrasjonen, 9.675 kg. à kr. 0.39	»	3.77	
Sukkerrasjonen, 1.000 » » » 1.70	»	1.70	
Smørrasjonen, 1.150 » » » 2.40 (margarin)	»	2.76	
Potetrasjonen, 15.000 » » » 0.20	»	3.00	
Kjøttrasjonen, 1.000 » » » 3.00 1 dag pr. uke	»	3.00	
Fisktrasjonen, 0.500 pr. person pr. dag i 6 dager 15.000 kg. à kr. 2.41	»	36.15	
Grønnsakrasjonen	»	2.70	
Melk ca.	»	4.00	
Kaffeerstatning	»	0.65	
Såpe	»	1.25	
Til sammen			kr. 70.40

I utgiftene er ikke medtatt utgifter til husleie, klær, sko, lys og brensel, samt andre nødvendige varer som arbeiderne må ha, da ukelønnen ved de ovenfor nevnte poster gir et underskudd for veivoktere og arbeidere i de 13 lavestlønnede fylker på kr. 17.60 og kr. 11.36 for de høyestlønnede.

Oppgaven viser i uhyggelig grad den stilling som veivoktere og arbeidere ved den ordinære veiarbeidsdrift er i på grunn av de etter de nåværende forhold altfor lave lønninger, og den viser også at arbeiderne ikke har en inntekt så de kan kjøpe det minimum av varer som de får utstedt rasjoneringskort på og derved er de satt ute av stand til å kunne forsørge seg selv og sine familier.

1. september 1942.

Albert Karlsen.

Til orientering om Veidirektørens og Sosialdepartementets stilling til saken mottok forbundet følgende skriv og gjenpart av skriv til overingeniørene ved veiarbeidsdriften:

14. november 1942.

Norsk Arbeidsmandsforbund,
Møllergata 3, Oslo.

Lønns- og arbeidsvilkår ved statens veiarbeidsdrift. Arbeidsfortjenesten.

Under henvisning til tidligere korrespondanse vedkommende ovennevnte sak, kfr. senest Forbundets brev hit av 9. april d. å. — 1245/42 AK/MN — sendes vedlagt til underretning et eksemplar av veidirektørens rundskriv av i dag (nr. 136/1942) angående kravet om generell lønnsforhøyelse for arbeidere ved statens ordinære veiarbeidsdrift og Sosialdepartementets foreløbige avgjørelse i dette spørsmål.

Oslo, den 14. november 1942.

De herrer overingeniører.

Lønns- og arbeidsvilkår ved statens veiarbeidsdrift. Arbeidsfortjenesten.

Våren 1941 ble det — som mulig kjent — framlagt forslag fra Riksmeglingsmannen om generell lønnsforhøyelse for samtlige lønnsgrupper ved statens ordinære veiarbeidsdrift.

Saken ble i juni måned samme år sendt til Sosialdepartementet til endelig avgjørelse. Senere er det i mellomtiden ved forskjellige anledninger gjort ytterligere henvendelser til Sosialdepartementet om nødvendigheten av å få øket arbeidsfortjenesten for de ordinære arbeidere, spesielt for timelønt arbeid, kfr. bl. a. veidirektørens rundskriv til overingeniørene senest nr. 110/42 av 18. september d. å.

Som svar på disse forskjellige henvendelser har en nå mottatt følgende brev fra Sosialdepartementet, datert 3. november 1942:

«Idet en viser til brev fra det ærede departement seinest av 29. august d. å. skal en melde at dette departement under behandlingen av spørsmålet om lønnstillegg for statens veiarbeidsdrift må se dette i sammenheng med andre lønsspørsmål som er oppe og de særskilt med lønnene i skog- og jordbruket.

De henvendelsene som departementet etter at ordren om lønnsstopp kom fra Reichskommissar den 29. april d. å. har gjort for å få hevet lønnene i skog- og jordbruket har ikke ført fram bortsett fra en liten bedring for vedhogst i et begrenset område omkring Oslo. Departementet finner det derfor for tida formålsløst å gjøre nye henvendelser om lønnene ved Statens veiarbeidsdrift. En sakner ellers framleis svar på den henvendelse som den 10. juni 1941 ble gjort til Reichskommissar om dette spørsmål.

Dersom det kulle bli foretatt noen lempninger i de retningslinjer som nå gjelder for godkjenning av lønnsauka, vil departementet ta spørsmålet om veiarbeidernes lønner opp til ny behandling.»

Som det herav framgår kan en for tiden ikke gjøre regning med at det vil bli gitt tillatelse til noen generell lønnsforhøyelse for arbeidere ved statens veiarbeidsdrift *hverken helt eller delvis for en enkel gruppe.*

Så fram det — i henhold til siste avsnitt i foranstående brev — skulle bli foretatt noen endringer i de retningslinjer som her er opptrukket, vil veidirektøren straks ta opp saken og underrette overingeniørene herom.

En del eksemplarer av dette rundskriv vedlegges til bruk for Deres kontor.

Et eksemplar av dette rundskriv er i dag sendt fylkesmannen til underretning.

A. Baalsrud.

Lønn for sjåfører med egen bil.

Følgende meddelelse ble utsendt:

Oslo, den 3. juni 1942.

De herrer overingeniører.

Lønns- og arbeidsvilkår ved statens veiarbeidsbedrift.

Voldgiftsdommen av 30. april 1938, § 2, I. punkt 7: Leid bil med sjåfør.

I følge kunngjøring i Pristidende nr. 13, 1942 (prisdirektoratets kunngjøring nr. 280) er det nå som kjent fastsatt nye prisbestemmelser for alminnelig lastebilkjøring for hele landet.

I den anledning har veidirektøren gjennom Arbeidsdepartementet under 4. mai d. å. forelagt Sosialdepartementet spørsmålet om veivesenets spesielle lønnsatser for lastebilkjøring kan heves til Prisdirektoratets satser.

Sosialdepartementet har nå i brev til Arbeidsdepartementet av 30. mai d. å. meddelt at det — etter tilråing fra Riksmeglingsmannen — samtykker i forslaget.

Etter dette kan det således fra og med 1. juni 1942 benyttes følgende lønnsatser for leid bil med sjåfør ved statens veiarbeidsdrift:

Bilens lasteevne:	Prissone I. kr. pr. time (Oslo by, Aker og Bærum herreder)	Prissone II. kr. pr. time (Nordland, Troms og Finnmark fylker).	Prissone III. kr. pr. time (Landet for- øvrig).
Til og med 1,5 tonn	6.00	5.80	5.60
—»— 2.0 »	6.50	6.30	6.10
—»— 2.5 »	7.00	6.80	6.60
Over 2.5 tonn	7.50	7.30	7.10

Prisene gjelder inklusiv pålessing og avlessing og for alle kjørelengder. For akkordkjøring forutsettes om mulig fortrinnsvis anvendt samme lønnsatser som meddelt i ovennevnte kunngjøring fra Prisdirektoratet. For særskilt kjøring (f. eks. ved snøbrøyting) må dog satsene fortsatt bestemmes i hvert enkelt tilfelle.

Ved bruk av tilhenger kan vederlaget for bil og tilhenger regnes etter timeprisen for den tonngruppe som svarer til bilen og tilhengerens *samlde* lasteevne. Hvis den samlede lasteevne overstiger 3.5 tonn kan vederlaget regnes av timeprisen for tonngruppen over 2.5 tonn med tillegg av kr. 0.60 for hvert påbegynt tonn *over* 3.5 tonn.

For bruk av tippvogn kan det regnes et tillegg til timeprisen på inntil 10 % når tippen benyttes. Ved lasting fra gravemaskin og silo kan tillegget forhøyes inntil 20 %.

Satsene gjelder både for *ordinært* og *ekstraordinært* veiarbeid.

I og med ovennevnte nye priser *bortfaller* alle de tidligere lønnsbestemmelser for leid bil med sjåfør, kfr. veidirektørens rundskriv nr. 109, 1940 og 34, 1942 til overingeniørene. Det skal således ikke ytes noe *dyrtidstillegg* til ovennevnte nye priser.

Imidlertid forutsetter en at det med hensyn til *ferieberegningen* for denne lønnsgruppe blir forholdt overensstemmende med de retningslinjer som er opptrukket i veidirektørens nevnte rundskriv nr. 34, 1942.

I tilslutning til foranstående unnlates ikke å meddele at Sosialdepartementet i ovennevnte brev har gjort merksam på at forordningen av 18. desember 1941 i § 6 setter streng straff for gjennomføring av andre lønns- og arbeidsvilkår enn de som er godkjent av lønnsmyndighetene.

En del eksemplarer av dette rundskriv vedlegges for de Dem underordnede ingeniører.

for Veidirektøren
K. Nicolaisen (sign.).

S. Bøk (sign.).

Gjennomføring av akkordarbeide for veivoktere.

Den 22. oktober ble der holdt en konferanse på Veidirektørens kontor hvor foruten Veidirektøren også overingeniør Worum var til stede. Fra forbundets og arbeidernes side deltok sekr. Bakken og veivokterne Dokka og Frantzen.

Arbeidernes representanter holdt fram de store økonomiske vansker veivedlikeholdsarbeiderne var oppe i med de små lønninger som var fastsatt. Der ble lagt fram ugjendrivelige fakta som påviste at den fastsatte lønn ikke var tilstrekkelig til å dekke utgiftene til de rasjonerte matvarer, etterat tvungne trekk for skatter m. v. var foretatt.

Videre ble der framholdt at mangelen på arbeidshjelp førte med seg et merarbeid for veivokterne og at den arbeidsredskap som stod til disposisjon ikke ble utnyttet på effektiv måte med time- og månedslønnede arbeidere, hvorfor det var nødvendig å gjennomføre akkordarbeid også for vedlikeholdsarbeidet.

Veidirektøren var enig i arbeidernes syn på saka og gav beskjed til samtlige overingeniører i samsvar med dette. Veidirektørens skriv ble gjengitt i forbundets rundskriv nr. 24 til foreningene ved veiarbeidsdriften som vi gjengir i sin helhet.

Oslo den 18. november 1942.

Norsk Arbeidsmandsforbund.

Rundskriv nr. 24.

Til foreningene ved veiarbeidsdriften.

Ad akkordarbeid ved veivedlikeholdsarbeidet.

Mellom Veidirektoratet og vårt forbund har der vært ført forhandling hvori vi stilte krav om at også veivoktere og vedlikeholdsarbeidere

måtte gis akkord. Dette resulterte i at der den 10. november 1942 ble sendt følgende skriv fra Veidirektoratet til samtlige overingeniører:

De herrer overingeniører.

Riksveivedlikeholdet.

Som kjent har veivesenet for tiden store vansker på grunn av knapphet på materiell og materialer, streng rasjonering av brennstoff og mangel på arbeidskraft. Samtidig er kravet om et godt vedlikehold av veiene meget sterkt, også av hensyn til den sivile trafikk som det er av stor betydning å holde oppe.

Veidirektøren mener derfor at det er ønskelig mest mulig å rasjonalisere vedlikeholdsmetodene så en får størst mulig effekt av de redskaper og den arbeidskraft som står til rådighet. Dette vil bl. a. formentlig kunne oppnås ved å sette bort arbeid i størst mulig utstrekning på akkord. Således bør gruskjøring, framskaffing av veidekke-materialer, høvelkjøring, renhold av grøfter og stikkrenner o. likn. settes ut på akkord der det lar seg gjøre.

Akkordberegningen vil muligens til å begynne med i enkelte tilfelle være vanskelig og kreve en del merarbeid, men dette bør ikke hindre en ønskelig rasjonalisering av vedlikeholdsarbeidet.

På grunn av mangelen på arbeidskraft er det nødvendig at også veivokterne kommer inn under akkordarbeid i størst mulig utstrekning.

Der veivokterne har helårstjeneste og fast månedslønn, antar veidirektøren at lønnen må utbetales som vanlig og trekkes ved akkordoppgjøret.

Arbeidsmandsforbundet har nylig likeoverfor veidirektøren framholdt nødvendigheten av å bruke akkordarbeid i større utstrekning. Derved kan vedlikeholdsarbeidere og veivoktere oppnå noen godtgjørelse for det merarbeid som for tiden fordres av dem.

A. Baalsrud (sign.)

Vi ber veivokterne om å sette seg i forbindelse med sitt fylkes veikontor, såfremt akkord ved vedlikeholdsarbeidet ikke blir gjennomført. Hjelper heller ikke det, ber forbundet om å bli underrettet.

Med solidarisk hilsen
Norsk Arbeidsmandsforbund
Lars Bakken.

Krav om julegratiale.

Følgende skriv ble sendt:

1. desember 1942.

Veidirektoratet,
Schwensensgt. 6, Oslo.

Ad utbetaling av julegratiale til arbeidere ved veiarbeidsdriften.

Som bekjent er lønnsvilkårene for arbeiderne ved veiarbeidsdriften spesielt for arbeiderne ved den ordinære veiarbeidsdrift ytterst små og

vårt forbund har derfor i den senere tid med Veidirektørens medvirkning gjentatte ganger søkt om å få gjennomført lønnsøkning for disse arbeidergrupper uten at der ennå foreligger noe resultat.

Gjennom Landsorganisasjonen har vårt forbund fått oversendt Sosialdepartementets avgjerd av 26. november angående utbetaling av julegratiale.

I Sosialdepartementets avgjerd er anført følgende:

«Ved bedrifter hvor det tidligere har vært praksis å utbetale julegratiale vil dette også i år kunne skje, men gratiale må ikke utbetales i videre utstrekning eller med større beløp til hver enkelt enn tidligere. Ved bedrifter hvor julegratiale tidligere ikke har vært praktisert, kan det i år utbetales *arbeidere og funksjonærer* et julegratiale som svarer til 1 vekelønn. Departementet vil peke på at særlig godt lønnede arbeider- og funksjonærgrupper bør unntas fra gratiale.»

Av foranstående vil framgå at der i år er adgang til å utbetale julegratiale ved bedrifter og arbeidsområder hvor julegratiale tidligere ikke har vært praktisert, og julegratiale må da i første rekke komme de lavestlønnede arbeidergrupper til gode, som i dette tilfelle arbeidere ved statens ordinære veiarbeidsdrift.

Vi ber veikontoret medvirke til at julegratiale blir utbetalt.

Erbødigst
Norsk Arbeidsmandsforbund
Alb. Karlsen.

Kravet om julegratiale ble senere avslått av departementet.

Lønn ved de ekstraordinære veiarbeider.

Følgende rundskriv ble utsendt:

Oslo den 17. desember 1942.

Norsk Arbeidsmandsforbund.

Rundskriv nr. 26.

Til de faglige Samorganisasjoner
og avdelinger av Norsk Arbeidsmandsforbund.

Ad lønsvilkår ved nærmere bestemte veiområder.

På foranledning av krav om lønnsøkning for arbeiderne ved den ordinære veiarbeidsdrift har forbundet gjennom Riksmeglingsmannen ved skriv av 4. desember fra Sosialdepartementet mottatt følgende:

«En viser til brev herfra 15. juni d. å. der en gjorde Rikstariiff-avtalen om lønns- og arbeidsvilkår ved de tyske militære bygge- og anleggsarbeider gjeldende for visse nærmere bestemte veibyggingsarbeider.

I samsvar med uttalelse fra Reichskommissariat 1. desember d. å. finner en å måtte utvide vedtaket til også å omfatte følgende veiarbeider:

- 1) Bygging av en kjørevei Totland—Maaløy.
- 2) Bygging av snøskjermer m. m. riksvei nr. 64, Kristiansund—Opdal.
- 3) Snørydding på Hardangervidda (Riksvei Oslo—Bergen).
- 4) Vedlikeholds- og vinterryddingsarbeider på veien Ornes—Glomfjord.
- 5) Veien Florø—Førde.

Partene i Rikstariiffavtalen og Veidirektøren er gjort kjent med dette.»

Etterat foranstående var mottatt har der fra forbundet vært konferert med Veidirektøren om nærmere bestemmelse for praktisering av de bestemmelser som Sosialdepartementet har gitt ved sitt skriv av 4. desember i år.

Veidirektøren har ved denne anledning meddelt at det er Veidirektoratets forutsetning at *Riksavtalens lønnsatser* (som er kr. 1.70 pr. time for alminnelige arbeidere og kr. 1.83 pr. time for fagarbeidere med 10 % tillegg for formenn) skal gjøres gjeldende ved de i dette skriv nevnte anlegg og vedlikeholdsarbeider, men de alminnelige bestemmelser om arbeidsvilkårene for øvrig ved veiarbeidsdriften, som bestemt i voldgiftsdom av 1938 og senere rundskriv av 16. juli 1941, skal fortsatt praktiseres.

Angående akkordarbeid, forutsetter Riksavtalens § 5, at akkorder skal benyttes der det teknisk er forsvarlig, og i de tilfelle er den fastsatte timelønn også minstelønn og forskudd i akkord.

Akkordprisen forutsettes beregnet såleis at arbeiderne etter normal arbeidsytelse kan oppnå en fortjeneste av ca. 40 % av timelønnen i tillegg til denne.

Idet vi viser til ovenstående ber vi foreningene gjøre arbeiderne mnenfor sitt virkeområde kjent med denne ordning.

Med solidarisk hilsen
Norsk Arbeidsmandsforbund
Alb. Karlsen.

Forskjellige arbeidergrupper.

Julegratiale.

Følgende rundskriv ble utsendt:

Oslo, den 2. desember 1942.

Norsk Arbeidsmandsforbund.

Rundskriv nr. 25.

Til forbundets avdelinger.

Ad utbetaling av julegratiale:

Som det vil erindres ble der i 1941 gitt adgang til bedrifter som ikke tidligere hadde gitt julegratiale adgang til å utbetale et julegratiale tilsvarende 1 ukes lønn.

For enkelte grupper, derunder arbeiderne ved bergverkene, ble der ved avtale mellom Bergverkens Landssammenslutning og vårt forbund oppnådd julegratiale tilsvarende 2 ukers lønn.

På grunnlag av den ordning der ble oppnådd i fjor og krav fra arbeiderne ved enkelte bergverk skrev forbundet til B. V. L. den 2. november i år om å medvirke til at arbeiderne fikk utbetalt julegratiale for julen 1942 i samsvar med bestemmelsene i protokoll av 28. oktober 1941 om julegratiale.

Saken har videre vært forelagt for myndighetene, og Sosialdepartementet har 26. november fattet følgende avgjørelse:

«Ved bedrifter hvor det tidligere har vært praksis å utbetale julegratiale vil dette også i år kunde skje, men gratiale må ikke utbetales i videre utstrekning eller med større beløp til hver enkelt enn tidligere. Ved bedrifter hvor julegratiale tidligere ikke har vært praktisert, kan det i år utbetales *arbeidere og funksjonærer* et julegratiale som svarer til 1 vekelønn. Departementet vil peke på at særlig godt lønnede arbeider- og funksjonærgrupper bør unntas fra gratiale.

Departementet henstiller at bedriftene så vidt mulig yter en halvpart av gratialet i form av matvarer eller andre nødvendige forbruksvarer, den andre halvpart i kontanter.

Julegratialet er en anerkjennelse for god arbeidsytelse og et uttrykk for at arbeidstakeren har oppfylt sine plikter overfor bedriften i det forløpne år og dette må da også være forutsetningen for at gratiale blir utbetalt.»

På grunnlag av Sosialdepartementets avgjørelse har forbundet ved skriv av 1. desember gjort henvendelse til Veidirektoratet, Statens Havnevesen, samt Statens Fyr- og Merkevesen og Hovedstyret for statsbanene om utbetaling av julegratiale til de arbeidergrupper som disse etater har i beskjefligelse.

Som ovenfor nevnt har forbundet tidligere gjort henvendelse til B. V. L. om samme sak.

Angående julegratiale til arbeiderne ved bergverkene har forbundet ved skriv av 28. november fra Sosialdepartementet fått melding om at departementet godkjenner «at medlemmene av Bergverkens Landssammenslutning også for dette året betaler sine arbeidere og funksjonærer julegratiale etter de samme regler som i fjor.» B. V. L. har underrettet bedriftene om departementets godkjenning.

For de grupper av arbeidere som sorterer under Statens ordinære veiarbeidsdrift, Statens Havnevesen, Fyr- og Merkevesen og Statens jernbaneanlegg går vi ut fra at der blir truffet en kollektiv ordning mellom vedkommende administrasjonsetater og vårt forbund.

Da forbundet har en rekke mindre arbeidergrupper av medlemmer, som beskjefliges hos arbeidsgivere og på arbeidsområder som ikke er nevnt blant de forannevnte store grupper, må arbeiderne gjennom de lokale foreninger og ved sine tillitsmenn hver på sitt sted og overfor sin arbeidsgiver eller arbeidsgivers representant søke å få utbetalt julegratiale. Dette gjelder i første rekke rengjøringskvinnene, mindre statsarbeidergrupper, veivoktere og vedlikeholdsarbeidere ved herredskommunenes veivesen, private pukkverk og steinknuserier, samt ar-

beidere ved entreprenørbedrifter m. v. hvor der ikke er mulig for forbundet på den korte tid som er til rådighet før jul å kunne få forbindelse med hver enkelt og derved oppnå en ordning.

Foreningene anmodes om å gjøre medlemmene kjent med foranstående.

Med solidarisk hilsen
Norsk Arbeidsmandsforbund
Alb. Karlsen.

Riksavtalen.

Krav om revisjon og opprettelse av landsomfattende overenskomst for alt anleggs- og byggearbeide.

Arbeidsforholdene ved de militære bygge- og anleggsarbeider som ble utført etter bestemmelsene i overenskomst av 18. januar 1941 foranlediget at der i året 1942 er holdt en masse forhandlings- og meglingsmøter mellom overenskomstens parter om fortolkninger og revisjon av overenskomstens bestemmelser.

Ved skriv av 30. oktober gav Reichskommissariatet gjennom Riksmeglingsmannen overenskomstens parter pålegg om å foreta revisjon av overenskomstens bestemmelser med sikte på å gjøre overenskomsten gjeldende for alt anleggs- og byggearbeide.

For å skaffe grunnlag for en revisjon av overenskomsten og for å skaffe materiell for oppsettelse av en akkordtariff skrev forbundet til avdelingene den 18. november følgende:

Oslo, den 18. november 1942.

Rundskriv nr. 23.

Til forbundets avdelinger ved anleggsdriften.

Ad fastsettelse av akkordpriser og opprettelse av landsomfattende akkordtariff for anleggs- og byggearbeid.

Som bekjent ble der mellom Norsk Arbeidsgiverforening med underavdelinger og de interesserte forbund den 18. januar 1941 opprettet en landsomfattende overenskomst om lønns- og arbeidsvilkår ved de militære bygge- og anleggsarbeider.

Overenskomsten (Riksavtalen) ble etter bestemmelse av myndighetene i august 1941 utvidet til å omfatte også en rekke sivilt anleggs- og byggearbeid og derunder alt arbeid som kontrolleres av interessentskapsfirmaet «Nordag». Derved omfatter riksavtalen størsteparten av det anleggs- og byggearbeid som for tiden utføres her i landet.

Riksavtalens § 4 inneholder bestemmelser om timelønn som for øvede anleggsarbeidere er kr. 1.70 og for fagarbeidere kr. 1.83 pr. time. Denne timelønn gjelder også som forskudd i akkord.

Overenskomstens § 5 inneholder bestemmelser om akkord og regler for akkorders utsettelse og akkordfortjeneste som forutsetter at der hvor

akkord anvendes skal akkorden gi en rimelig fortjeneste som tillegg til den fastsatte timelønn på ca. 40 % i de tilfelle hvor der ikke mellom partene er opprettet *faste akkordtariffer*.

I de tilfelle og innenfor de områder hvor der er opprettet faste akkordtariffer skal akkordtariffens satser gjøres gjeldende som akkordpriser uavhengig av den reservasjon som er tatt i § 5, punkt 2, som begrenser akkordfortjenesten til ca. 40 %.

I den senere tid har der ved enkelte anlegg og arbeidsområder foregått en sterk utglidning når det gjelder akkordpriser og akkordfortjenester på akkorder hvor akkordprisen har vært fastsatt ved fri forhandling mellom arbeidslagene og arbeidslederen eller arbeidsgiverens representant.

I enkelte tilfelle er der oppnådd en akkordfortjeneste på flere hundre prosent over timelønnen og i andre tilfelle er der utbetalt bare den fastsatte timelønn. Der er også i en rekke tilfelle vært utbetalt den fastsatte timelønn + 40 %, uten at der mellom partene er avtalt noen akkord eller fastsatt noen bestemt akkordpris.

Dette har foranlediget Reichskommissars representant, Dr. Bech, til ved skriv av 30. oktober 1942 til Riksmeglingsmannen å pålegge de som er part i riksavtalen å *utarbeide en landsomfattende akkordtariff for anleggs- og byggevirkosomhet* hvori skal inntas akkordpriser for de forskjellige arbeider, beregnet på grunnlag av normal arbeidsytelse i akkord som skulle gi en akkordfortjeneste på ca. 40 % til timelønnen.

Denne akkordtariff skal være ferdig og tre i kraft senest 1. april 1943.

Dr. Bech har i sitt forannevnte skriv videre forutsatt at han anser det for *«hensiktsmessig å utvide forannevnte akkordtariff til å omfatte hele den øvrige bygnings- og anleggsvirkosomhet.»* Altså også til å omfatte privat og offentlig anleggsvirkosomhet, som kraft- og reguleringsanlegg, vei- og jernbaneanlegg, fyrvesen og havneanlegg m. v.

I anledning det foreliggende krav har der vært holdt en del forhandlings- og meglingsmøter, og da vårt forbund ikke tidligere har hatt faste akkordtariffer, må vi ved dette pålegge de enkelte foreninger om *snarest mulig og senest innen 1. januar 1943* å tilstille forbundet oppgave over de alminnelig i den senere tid brukte akkordpriser for de forskjellige slags arbeider og under hvilke forhold de er utført og hvilken akkordfortjeneste der er oppnådd pr. time etter de forskjellige akkordpriser.

På grunnlag av de innhentede oppgaver fra foreningene må forbundet i samråd med representanter for de forskjellige arbeidergrupper som senere vil bli innkalt, i samsvar med det pålegg som foreligger, utarbeide framlegg til akkordtariff.

Besvarelse og utfylling av vedlagte skjema må foreningene i samråd med representanter for de enkelte arbeidergrupper foreta så nøyaktig som mulig, da det som ovenfor nevnt skal danne grunnlag for de framtidige akkordpriser.

Med solidarisk hilsen
Norsk Arbeidsmandsforbund
Alb. Karlsen.

For videre behandling av saken besluttete forbundets styre i møte den 26. november å innkalle representanter fra de større anleggsområder og i samme forbindelse også representanter for de større bergverk til møte 8. januar 1943.

De foreninger og representanter som ble innkalt fikk tilsendt følgende skriv:

Oslo, den 30. november 1942.

Til foreninger og representanter som herved innkalles til møte i anledning landsomfattende akkordtariff for anlegg, samt revisjon av gruveoverenskomst.

Som meldt ved rundskriv nr. 23 til samtlige avdelinger ved offentlig og privat anleggsdrift skal der i samsvar med skriv av 30. oktober fra Reichskommissars representant, dr. Bech, opprettes en landsomfattende akkordtariff for anleggs- og byggearbeid.

I den anledning har Arbeidsmandsforbundets styre i møte den 26. november fattet følgende vedtak:

«Under forbehold av godkjenning for innkallelse av representanter direkte fra arbeidsplassen, samt med forbehold av husvær under opphold i Oslo kan skaffes, og reisetillatelse ordnes, bemyndiges forbundskontoret til å innkalle representanter for følgende grupper og anlegg:

Nordags anlegg:	1 fra Auraanlegget
—»—	1 » Tyinanlegget
Jernbaneanleggene:	1 » Sørlandsbanen
—»—	1 » Nordlandsbanen
De private entreprenørers anlegg:	1 » Holsanlegget
og	1 » Gardemoen (snekker)
Militæranlegg:	1 » Sørlandet
Veianleggene:	
De ekstraordinære:	1 » Vest-Agder
—»—	1 » Hordaland
De ordinære:	1 » Møre
—»—	1 » Trøndelag
Statens Havnevesen:	1 » 4 distrikt.

Da der på grunnlag av arbeidsrettsdom av 20. oktober 1942 vedrørende ferie m. v. for arbeiderne i gruveindustrien må foretas revisjon av overenskomsten, søkes i samme forbindelse å få innkalt en representant fra hver av de større bergverk: Stordø, Orkla og Sulitjelma for behandling av endringer i overenskomsten.»

I samsvar med forbundsstyrets vedtak blir møtet med representanter for ovennevnte arbeidsområder og anlegg holdt den 8. januar 1943 på Landsorganisasjonens skole, Syverud pr. Hauketo, hvor representanterne av hensyn til de for tiden vanskelige boligforhold i Oslo vil få inkvartering og pensjon, samtidig som der på samme sted stilles møtelokaler til disposisjon.

Når det gjelder representantene fra Auraanlegget, Tyinanlegget

og Holsanlegget pålegges den stedlige forening å velge representant til møtet, og foreningen må ved valg eller oppnevning av representant sørge for at representanten har praktisk erfaring og full oversikt over de enhetspriser som den senere tid er benyttet for de forskjellige slags anleggsarbeider, som tunnelarbeider av forskjellige dimensjoner, fjellsprenning, støpning, forskalling, gråsteinsmur, derunder brukar og dammur av forskjellige dimensjoner. Stikkrenner, uttaing av murstein, kultstein, puk, armering, sementpuss, fangdammer, varadammer og stillasbygg, samt jordpriser av forskjellig masse og den akkordfortjeneste som er oppnådd på disse priser.

Når det gjelder de øvrige representanter fra anlegg som er nevnt ovenfor har forbundskontoret ved dette skriv besluttet å innkalle:

J. P. Karlsrud	Sørlandsbanen
Didrik Isaksen	Nordlandsbanen
Gustav Berg	Arendal
Kristian Nystuen	Gardemoen
Tønnes Moi	Vest-Agder
Martin Dyrseth	Hordaland
Kr. Almskår	Møre
John Nergård	Trøndelag
Odin Herø	Havnevesenet

Disse representanter må på samme måte som anført for dem som velges av foreningene ved Tyin, Aura og Holsanlegget, hver fra sitt distrikt og sitt område skaffe seg pålitelige spesifiserte oppgaver over akkordpriser for de forskjellige slags anleggsarbeider og den akkordfortjeneste som er oppnådd på de angitte enhetspriser.

Angående revisjon av overenskomsten innkalles herved for gruveindustrien:

Kristian Moljord	Sulitjelma
Johs. Togstad	Løkken
Andreas Rekve	Stordø

Representantene for gruveindustrien må hver fra sitt sted skaffe seg oversikt over de bestemmelser i overenskomsten som det på grunn av arbeidsrettsdommen av 20. oktober 1942 og forholdene for øvrig er nødvendig å foreta revisjon av.

Representantene møter på forbundets kontor fredag den 8. januar kl. 11 og derfra reiser man i fellesskap med buss til Syverud samme dag kl. 12.

Representantene må ta med rasjoneringskort og 1 ullteppe.

De representanter som ikke har slektninger eller på annen måte i forveien har skaffet seg losji i Oslo bør innrette sin avreise så de kommer til Oslo fredag morgen den 8. januar.

Med solidarisk hilsen
Norsk Arbeidsmandsforbund

Alb. Karlsen.

Reichskommisærs krav til endringer i overenskomsten.

Oslo, den 13. november 1942.

Sosialdepartementet,
Victoria Terrasse 11, Oslo.

Vedr. forandringer av tariffordningen ved byggesektoren.

Ref. konferanse den 12. november 1942 med ekspedisjonssjef Frydenberg og byråsjef Øksnes.

Erfaringene i de 2 siste år har vist at den nåværende tariffutforming innen byggesektoren ikke er egnet til å sikre en friksjonsfri byggevirkksomhet. Grunnen hertil er den at de innen byggesektoren eksisterende tariffar tar sitt utgangspunkt i at forhold som tidligere en gang var gjeldende på byggemarkedet. I mellomtiden har det i byggefaget foregått en prinsipiell strukturforandring, og helt andre forhold på arbeidsinnsatsens område er kommet til. De hittil gjeldende tariffar som ikke er bestemt for de nåværende forhold, har derfor ført til sosiale spenninger og som følge derav til misnøye og vansker, som ikke bare er egnet til å true den sosiale fred, men også næringslivet samt den planmessige avvikling av anleggsarbeidene. Stadig konstateres det på nytt sosialpolitiske urettferdigheter på den ene side, og urimelig høye lønninger på den annen side, og som følge derav en betydelig nedgang i arbeidsytelsen, forbundet med en senkning av arbeidsmoralen.

For å få fjernet disse vansker og for å nå fram til en bedre sosial ordning innen byggesektoren, er det derfor påkrevd å oppgi de prinsipper som gjaldt hittil samt å få gjennomført en nyordning av prinsipiell art. Selv om dette til å begynne med delvis kan synes vanskelig, så vil det, når de nødvendige åtgjerder er gjort, vise seg at de er til velsignelse for det arbeidende menneske og i høyeste grad ganglige for byggefaget. Dette er blitt bekreftet fullt ut ved de erfaringer man har gjort i Tyskland. Ved nyordningen spiller det til en begynnelse mindre rolle om den gjennomføres til de siste detaljer, idet det også tas hensyn til mindre viktige ting, enn om den i de prinsipielle ting gjennomføres på hurtigste måte, således at byggesesongen som begynner til våren allerede kan avvikles etter de nye bestemmelser.

Jeg anser derfor følgende forandringer i de gjeldende tariffbestemmelser som absolutt nødvendig. Med omsyn til motiveringen av de forskjellige enkelte punkter viser jeg til det jeg har anført under konferansen i går.

1. Med utgangspunkt i rikstariffavtalen for de militære anlegg opprettes det for hele Norge en rikstariffavtale for byggevirkksomhet, idet alle de tallrike lokale byggetariffer samtidig annulleres.
2. Inndelingen i arbeidergrupper man hittil har hatt, slik som den er foretatt i følge rikstariffavtalens § 4, står kun på papiret og har på ingen måte stått sin prøve. Inndelingen må derfor i framtiden foregå som følger:
 - a) Formenn og «sjaktmestere».
 - b) Arbeidsbaser.

- c) Fagarbeidere (dvs. arbeidere som har gjennomgått en ordinær læretid, samt arbeidere som på grunnlag av årelang erfaring i vedkommende fag har de samme kvalifikasjoner som fagarbeidere med ordinær læretid.)
- d) Spesialarbeidere (dvs. arbeidere som på grunnlag av årelang erfaring eller bedriftsopplæring har ervervet seg spesielle kvalifikasjoner og ferdigheter, videre stein- og jordarbeidere, samt bygnings- og fundamenteringsarbeidere som på grunnlag av flere års øvelse har ervervet seg kvalifikasjoner og ferdigheter innen sitt fag.)
- e) Hjelpearbeidere (dvs. alle stein- og jordarbeidere samt alle bygnings- og fundamenteringsarbeidere som ennå ikke på grunnlag av flere års øvelse har ervervet seg kvalifikasjoner og ferdigheter innen sitt fag, samt andre arbeidere som ikke har spesielle kvalifikasjoner og ferdigheter i det arbeid de er satt til.)
- f) Mindreårige arbeidere.
3. Timelønnen for fagarbeidere utgjør for framtiden kr. 1.60, for spesialarbeidere kr. 1.40, for hjelpearbeidere kr. 1.15. Timelønnen for mindreårige arbeidere reduseres tilsvarende.
 4. Den hittil gjeldende forskjell mellom utenbys arbeidere som blir utsendt av arbeidsgiveren og andre utenbys arbeidere (rikstariffavtalens § 9 A + B) oppheves nå, og for framtiden ytes alle arbeidere som arbeider på utenbys arbeidsplasser, således at de ikke kan reise hjem hver dag, en avstandsgodtgjørelse. Denne utgjør for gifte arbeidere og med disse likestilte arbeidere kr. 3.00 for ugifte kr. 1.00.
 5. Arbeidsgiveren må, for så vidt ikke arbeidstekniske forhold gjør dette umulig, alltid la arbeidet foregå i akkord. Arbeiderne har ikke adgang til å nekte akkordarbeid. Alle akkordhemmende bestemmelser, f. eks. rikstariffavtalens § 5, punkt 2, 2. ledd, og § 5, punkt 3, 1. setning, bortfaller. Dessuten erklæres de faste akkordtariffer for Oslo, idet andre lokale akkordtariffer oppheves, for riksakkordtariffer, etter at Oslotariffene er omregnet til en akkordgrunnsats på 40 %.
 6. Alle arbeidere som må reise til utenbys arbeidsplasser får for framtiden sine reiseutgifter godtgjort i likhet med de som står i pliktarbeid.
 7. Overtidsbetaling er for framtiden basert på en arbeidstid av 48 timer. Kun den arbeidstid som overskrider en arbeidstid på 48 timer ansees som merarbeid og betales som sådant med tilsvarende tillegg.
 8. Reguleringen av tilleggene for tungt og vanskelig arbeid i følge rikstariffavtalens § 7 er mangelfull og vilkårlig. Det må gis nødvendige regler for tillegg for tungt og vanskelig arbeid i spesielle tilfelle (som f. eks. vannarbeid, arbeid som forstyrres sterkt av insekter, syrearbeid, arbeid under rystelser, dykkerarbeid o. l.). Her bør den tyske rikstariffordning for anleggsarbeid tas som forbilde.

9. Arbeidere som må arbeide på spesielt dårlige arbeidsplasser, som fastlegges for hvert enkelt tilfelle, får en troskapspremie når de har holdt ut i lengere tid på angjeldende arbeidsplass, uten å ha gitt anledning til klager av noen art.

Dette er etter mitt skjønn de åtgjerder som uoppholdelig må tas innen byggesektoren. For å mildne for den enkelte den hardhet som ligger i ethvert pliktarbeid, er det uansett nyordningen av tariff-forholdene innen byggesektoren, utover dette nødvendig generelt å utstede forskrifter om avstandsgodtgjørelse under de av krigen betingede spesielle forhold for arbeidsinnsatsen, hvorom jeg under gårsdagens konferanse allerede har overlevert Dem et nøyaktig forslag.

Jeg tør be Dem om hurtigst mulig å ta fatt på bearbeidelsen av saken samt å innlede de eventuelt nødvendige forhandlinger, videre uoppholdelig å underrette herr ministeren etter hans tilbakekomst, for at det innen kortest mulig tid kan finne sted en ny konferanse mellom Dem og meg for ytterligere å forberede saken. Som ovenfor nevnt må allerede den nye byggesesong stå i nyordningens tegn, således at de ovenfor anførte nødvendige åtgjerder må være gjennomført aller senest innen de første dager av mars 1943. Jeg synes derfor at det er nødvendig at denne sak blir tatt opp først, slik at andre og mindre viktige saker skyves til side. Jeg er iallfall besluttet på at det fra min side vil bli gjort alt mulig for at gjennomføringen av disse åtgjerder innen nevnte tid er sikret.

Etter fullmakt.
Dr. Bech (sign.).

Gruveindustrien.

De til B. V. L. tilsluttede bergverk.

I året 1942 har det ikke vært foretatt noen generelle endringer i lønns- og arbeidsvilkår for arbeiderne ved de bergverk som er tilsluttet Bergverkenes Landssammenslutning.

De lønnsbestemmelser som ble fastsatt i overenskomsten av 1. juni 1937 med 6.2 % indekstillegg 1938 og 8 øres dyrtidstillegg pr. time 1940 samt reguleringstillegget fra 1. november 1941, gjelder fortsatt.

Ved bedrifter tilsluttet B. V. L. har det i året vært beskjefteget omkring 4 520 arbeidere. Den gjennomsnittlige timelønn i dagarbeide var kr. 1.54. Gjennomsnittlig akkordfortjeneste kr. 2.03 og samlet gjennomsnittsfortjeneste kr. 1.78 pr. time.

De spørsmål som forbundet i størst utstrekning i året 1942 vedrørende bergverkene, har hatt størst befatning med gjelder ordning av tvistesaker om ferie, skift og overtidstillegg, samt mat og klæsforsyning til arbeidere ved de enkelte bergverk.

Spørsmålet ordning av silikosekontroll har også vært aktuell i året som har gått.

Fra Statens Arbeidstilsyn ble der utarbeidet nærmere regler for lægekontroll, bl. a. ved skriv av 9. juni og forbundets svar på samme datert 11. juni som hitsettes:

Oslo, den 9. juni 1942.

Til
Norsk Arbeidsmandsforbund,
Møllergt. 3, Oslo.

Vedr. silikosekontroll under dagen i bergverk.

Den fastsatte lægekontroll under dagen i bergverk skulde for de fleste bergverks vedkommende etter planen vært foretatt ved hjelp av et ambulerende røntgenlaboratorium.

Bilen var ferdig til avsendelse til Norge ved krigens begynnelse, men er ikke kommet til landet.

Det er imidlertid ingen grunn til at ikke de nye arbeidere skal undersøkes etter bestemmelsene i kgl. res. av 1. oktober 1937. Denne undersøkelse skulde etter planen gjennomføres på den mest praktiske måte som måtte passe for hvert enkelt sted og for øvrig etter reglene i «Rettleiing for legeundersøkelse av arbeidere under dagen i bergverk.»

Hva den tilbakevendende kontrollundersøkelse angår, vil denne måtte ordnes på forskjellige måter ved de forskjellige bedrifter. Bedrifter med eget godkjent røntgenapparat ordner selv med undersøkelsene etter den nevnte rettleiing. Slik ordning vil foreløbig kun omfatte Sulitjelma, Bjørkåsen og Sørvaranger. Bjørkåsen bør antagelig skaffe bedre apparatur før ordning etableres.

En er kjent med at kontrollundersøkelsene allerede er påbegynt ved en del grupper både med og uten røntgenapparat. Med hensyn til grupper uten eget røntgenapparat ville det være ønskelig at den kgl. res. i sin helhet nå settes i kraft også for disse så snart som mulig uten ytterligere avventen av at forholdet med røntgenbilen kan ordnes.

Den kgl. res. omfatter bare arbeidere under dagen «på arbeidsplassen hvor han utsettes for å innånde støv av bergarter som inneholder fri kiselsyre eller kisel forbindelser». Praktiske hensyn tilsier imidlertid at også visse andre grupper særlig støveksponerte arbeidere bør tas med i kontrollundersøkelsene.

Rettleiing for lægeundersøkelser og skjemaer til bruk ved undersøkelsene legges ved.

Deres uttalelser imøtesees.

Olai Lorange.

Rettleiing for legeundersøkelse av arbeidere under dagen i bergverk.

Utarbeidet av Sjfinspektøren for arbeidstilsynet i henhold av kgl. res. av 1. oktober 1937 om skjerpede bestemmelser for arbeid under dagen i bergverk.

Bedriften skal sørge for at forhåndsundersøkelse finner sted. Lægeundersøkelsen skal utføres etter fastsatt skjema.

Lægeerklæringen sendes bedriften med en gang av den undersøkende læge.

Erklæringen skrives på formular I.

Ved bedømmelse av om den undersøkte kan gis tillatelse til å ta det søkte arbeid, gjelder følgende regler:

Ingen bør antas som lider av:

1. Aktiv lungetuberkulose eller annen aktiv tuberkulose, eller som har gjennomgått en klinisk lungetuberkulose.
2. Alvorlig hjertelidelse (accessoriske bilyd eller andre hjertefenomener som antas å være uten særlig betydning for arbeidsevnen, danner ikke grunnlag for nektelse.
3. Silikose, asbestose, siderose eller annen pneumokoniose.
4. Sykelig hindring for fritt åndedrett gjennom nesene.

Andre lidelser enn de ovenfor nevnte (f. eks. astma, emphysem, hypertoni, residiverende bronkitter) kan være grunn til at arbeide som ovenfor nevnt frarådes.

Ved kontrollundersøkelse bør det tilrådes at arbeideren flyttes fra støvende arbeid når det finnes sykkelig forandringer som ovenfor nevnt. Hvor det forekommer pneumokoniose tas hensyn til sykdommens grad, utviklingstid og vedkommendes alder ved avgjørelsen om flytning bør finne sted.

Ved kontrollundersøkelsene brukes samme skjema som ovenfor nevnt. Lægeerklæring sendes bedriften av den undersøkende læge på formular II.

I alle tilfelle hvor det foreligger eller er mistanke om yrkessykdom i lungene (silikose, asbestose, siderose eller annen pneumokoniose) inn-sendes røntgenbilledet til sjfinspektoratet til bedømmelse sammen med vanlig melding om bedriftssykdom.

Bedriften skal føre protokoll eller kartotek over hver enkelt undersøkt arbeider, med navn, alder, tidspunkt for første gangs undersøkelse og kontrollundersøkelse samt av lægebedømmelsen.

11. juni 1942.

Statens Arbeidstilsyn,
Sjfinspektoratet,
Parkveien 8, Oslo.

Vedr. Silikosekontroll for arbeidere under dagen i bergverk.

Sjfinspektoratets ekspedisjon av 9. ds. i år ang. foranstående sak er mottatt, og vårt forbund, som representerer arbeiderne ved bergverkene, er i samsvar med hva som tidligere er fremholdt, av den oppfatning at en betryggende lægekontroll av arbeiderne i bergverksindustrien bør gjennomføres snarest mulig ved samtlige bergverk.

Vårt forbund har tidligere gitt uttrykk for og er fortsatt av den oppfatning at bestemmelsene i kongl. res. av 1. oktober 1937 om lægekontroll og silikosekontroll bør omfatte ikke bare «arbeidere under

dagen», men samtlige grupper av arbeidere i bergverksindustrien og derunder arbeidere ved knuseverk og smeltehytter m. v., da disse arbeidergrupper i stor grad er utsatt for silikose og støvsykdommer.

Bestemmelsene om silikosekontroll bør også omfatte arbeidere ved Makadamverk, pukkerverk, tunnelarbeidere og andre arbeidergrupper som er særlig utsatt for støvsykdommer.

Ærbødigst

Norsk Arbeidsmandsforbund

Alb. Karlsen.

Arbeidsrettsdom om ferie. Knaben gruver.

Arbeidsrettens dom av 20. oktober 1942 i sak nr. 9/1942:

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, Norsk Arbeidsmandsforbund og Knaben Arbeiderforening

mot

Norsk Arbeidsgiverforening, Bergverkenes Landssammenslutning og A/s Knaben Molybdængruber.

Dom:

I tiden 16. mai—19. juni 1941 sluttet 18 arbeidere ved A/s Knaben Molybdængruber etter egen oppsigelse. De hadde alle over 6 måneders sammenhengende tjenestetid ved bedriften. På en nær, som var syk-meldt av distriktslægen, hadde samtlige Fjotlands arbeidsformidlings godkjennelse av oppsigelsen. De fleste hadde begrunnet denne med at de måtte arbeide på eget eller foreldres jordbruk, de øvrige med sykdom eller «familieforhold». De mener seg berettiget til feriegodtgjørelse etter tariffens feriebestemmelser § 7, men bedriften har nektet å utbetale dem noen sådan.

I den anledning har Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, Norsk Arbeidsmandsforbund og Knaben Arbeiderforening reist denne sak mot Norsk Arbeidsgiverforening, Bergverkenes Landssammenslutning og A/s Knaben Molybdængruber.

Forhandling har vært ført, men uten resultat.

Saksøkerne har gjort gjeldende, at den rettslige begrunnelse for ferielønn er at den utgjør en del av vederlaget for det arbeide som er utført. Samtlige de i nærværende sak omhandlede arbeidere hadde over 6 måneders sammenhengende tjenestetid ved bedriften og hadde således faktisk opptjent sin feriegodtgjørelse. Den tilfeldige omstendighet at de har sluttet en tid før feriens inntreden bør ikke kunne berøve dem den lønn som de faktisk har til gode. Subsidiært har saksøkerne anført at samtlige arbeidere sluttet av nødvendige personlige og samfunns-messige grunner. For øvrig har det alltid tidligere vært praktisert slik ved bedriften at de arbeidere som sluttet selv eller ble sagt opp etter 15. mai, fikk utbetalt feriegodtgjørelse såfremt de hadde 6 måneders tjenestetid. Denne praksis ble først opphevet etter krigens utbrudd.

Saksøkerne har nedlagt sådan påstand:

«A/s Knaben Molybdængruber plikter å betale feriegodtgjørelse til de i saken omhandlede 18 arbeidere som sluttet før ferietidens inntreden 1941.»

Saksøkte har anført, at feriebestemmelsene i bergverkenes overens-komst bygger på ferieopptjeningsystemet. Dette system tilsikter å gi arbeidere som er ansatt ved bedriften i ferietiden og som har en viss tjenestetid, et visst antall dagers ferie med full lønn. Det følger imidlertid av tariffens bestemmelser at en arbeider som selv sier opp før ferien gis, taper retten til feriegodtgjørelse. Dette er for øvrig en uomtvistelig regel fastslått i en rekke arbeidsrettsdommer. Denne generelle regel er så sent som i 1937 blitt omerindret i en sirkulærskrivelse fra Bergverkenes Landssammenslutning. Selv om bedriften nå og da enten av velvilje eller av andre årsaker kan ha betalt feriegodtgjørelse også til arbeidere som ikke har hatt noe krav på det, medfører ikke dette at bedriften blir forpliktet til også i framtidige tilfelle å betale sådan godtgjørelse i strid med tariffens regler. Til saksøkernes subsidiære anførsler for øvrig bemerker saksøkte at ingen av de oppsigelsesgrunner som er anført for de 18 arbeidere saken gjelder, gir noe grunnlag for å fravike de gjeldende regler. Når arbeideren ikke får krav på feriegodtgjørelse ved fratreden etter egen oppsigelse, så er det ikke oppstilt som betingelse eller be-grunnelse herfor at han sier opp uten grunn eller i strid med gjeldende lov, eller for å overta arbeide som samfunnsmessig sett er mindre verdi-fullt. Uansett grunnen til at arbeideren sier opp bortfaller fra hans fratreden de rettigheter som fortsatt ansatte arbeidere har, hvoriblant ferie med lønn.

Saksøkte har nedlagt påstand om frifinnelse.

Arbeidsretten skal bemerke:

I overenskomsten mellom Bergverkenes Landssammenslutning og Norsk Arbeidsmandsforbund § 7 heter det i punkt b: «Den nærmere fastsettelse av den enkeltes ferie eller en fellesferie tilligger bedriftens leder.» Videre heter det i paragrafens punkt d: «Blir en arbeider sagt opp før han har fått adgang til å benytte en opptjent ferie, til-kommer der ham feriegodtgjørelse.» Av disse bestemmelser følger at en arbeider som ikke blir sagt opp av bedriften, men som selv sier opp før han får ferie, ingen rett har til feriegodtgjørelse. Dette er for øvrig fastslått i en rekke arbeidsrettsdommer om forståelsen av tariffen som bygger på ferieopptjeningsystemet, og er også overensstemmende med hva som læres i Paal Bergs «Arbeidsrett» (side 132).

Når saksøkerne hevder at det alltid tidligere og inntil krigens utbrudd har vært praktisert slik ved A/s Knaben Molybdængruber, at de arbeidere som sluttet selv eller ble sagt opp etter 15. mai, fikk utbetalt feriegodtgjørelse såfremt de hadde 6 måneders tjenestetid ved bedriften, så er det klart at bevisbyrden herfor påhviler saksøkerne. Noe bevis er imidlertid ikke ført. Fra bedriftens side er innrømmet at den nok fra tid til annen i årenes løp, enten av velvilje eller av andre årsaker kan ha betalt feriegodtgjørelse også til arbeidere som ikke har hatt noe krav på det. Heri kan man imidlertid ikke se noe uttrykk for

at bedriften har påtatt seg en tariffmessig forpliktelse til sådanne utbetalinger.

Saksøkernes subsidiære standpunkt at samtlige de i saken omhandlede arbeidere sluttet av nødvendige personlige og samfunnsmessige grunner og derfor må antas å ha sitt krav på feriegodtgjørelse i behold, fører heller ikke fram. Der sondres i tariffen ikke mellom de forskjellige oppsigelsesgrunner. Og uten særlig bestemmelse i denne antas der ikke å være adgang til å pålegge arbeidsgiveren noen plikt til å betale feriegodtgjørelse utover hva tariffens generelle bestemmelse hjemler. Bedriften må derfor frifinnes.

Gulbrandsen og Hansen ønsker tilføyet:

Før krigen var den omtvistede feriebestemmelse neppe til særlig stor ulempe for arbeiderne, idet de ferieberettigede som regel hadde høve til fritt å veie fordelene ved å skifte plass og savnet ved et eventuelt tap av opparbeidede feriepenge mot hinannen. I mange tilfelle fikk også de som sa opp i sommerhalvåret ferie med lønn på den nye arbeidsplass. Annerledes stiller forholdet seg i nærværende tilfelle. Myndighetene har rettet kraftige oppfordringer til alle jordbrukskyndige om å bidra til landets matforsyning. De gruvearbeidere saka gjelder søkte permisjon for å delta i mataukingen, men fikk i motsetning til tidligere avslag på søknaden. Ved det offentliges bistand ble de dog deretter friggitt til jordbruksarbeid, men med det resultat at selskapet nektet å betale dem opparbeidede feriepenge, fordi de selv hadde sagt opp.

Så lenge krigen varer er det neppe høve til å endre tariffens ordlyd i samklang med norsk og utenlandsk arbeidsrettsteori: at feriepengene ikke er en gave, men vederlag for det arbeid som er utført. Vi mener derfor at denne og liknende tvister under de nåværende forhold må løses på den måte at de myndigheter som gir pålegg om å delta i mataukingen, ved passende rådgjerder må hindre at de som frivillig eller tvungent følger myndighetenes påbud, ikke mister de ferierettigheter de har opparbeidet.

Med hensyn til den juridiske avgjørelse av tvisten føler vi oss bundet av Arbeidsrettens dom av 1916 og seinere domspraksis, og opptar derfor ingen dissens.

Domsslutning:

Norsk Arbeidsgiverforening, Bergverkenes Landssammenslutning og A/s Knaben Molybdængruber frifinnes.

R. Konstad.

A. M. Dahl. W. Hofgaard. Alex. Christiansen. Johs. Gulbrandsen.
Alf Hansen. A. Sørensen.

Riktig utskrift:

Henrik Nielsen.

Foranstående arbeidsrettsdom får også avgjørende virkning for rett til ferie og ferielønn ved de andre gruver.

Bergverk som ikke er medlem av B. V. L.

For så vidt angår de bergverk som ikke er medlem av Bergverkenes Landssammenslutning så har der i året vært opptatt forhandling for regulering av lønn for arbeiderne ved en rekke mindre bergverk og overenskomst er opprettet ved *Amdals Verk*, *Meisingset gruver*, *Rødsand gruver*, og *Østfold Glimmerkompani*.

For så vidt angår arbeiderantall og lønnsbestemmelser m. v. henvises til den i beretningen inntatte tabelloversikt.

Arbeidsrettssak Østreng grustak.

Arbeidsrettens dom av 14. mars 1942 i sak nr. 8/1941:

Norsk Arbeidsmandsforbund og Brødremoens Grusarbeiderforening
mot
Østreng Grustak, Slitu.

Dom:

I denne sak avsa Rakkestad herredsrett som lokal arbeidsrett den 27. mars 1941 dom med sådan domsslutning:

«Ansiennitetslisten av 4. september 1937 kjennes å være uforbindende for saksøkte unntagen for så vidt angår nr. 9 Alf Holthe og nr. 15 Johan Moen.

Østreng Grustak v/ P. O. Svoor betaler Arne Fjellengen opptjent tilgodehavende lønn kr. 23.40 tre og tyve 40/100 kroner innen 2 — to — uker fra dommens forkynnelse.

Østreng Grustak v/ P. O. Svoor plikter å betale 1) Arne Arnesen, 2) J. Herland, 3) J. Syversen, 4) J. Homstvedt, 5) H. Vrangén, 6) O. Hovland, 7) A. Hovland og 8) A. Fjellengen tilgodehavende lønn for arbeid 1.—5. juli 1940 kr. 278.76 — kroner to hundre og åtte og sytti 76/100 — innen 2 — to — uker fra dommens forkynnelse.

Saksomkostninger tilkjennes ingen av partene.»

Dommen ble avsagt under dissens, idet den ene av domsmennene stemte for å ta saksøkernes (arbeidernes) påstand helt ut til følge.

Om saksforholdet henvises til herredsrettens domsgrunner.

Denne dom er av Norsk Arbeidsmandsforbund og Brødremoens Grusarbeiderforening påanket til Arbeidsretten. Anken gjelder herredsrettens avgjørelse av spørsmålet om ansiennitetslisten og arbeidernes krav på erstatning ved å være blitt avskjediget, og videre spørsmålet om saksomkostninger.

Østreng Grustak, v/ P. O. Svoor, har erklært motanke for så vidt angår avgjørelsen av saksomkostningene, men har for øvrig henholdt seg til herredsrettens dom og godtatt den.

Ankepartene har nedlagt sådan påstand:

«1. Østreng Grustak, v/ P. O. Svoor, plikter å innta i arbeide de arbeidere som nå gjenstår på ansiennitetslisten av 4. september

1937, nemlig: Arne Arnesen, Arne Fjellengen, Thorleif Arnesen, Johan Homstvedt, Johannes Syversen, Jens Herland, Alf Holthe og Johan Moen.

2. Østreng Grustak, v/ P. O. Svoor, plikter å erstatte arbeiderne det tap de har lidt ved å gå ledige mens andre arbeidere ble inntatt i deres sted — erstatningen beregnet etter tariffens akkordsatser og saksøkte arbeidsoppgaver over opplastede vogner i grustaket.
 3. Saksøkte dømmes til å betale sakens omkostninger.»
- Ankemotparten har nedlagt slik påstand:
- «1. Ansiennitetslisten av 4. september 1937 kjennes å være uforbindende for P. O. Svoor, unntagen for så vidt angår nr. 9 Alf Holthe og nr. 15 Johan Moen.
 2. Norsk Arbeidsmannsforbund og Brødremoenes Grusarbeiderforening dømmes til in solidum å betale P. O. Svoor saksomkostninger for begge retter.»

Av nytt foreligger for Arbeidsretten en erklæring av 19. april 1941 fra stasjonsmesteren i Mysen som bevitner «at det 5. juli 1940 ble hentet 7 vogne sten, og oppsatt grusvogne på 1ste spor. 6. juli og 8. juli var ikke toget i grustaket». Forklaring er avgitt av Arbeidsmannsforbundets sekretær, arbeiderne Jens Herland og Johan Homstvedt, ankemotparten og hans sønn Olaf Svoor. For øvrig foreligger saken i det vesentlige i samme skikkelse for Arbeidsretten som for herredsretten.

Arbeidsretten er kommet til et annet resultat enn herredsretten.

Det er på det rene at overenskomsten mellom partene av 8. juli 1937 med senere endringer fremdeles er gjeldende uten hensyn til ankemotpartens oppsigelse i mai måned 1940. Spørsmålet er om det 8. juli 1940 kunne sies å foreligge en ulovlig arbeidsnedleggelse fra arbeidernes side og om dette i tilfelle gav ankemotparten rett til å innta nye arbeidere uten hensyn til overenskomstens ansiennitetsliste. Bevisbyrden for de faktiske forutsetninger i så henseende må påhvile ankemotparten. Arbeidsretten finner etter den foran nevnte erklæring fra stasjonsmesteren å måtte gå ut fra at grusvogner stod ferdige til lasting, og finner likeledes å måtte henholde seg til herredsretten når den etter forklaringene dengang fant det godtgjort at ankemotparten fremkom med det lønnstilbud som er nevnt i herredsrettens dom. Selv om man i disse henseender bygger på herredsretten, finner man likevel ikke at dette er tilstrekkelig til å godtgjøre berettigelsen av ankemotpartens skritt. Det er på det rene, og erkjent under prosedyren for Arbeidsretten, at ankemotparten mente at overenskomsten mellom partene var utløpet og bortfalt. Det må etter forklaringene likeledes ansees godtgjort at ankemotparten gav uttrykk for dette både overfor forbundets representant og overfor arbeiderne selv. Videre er det på det rene at ankemotparten på lønningdagen fredag den 5. juli 1940 nektet å betale arbeiderne deres tilgodehavende etter de tariffmessig fastsatte priser for lasting av stein, og bare var villig til å betale etter lavere satser. Dette er sakens bakgrunn og må tas i betraktning ved bedømmelsen av arbeidernes holdning. Videre er å merke at det var ankemotparten selv som den 5. juli bad arbeiderne fremkomme med

forslag til ny lønnsatts i forbindelse med at han ønsket å gå over til en ordning med 8 vagger linjegrus pr. vogn. Om dette skulle det forhandles videre. Arbeidsretten finner i likhet med det dissenterende medlem av herredsretten at det ikke kan ansees godtgjort at ankemotpartens motforslag framtrådte med tilstrekkelig klarhet som et bestemt og endelig tilbud og hans siste ord i saken, likesom man ikke kan se helt bort fra at arbeiderne etter det som ellers forelå ikke hadde noen sikkerhet for at ankemotparten i framtiden ville anse seg bundet av den tidligere overenskomst som han jo anså bortfalt. Mot samtlige arbeidernes forklaring kan man ikke anse det bevist at ankemotparten under forhandlingene med arbeiderne bad disse om å fortsette etter den gamle arbeidsordning og etter de gamle lønnsatser på basis av 7 à 8 vagger linjegrus pr. vogn. Under disse omstendigheter kan man ikke finne at situasjonen mandag den 8. juli i det hele var så avklart at ankemotparten med rette kunne konstatere at det forelå ulovlig arbeidsnektelse fra arbeidernes side og uten videre avskjedige dem på stedet og samme dag ta skritt til å innta nye arbeidere i strid med overenskomstens ansiennitetsbestemmelser. Det kan i denne forbindelse også nevnes at kretsmeglingsmannen i en skrivelse til riksmeglingsmannen av 30. juli 1940 — etter megling mellom partene — meddelte at arbeidsgiveren «har satt seg fullstendig ut over overenskomstens § 8» og at det «fra arbeidsgiverens side ikke er ført noe som helst bevis for at ulovlig arbeidsnedleggelse eller sabotasjehandling har funnet sted, og mitt forslag vil derfor ikke kunne gå ut på annet enn prolongasjon av overenskomsten av hvilken en fremlagt ansiennitetsliste utgjør en integrerende del». Ankemotpartens tilsidesettelse av overenskomstens ansiennitetsbestemmelse antas således etter det foreliggende å ha vært forhastet og ikke tilstrekkelig begrunnet. Ankemotparten skulle straks ha henvendt seg til Arbeidsmannsforbundet som rette vedkommende og sagt tydelig fra om sitt standpunkt og om at arbeiderne måtte gjenoppta arbeidet innen en bestemt frist hvis de ville beholde sine stillinger. At dette etter det foreliggende ikke kan ansees iaktatt må gå ut over ankemotparten.

Med hensyn til kravet om erstatning finner retten det rimelig å foreta en fordeling i samsvar med prinsippet i arbeidstvistlovens § 5 som må kunne anvendes ikke bare ved arbeidernes brudd på tariffavtale, men også når en arbeidsgiver handler imot sine tariffmessige plikter. Det bør her tas i betraktning på den ene side at ankemotparten har handlet i god tro, for så vidt som han trodde at overenskomsten var trådt ut av kraft og mente seg utsatt for press fra arbeidernes side. På den annen side bærer også ankepartene sin del av skylden for sakens uheldige forløp. Arbeiderne burde ha henvist til sitt forbund som rette vedkommende å forhandle med, og forbundet burde straks ha tatt skritt til å få konflikten ordnet eller avgjort, mens der nå gikk unødig lang tid hen før saken ble forfulgt fra ankepartenes side. Alle forhold tatt i betraktning er man blitt stående ved å foreta en fordeling av arbeidernes tap med en halvdel på hver av partene. Fastsettelsen av selve erstatningen er Arbeidsretten avskåret fra å kunne foreta, da man mangler tilstrekkelig opplysninger om tapets størrelse. Dette er også

erkjent av den ankende parts advokat som under prosedyren har fremholdt at man bare har villet få erstatningsplikten fastslått i prinsippet, idet forbundet deretter ved forhandling med ankemotparten vil søke å gjøre sitt for at man kan komme til enighet om en rimelig erstatning. Arbeidsretten vil imidlertid understreke at det bare kan bli tale om erstatning for den tid og i den utstrekning arbeiderne var nødt til å gå ledige etter avskjedigelsen.

I betraktning av sakens tvilsomme beskaffenhet tilkjennes ikke saksomkostninger.

Blom, Christiansen og Hofgaard, finner at der foreligger en ulovlig arbeidsnedleggelse. Mindretallet slutter seg til det av herredsretten anførte. Man finner det godtgjort at grusvognene var oppsatt til lasting den 5. juli 1940 uten at arbeidet var påbegynt så sent som den 8. juli 1940 middag, da oppfordringen om å forlate arbeidsplassen ble gitt.

De stemmer for at Rakkestad herredsretts dom av 27. mars 1941 tas til følge overensstemmende med saksøktes påstand.

Domsslutning:

1. Østreng Grustak, v/ P. O. Svoor, har tariffmessig plikt til å innta i arbeide de arbeidere som nå gjenstår på ansiennitetslisten av 4. september 1937, nemlig:

Arne Arnesen,	Arne Fjellengen,
Thorleif Arnesen,	Johan Homstvedt,
Johannes Syversen,	Jens Herland,
Alf Holthe,	Johan Moen.

2. Østreng Grustak, v/ P. O. Svoor, plikter å erstatte arbeiderne med en halvpart det tap de har lidt ved å måtte gå ledige mens andre arbeidere ble inntatt i deres sted.
3. Saksomkostninger tilkjennes ikke.

Arnvid Vasbotten.

<i>A. M. Dahl.</i>	<i>W. Hofgaard.</i>	<i>Karl Blom.</i>	<i>Alex. Christiansen.</i>
	<i>Johs. Gulbrandsen.</i>	<i>Alf Hansen.</i>	

Riktig utskrift:

Henrik Nielsen.

Erstatningsbeløpet som P. O. Svoor skal betale til forbundet og arbeiderne i samsvar med dommens punkt 2 er enda ikke utbetalt ved årsskiftet, men partene har ved forhandling blitt enig om beløpets størrelse.

Rettsavgjørelse om godtgjørelse for gangtid m. v.

År 1942 den 20. august ble rett holdt i Oslo byrett i Tinghuset. Rettens formann: Dommer C. Kruse-Jensen.

Domsmenn: Grosserer Petter Engebretsen og typograf Alf Hansen. Protokollfører: Storm Myhre.

Sak nr. 91/1942, avd. XV nr. 4:

Saksøker: Norsk Arbeidsmannsforbund og Eidsvold Arbeidsmandsforening. *Prosessfullmektig:* Advokat Dagfinn Bech, Oslo.

Saksøkt: Murmester Harald Holth-Hansen, Oslo.

Saksøkeren krevde uteblivelsesdom og nedla

påstand:

1. Murmester Harald Holth-Hansen plikter å betale reisegodtgjørelse og erstatning for tidsspille ved lang vei til arbeidsplassen overensstemmende med Riksavtalens bestemmelser til de arbeidere som var beskjeftiget på Hauer seter fra mai 1941 til desember s. å. og som legitimerer å fylle betingelsene etter Riksavtalen.
2. Saksøkte dømmes til å betale sakens omkostninger. Det ble avsagt

Uteblivelsesdom:

Sakens gjenstand og påstanden framgår av det som er tilført rettsboken.

Saksøkte er innkalt til å møte personlig og er i innkallelsen gjort bekjent med følgene av å utebli.

Han har ikke møtt, og det er ikke godtgjort eller sannsynliggjort at han har gyldig forfall.

Saksøkeren har krevd uteblivelsesdom.

Saksframstillingen er meddelt saksøkte i stevningen og blir lagt til grunn for dommen. Påstanden blir tatt til følge. Saksomkostninger settes til kr. 400.00.

Domsslutning:

1. Murmester Harald Holth-Hansen plikter å betale reisegodtgjørelse og erstatning for tidsspille ved lang vei til arbeidsplassen, overensstemmende med Riksavtalens bestemmelser til de arbeidere som var beskjeftiget på Hauer seter fra mai 1941 til desember s. å. og som legitimerer å fylle betingelsene etter Riksavtalen.
2. Murmester Harald Holth-Hansen plikter å betale saksomkostninger med kr. 400.00 — firehundre — kroner. Rettens formann ansatte domsmennenes godtgjørelse til 10 — ti — kroner for hver.

Rettsmøtet varte fra kl. 9.00 til kl. 9.30.

Retten hevet.

C. Kruse-Jensen.

Alf Hansen.

Petter Engebretsen.

Rett avskrift:

Arne Wang (sign.).

Storm Myhre (sign.)

Det beløp som arbeiderne i samsvar med dommen skal ha utbetalt er kr. 5 227.40.

Beløpet er ikke utbetalt ved årsskiftet.

Jernbaneanleggene.

Tross alle vansker kan man vel si at det har vært noenlunde gode arbeidsforhold ved jernbaneanleggene i 1942, i betraktning av de vanskelige forsyningsforhold som rent generelt har vært til stede overalt i landet. Vi vil ikke dermed ha sagt at forholdene har vært tilfredsstillende. Ved de 2 store anlegg, Sør- og Nordlandsbanen var forsyningsvanskene av matvarer særlig store på vårparten. Der kom inn til forbundskontoret klager over at arbeiderne ikke kunne få kjøpt de matvarer som kortene gav adgang til. I enkelte tilfelle var situasjonen helt alvorlig, da brakkene var helt uten matvarer og ingenting var å få kjøpt i distriktet.

Forbundet gjorde henvendelse både skriftlig og muntlig til Statsbanene og Forsyningsdepartementet og forholdet ble noe rettet på etterat de verste transportvansker var overvunnet.

Senere på året meldte vanskene med å skaffe sko og arbeidsklær seg for alvor. Hittil har vel de fleste slitt på gammel beholdning. Noen store sådanne har anleggsarbeiderne som bekjent aldri ønsket å ha. «En sjel og en skjorte» har alltid vært slagordet og det var derfor å vente at mangel på klær og sko ville melde seg med hele sin tyngde foran den 3. krigsvinter.

Man kan ikke si at dette spørsmål ble løst. Det lar seg vel ikke gjøre så lenge krigen varer, men der ble truffet en mer tilfredsstillende ordning som garanterer at anleggsarbeiderne får sin del av den knappe beholdning som står til rådighet.

I 1941 lyktes det å oppnå en forhøyelse av forskuddsutbetalingen i akkord til kr. 1.30 + 8 øre i dyrtidstillegg. Sett i forhold til pristigningen var jo dette ikke tilstrekkelig og den 18. februar 1942 ble der derfor stilt krav om en ytterligere forhøyelse av forskuddsutbetalingen. Derimot ble der ikke stilt krav om forhøyelse av timelønningene, da der allerede på det tidspunkt var på det rene at godkjenning ikke kunne påregnes for dette.

Forhandlingsmøte kom i stand den 2. mars hvor det ble tatt opp følgende protokoll:

Utskrift av protokoll:

År 1942, den 2. mars, holdtes forhandlingsmøte ved Generaldirektørens kontor, baneavdelingen, i anledning av spørsmålet om ytterligere forhøyelse av forskuddsbetalingen ved jernbaneanleggene.

Til stede var:

For Norsk Arbeidsmandsforbund: Sekretær Lars Bakken og arbeiderne Magnor Kristiansen, Moi-Stavanger, Frithjof Strøm og Martin Stokke, Nordlandsbanen.

For Statsbanene: Fg. banedirektør, overingeniør Nyfløt, fg. administrasjonssjef, kontorsjef Teige.

For Finansdepartementet: Sekretær Ofstad.

Ved protokollen: Avdelingsingeniør Kolsrud.

Det fremlas skrivelse fra Norsk Arbeidsmandsforbund av 18. februar 1942 sålydende:

«Fra arbeiderne ved Statens Jernbaneanlegg har vi mottatt besværing over det misforhold som er til stede med de nåværende leveomkostninger og forskuddsutbetaling i akkord.

Det anføres som eksempel at kosten i brakkene dreier seg jevnt om kr. 5.00—6.00 pr. dag, og det vil derfor ikke være vanskelig å skjønne at en forskuddsutbetaling på kr. 1.30 + 8 øre i dyrtidstillegg vanskelig vil strekke til for de arbeidere som har sin familie på et annet sted.

«Vi tør derfor be herr Banedirektøren om å få et forhandlingsmøte om dette spørsmål mandag den 2. mars for om mulig å finne fram til en ordning som kunne være tilfredsstillende for begge parter.

«Grunnen til at vi nettopp foreslår mandag den 2. mars er at vi på det tidspunkt allikevel har representanter i Oslo fra så vel Nordlands- som Sørlandsbanen, men såfremt dette tidspunkt ikke skulle passe, ber vi det ærede Hovedstyre om å fastsette tid og sted for et forhandlingsmøte.»

Etter at saken var nærmere belyst ved uttalelser fra de tilstedeværende representanter, enedes man om å behandle saken som et administrativt anliggende, med sikte på å imøtekomme arbeidernes henstilling innen overenskomstens bestemmelser. For dette er visse undersøkelser nødvendig, og etter at disse er foretatt, vil man komme tilbake til saken og drøfte den videre med Arbeidsmandsforbundets sekretær, hr. Bakken.

J. S. Nyfløt (sign.). Lars Bakken (sign.). M. Kristiansen (sign.).
Gunnar Teige (sign.). Martin Stokke (sign.). Fr. Strøm (sign.).
Magnus Ofstad (sign.).

Etter hva vi har brakt i erfaring, forela Statens forhandlere spørsmålet for jernbaneanleggenes overingeniører, som visstnok alle med en unntakelse frarådet forhøyelse. Etter dette meddelte Statsbanene at man ikke kunne imøtekomme arbeidernes krav.

Akkordfortjenesten ved jernbaneanleggene ligger dog på en rimelig høyde, som følgende oppgaver viser, og som vi ved elskverdig imøtekommenhet fra jernbanens side har fått høve til å offentliggjøre på denne måte.

Arbeidsfortjenesten ved jernbaneanleggene.

I året 1942 har den gjennomsnittlige arbeidsfortjeste pr. time for akkord, dagarbeid og håndverk ved jernbaneanleggene vært som følgende tabeller for de enkelte kvartaler.

	Gjennomsnittlig fortjeneste pr. time kvartalet $\frac{1}{1}-\frac{31}{342}$		
	Akkordarb.	Dagarbeid	Håndverkere
Kristiansand—Moibanen	2.575	1.802	2.182
Moi—Stavanger	1.897	1.649	1.966
Nordlandsbanen, Grong—Mo	2.676	1.726	2.334
Flåmsbanen	2.003	1.562	1.690
Vestfoldbanens ombygging	1.937	1.348	1.897
Rørosbanens ombygging	2.087	1.506	1.642
Hardangerbana	2.044	—	2.314
I gjennomsnitt	2.496	1.716	2.194

	Gjennomsnittlig fortjeneste pr. time kvartalet $\frac{1}{4}-\frac{30}{642}$		
	Akkordarb.	Dagarbeid	Håndverkere
Kristiansand—Moibanen	2.736	1.809	2.212
Moi—Stavanger	2.065	1.637	1.910
Nordlandsbanen, Grong—Mo	2.404	1.733	2.067
Nordlandsbanen, Mo—Bodø	2.265	1.631	2.131
Flåmsbanen	2.167	1.585	1.690
Vestfoldbanens ombygging	1.937	1.202	1.974
Rørosbanens ombygging	2.228	1.502	1.690
Hardangerbana	2.077	—	2.030
I gjennomsnitt	2.398	1.705	2.126

	Gjennomsnittlig fortjeneste pr. time i kvartalet $\frac{1}{7}-\frac{30}{942}$		
	Akkordarb.	Dagarbeid	Håndverkere
Kristiansand—Moibanen	2.751	1.819	2.251
Moi—Stavanger	2.250	1.730	1.940
Nordlandsbanen, Mosjøen—Mo	2.359	1.766	2.217
Nordlandsbanen, Mo—Bodø	2.400	1.671	2.340
Flåmsbanen	2.265	1.593	1.822
Vestfoldbanens ombygging	2.012	1.481	1.957
Rørosbanens ombygging	2.043	1.506	1.813
Trondheim stasjonsarrangement	2.262	1.590	2.332
Hardangerbana	2.290	—	2.200
I gjennomsnitt	2.453	1.728	2.200

	Gjennomsnittlig fortjeneste pr. time i kvartalet $\frac{1}{10}-\frac{31}{1242}$		
	Akkordarb.	Dagarbeid	Håndverkere
Kristiansand—Moibanen	2.768	1.854	2.310
Moi—Stavanger	2.380	1.670	1.940
Nordlandsbanen, Mosjøen—Mo	2.399	1.778	2.280
Nordlandsbanen, Mo—Bodø	2.406	1.790	2.421
Flåmsbanen	2.384	1.594	1.841
Vestfoldbanens ombygging	1.986	1.450	2.000
Rørosbanens ombygging	2.234	1.507	2.139
Trondheim stasjonsarrangement	2.324	1.542	2.324
Hardangerbana	2.371	—	2.340
I gjennomsnitt	2.516	1.75	2.291

For foranstående tabeller må man ta forbehold om mulige rettelser for de tall som er oppført for Nordlandsbanens vedkommende og dermed for gjennomsnittet.

For Generaldirektøren
Gunnar Kavli.

Birger Kolsrud.

Der har også i 1942 vært en del vanskeligheter med å få ferie ved de to store jernbaneanlegg på grunn av den forserte drift, men det har i større utstrekning enn året før vært mulig å komme til en tilfredsstillende ordning i de fleste tilfelle. Dessuten har det vært en del mindre tvister av lokal art, som delvis er løst til arbeidernes tilfredshet.

En av de bestemmelser som det ofte oppstår tvist om, er overenskomstens § 11, overtids-, natt- og helligdagsarbeid. På grunn av disse tvister har Generaldirektøren for Norges Statsbaner gitt en fortolkning datert 24. oktober 1942, som av oss ble sendt ut som bilag til rundskriv nr. 19/1942 til foreningene ved jernbaneanleggene, hvor vi bad om å bli meddelt medlemmenes syn på spørsmålet, men dessverre har vi hittil mottatt svært få besvarelser.

I sitt skriv påpeker Generaldirektøren for øvrig ønskeligheten av at paragrafen gis en klarere form ved neste revisjon av overenskomsten, hvilket vi er enig i.

Den 9. april mottok vi fra Generaldirektøren følgende skriv:

Norsk Arbeidsmandsforbund,
Oslo.

Oslo, den 9. april 1942.

Jernbaneanlegget Nordlandsbanen. Arbeidsoverenskomsten.

Herved tillater en seg å meddele at Eisb. PI. Kdo. Norwegen under 26. mars 1942 skriver således hertil:

«I besvarelse av Deres skriv av 10. mars 1942, nr. 1461/42 B. er der truffet prinsippielt følgende regulering:

Overenskomster med entreprenørene for de nye byggearbeider blir å avslutte etter riksavtalen.

Norges Statsbaners lønnsutbetalinger til dets egne arbeidere på de nye strekninger blir likeledes å gjennomføre etter riksavtalen. Hertil er å merke at de av den forsvarskommanderende i Norge trufede «retningslinjer» skal nøye følges.

Norges Statsbaners lønnsutbetalinger på strekningen Mosjøen—Mo blir i framtida å gjennomføre alene, dvs. uten tillegg, etter Norges Statsbaners tariff.»

I henhold hertil skulle for strekningen Storforshei—Saltdal bli å gjennomføre bestemmelsene i hovedavtalen av 1935 med overenskomst av 1941 mellom Norsk Arbeidsgiverforening med tilsluttede underorganisasjoner og bedrifter på den ene side, og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon med tilsluttede forbund og underorganisasjoner på den annen side angående lønns- og arbeidsvilkår ved de tyske militære bygge- og anleggsarbeider.

Man har ved skrivelse av i dag forelagt dette forhold for Arbeidsdepartementet til videre forelegg for Sosialdepartementet, og tør be om, for så vidt De har bemerkninger å gjøre til ordning, å sende disse snarest direkte til Departementet. Man ville sette pris på å bli tilstilt en gjenpart av Deres ekspedisjon i saken.

For Generaldirektøren
Gunnar Kavli (sign.).

Birger Kolsrud (sign.)

Vi på vår side var straks klar over at det ville bety en forringelse for arbeiderne ved Nordlandsbanen at «Rikstariffen» ble gjort gjeldende som overenskomst istedenfor vår egen overenskomst med Hovedstyret av 1937. Ikke bare lønsmessig, men også når det gjelder ferie, fri-billetter, fri flytning og andre ting.

Vi sendte derfor en protest til Sosialdepartementet den 10. april, hvor vi etter å ha sitert den tyske bestemmelse sier:

«Vår overenskomst av 29. juni 1937 med senere endringer omfatter alle statens jernbaneanlegg selvom de blir påbegynt etter overenskomstens dato. Vi anser derfor den trufne bestemmelse om å gjøre

Riksavtalen gjeldende for Nordlandsbanen nedenfor Mo å være i strid med forordningen av 18. desember 1941. (Tidligere bestemmelse av 23. mai 1940) som forutsetter forutgående forhandling og eventuelt megling før forandring av lønns- og arbeidsvilkår kan foretas.

Vi vil ikke unnlate å gjøre merksam på at det vil bety en forringelse av lønns- og arbeidsvilkårene for arbeiderne om riksavtalen blir gjort gjeldende, selvom denne innebærer at arbeiderne oppnår høyere forskuddslønn.

Til orientering vedlegges ett eksemplar av såvel vår overenskomst av 1937 som av Riksavtalen av 18. januar 1941. Av denne siste vil bl. a. gå fram at akkordoverskuddet skal begrenses til 40 % over forskuddsbetalingen. Vår overenskomst har ingen slik bestemmelse, og såvidt vi kjenner til heller ingen annen norsk overenskomst.

Vi er kjent med «Richtlinien» som omtales i det foran siterte skriv. Disse «retningslinjer» innskjerper og utdyper riksavtalens bestemmelser både når det gjelder utbetaling av akkordoverskudd og utbetaling av overtidspresenter, slik at de ikke står i samsvar med gjengs norsk oppfatning av disse spørsmål.

Vi vil derfor henstille til det ærede Departement om å medvirke til at overenskomsten av 29. juni 1937 med senere endringer blir gjort gjeldende for Norges Statsbaner i sin helhet og såleis også for Nordlandsbanen nordenfor Mo.»

Ærbødigst
Norsk Arbeidsmandsforbund
Lars Bakken (sign.).

Vi avventet Sosialdepartementets avgjørelse og imens fortsatte arbeidet på de gamle vilkår. Den 8. ds. mottok vi imidlertid departementets vedtak hvor det heter:

«Rikstariffavtalen om lønns- og arbeidsvilkår ved de tyske militære bygge- og anleggsarbeider blir med dette gjort gjeldende for alt anleggs- og byggearbeid — også jernbanens egen anleggsdrift, ved anlegg av Nordlandsbanen.

Partene i Rikstariffavtalen og Norsk Arbeidsmandsforbund er gjort kjent med dette.»

Kort tid etter ble der holdt en konferanse på banedirektørens kontor for å drøfte ymse spørsmål om den praktiske gjennomføring av den nye overenskomst. Der ble satt opp følgende protokoll:

Utskrift av forhandlingsprotokollen.

År 1942, den 17. desember holdtes forhandlingsmøte ved Generaldirektørens kontor, baneavdelingen, foranlediget ved Sosialdepartementets bestemmelse av 8. desember 1942 om innførelse av Rikstariffavtalen ved Nordlandsbanen.

Til stede var banedirektør Aubert, og for Norsk Arbeidsmands-

forbund sekretærene Lars Bakken og Alb. Karlsen, kasserer Adolf Lien. Ved protokollen: Avdelingsingeniør Kolsrud.

Møtet fortsatte 18. desember.

Innførelse av Rikstarriffavtalen ved Nordlandsbanen foranlediger en rekke endringer i forhold til nåværende praksis. Under hensyn til mulig videre endring og tillem্পning av Rikstarriffavtalen enedes partene om forsøksvis og inntil videre å praktisere følgende ordning:

Rikstarriffavtalen gjøres foreløbig ikke gjeldende på strekningen Grong—Mosjøen, det fortsetter som nå inntil videre, også etter distriktets overtagelse av restarbeidene.

Til de enkelte paragrafer i Rikstarriffavtalen bemerkedes:

- § 2. *Arbeidstid.* I de tilfelle hvor det nå arbeides 8 timer hver dag i ukens 6 arbeidsdager, blir denne ordning fortsatt å praktisere. Skal det foretas endringer, avtales det i hvert enkelt tilfelle mellom arbeidsbestyreren og arbeidernes representanter for hver avdeling.
- § 3. *Overtids-, skift- og helligdagsarbeid.* Prosenttillegget skal beregnes av *timelønnen*, ikke av akkordfortjenesten.
- § 4, 3. Arbeidere, som deltar i akkordlag, som utfører alminnelig anleggsarbeid, betales samme timelønn som gjelder for flertallet av laget for øvrig. Det bør søkes truffet en slik ordning med sammensetting av laget at alle deltagere lønnes ens, såvel m. h. t. forskuddsbetaling som med andel i akkordoverskuddet, se for øvrig § 5, 6.
- Anleggets arbeidere er i alminnelighet å henføre til gruppe III, således også tunnelarbeidere. Men for disse bør det kunne tillates akkordsatser som gis mulighet for en noe høyere fortjeneste enn etter § 5, 2, jfr. for øvrig § 7, 1, alm. 50 % istedenfor 40 % som er normalt for annet anleggsarbeid.
- Vedkommende bestemmelsen i «Retningslinjer for byggevirksomheten i Norge om bebremѕning av akkordfortjenesten vises til framlagt protokollutskrift fra forhandlinger av 19. mars 1942 mellom partene i Rikstarriffavtalen, — senere forelagt meglingsmannen og Departementet, og godkjent av disse.
- § 6. Lønningsordning blir inntil videre å praktisere som nå med 14-daglige lønninger, jfr. pkt. 1, 2. ledd.
- § 8. Etter forutsetningene skal laget ha frie materialer, herunder forbrukssaker. Dog kan tidligere trekkordning praktiseres, for så vidt begge parter er enige om det.
- § 9 B. Man enedes foreløbig om å gå forbi dette spørsmål og om underhånden å bringe Departementets standpunkt i saken på det rene, jfr. det nye forslag om innføring av «avstandsgodtgjørelse».
- § 9 C. har ved senere forhandlinger fått en tilføyelse vedkommende erstatning for tidsspille ved lang vei til arbeidsplassen. Denne trer istedenfor § 9 C II bare når anvendt tid — én vei — er mer enn 1 time, jfr. meglingsprotokoll av 9. juli 1942 vedkommende Rikstarriffavtalen.

§ 10. I de tilfelle brakkene holdes utstyrt etter anleggsoverenskomstens § 17, betales den der fastsatte leie, 20 øre pr. dag.

§ 11. *Ferie.* For tiden 15. mai—31. desember 1942 beregnes ferielønnen etter bestemmelsene i anleggsoverenskomstens § 18, og godskrives vedkommende arbeider for utbetaling når ferie tas.

Ved anlegget brukes inntil videre ikke systemet med feriemerker.

Forlater en arbeider anlegget uten at det er angitt ny arbeidsgiver kan han få opptjente feriepenger utbetalt ved avgangen. Går han over til kjent arbeidsgiver, kan det utferdiges bevis for opptjent ferielønn, som forutsettes utbetalt av den nye arbeidsgiver ved feriens inntreden mot refusjon fra anlegget. Pkt. 8 gjelder også ferielønnsbeviset.

Med hensyn til godtgjørelse ved skifting av arbeidsplass og fri befordring på Statsbanene fremsatte Arbeidsmandsforbundets representanter krav om at de rettigheter som arbeiderne har nå, fortsatt skulle gjøres gjeldende. Banedirektøren meddelte at dette spørsmål må forelegges Departementet og vil i hvert fall samtidig anbefale en ordning, hvoretter billetter som er opptjent i 1942, men ikke benyttet, kan tilståes i 1943.

Otto Aubert (sign.)
Alb. Karlsen (sign.).

Lars Bakken (sign.).
A. K. Lien (sign.).

Birger Kolsrud (sign.).

Det går fram av protokollen at noen endelig avgjerd ikke ble truffet, da banedirektøren ville forelegge enkelte spørsmål for departementet. Dessuten var partene enig om at det var ønskelig at en så vidt gjennomgripende forandring av tidligere innarbeidede forhold, måtte gis noen overgangsbestemmelser for å avpasse de nye bestemmelser som er fastsatt i den nye overenskomst.

Der pågår for øvrig etter tysk initiativ forhandling om revisjon av Riksavtalen. Disse forhandlinger skal være tilendebrakt innen de første dagene av mars 1943.

Private kraftanlegg.

Det har i året ikke vært satt i gang svært mange nye private kraftanlegg, så forhandlingsvirksomheten på dette område har ikke vært særlig stor. I den senere tid har man opprettet disse overenskomster for anleggsperioden, som ofte er 2 år og mer. Dette har gjort overflødig forhandling om prolongasjon av tidligere overenskomster. Forbundet har dog ofte grepet inn i tvister som er oppstått ved enkelte anlegg,

uten at dette behøver å omtales i detaljer her. Overenskomster er opprettet ved følgende nye anlegg:

Sagnfossen Kraftanlegg, Trysil.

Forhandlingsmøte ble holdt den 21. mai hvor det ble satt opp følgende protokoll:

År 1942 den 21. mai ble det avholdt et forhandlingsmøte i Oslo for entreprenørfirmaet Carl Pihl's anleggsarbeide vedrørende utbyggingen av Sagnfossen i Trysil.

Til stede var:

For Norsk Arbeidsmandsforbund og arbeiderne: Herr Bakken.

For Entreprenørens Landssammenslutning: Herr Schjoldager.

For firmaet: Herr Jansen.

Møtet finner sted etter anmodning av Norsk Arbeidsmandsforbund og gjelder opprettelse av overenskomst for anlegget.

Arbeidernes representant krevde opprettet en overenskomst som de vanlige for tiden gjeldende anleggsoverenskomster med timelønnsatser kr. 1.60 og kr. 1.50, forskuddslønn i akkord kr. 1.40 pr. time og med det til enhver tid gjeldende dyrtidstillegg, for tiden kr. 0.08 pr. time.

Når det for tiden betales 10 øre mindre pr. time, er dette et forhold som har vært vanlig ved slike anlegg hvor man har hatt en lavere betaling før overenskomst er blitt opprettet i en tid som nærmest må betraktes som en opplæringstid for vedkommende arbeidere.

Landssammenslutningens representant bekreftet at de vanlige anleggs-overenskomster for tiden hadde de nevnte lønnsatser og henviste eksempelvis til den for firmaets anleggsarbeide på Kongsberg opprettede anleggsoverenskomst, dat. 10., godkjent 19. august 1940. I eksemplar av overenskomsten vedlegges protokollen. — Likeledes bekreftet han riktigheten av at man har betalt lavere lønn ved anleggene før opprettelse av overenskomst.

For så vidt meglingsmyndighetene under de foreliggende forhold ville godkjenne en anleggsoverenskomst som de vanlige, fant bedriftens og Landssammenslutningens representanter ikke å kunne motsette seg opprettelse av en sådan.

Under forutsetning av at godkjennelse ble meddelt enedes man videre om følgende:

De nye lønnsatser gjøres gjeldende fra 15. mai 1942, hvilken dag Arbeidsmandsforbundets krav ble framsatt.

Overenskomsten gjøres gjeldende for anleggsperioden, som er forutsatt avsluttet innen 1. juli 1943. Hvis forsinkelse inntreffer forlenges overenskomsten i ytterligere 6 måneder.

Overenskomsten kan sies opp med 1 måneders gjensidig varsel.

Ferie ytes første gang i 1942 og feriegodtgjørelse beregnes for tidsrommet 15. mai 1941 til 15. mai 1942.

Andreas Schjoldager.

Arne Jansen.

Lars Bakken.

Man ble altså enig om samme lønns- og arbeidsvilkår som vanlig for kraftverker, og protokollen ble sendt Riksmeglingsmannen for godkjenning, men mottok vi den 31. august følgende skriv:

Herr Riksmeglingsmannen.

Overenskomst for entreprenørfirmaet Carl Pihls arbeid med utbygging av Sagnfossen, Trysil.

En viser til ekspedisjon fra herr Riksmeglingsmannen 11. juni d. å. (jnr. 6134/42) og skal melde at departementet etter gjeldende retningslinjer for behandlingen av saker om lønnsauke og i samsvar med uttalelse fra Reichskommissariat ikke har høve til å godkjenne høgre lønnsatser enn de som har vært praktisert tidligere ved arbeidet med utbygging av Sagnfossen, nemlig henholdsvis kr. 1.50 og kr. 1.40 pr. time og kr. 1.30 pr. time i forskott ved akkord.

Partene er gjort kjent med dette.

En legger ved avskrift av Reichskommissariats brev hit av 14. d. m. og skal be herr Riksmeglingsmannen ta opp til overveielse det spørsmål som Reichskommissariat reiser.

Oslo den 28. august 1942.

Etter fullmakt.

Går til Norsk Arbeidsmandsforbund til underretning.

Sosialdepartementet, 3. sosialkontor.

Oslo den 28. august 1942.

K. J. Øksnes (sign.).

Etter dette må man anse at de vanlige overenskomster er gjeldende ved anlegget hva angår de alminnelige bestemmelser, men at lønningene skal være 10 øre lavere.

Kraftledningen Rjukan—Herøya.

Dette arbeid var av Norsk Hydro overdratt et tysk entreprenørfirma, Brown Boveri Cie A-G med kontor på Notodden.

Sekretær Bakken fra forbundet og formannen i den lokale avdeling på Notodden, Emil Ødegård, henvendte seg på firmaets kontor den 7. januar med krav om opprettelse av overenskomst. Forhandling ble straks tatt opp og ble man enig om å gjøre overenskomsten for Måranlegget av 1941 gjeldende. Dette ble bekreftet i skriv fra firmaet datert den 7. januar 1942.

Avtalen ble godkjent av Riksmeglingsmannen i skriv av 22. jan. s. å.

Møsvassdammen og Torhove i Telemark.

Forhandling om overenskomst for dette anlegg ble tatt opp den 12. mars hvor det ble satt opp følgende protokoll:

År 1942 den 12. mars ble avholdt et forhandlingsmøte i Oslo angående opprettelse av overenskomst for entreprenørfirmaet, *Ingeniør F. Selmer A/S, Oslo*, vedrørende firmaets anleggsarbeide på Møsvassdammen og Torhove i Telemark.

Til stede var:

For Norsk Arbeidsmandsforbund: Herr Karlsen.

For Entreprenørens Landssammenslutning: Herr Schjoldager.

For firmaet: Herr Bernsten.

Arbeidsmandsforbundets representant meddelte at det nevnte arbeide var et typisk anleggsarbeide, hvor det var på det rene at overenskomstforholdet skulle opprettes med Norsk Arbeidsmandsforbund.

Man drøftet saken og arbeidsgivernes representanter tilbød å opprette en særskilt anleggsoverenskomst på de samme lønns- og arbeidsvilkår som gjelder etter de i den senere tid opprettede anleggsoverenskomster, således eksempelvis for firmaets anleggsarbeide vedrørende Vamma i Østfold.

Arbeidernes representant kunne ikke godta dette. Han stilte krav om at den særskilte forskuddslønn (minstelønn) i anleggsoverenskomstenes § 3 måtte utgå, således at det ble samme satser for timelønn og forskuddslønn. Videre krevde han den forandring i anleggsoverenskomstens § 7, at det skulle betales skifttillegg ikke bare ved arbeide i timelønn, men også når det ble arbeidet akkord.

Man drøftet også lønnsatsene, men enighet oppnåddes ikke.

Angående varigheten var man enig om å gjøre overenskomsten gjeldende for anleggstiden, som forutsattes avsluttet til 1. juli 1943.

Man drøftet atter de øvrige spørsmål uten at enighet var å oppnå, hvorfor saken blir å innsende til meglingsmannen med anmodning om å beramme meglingsmøte. E. L.s representant vil gjøre dette.

Møtet hevet.

Saken ble oversendt Riksmeklingsmannen hvor det ble holdt møte den 20. april, med samme negative resultat. Etter gjeldende forskrifter ble saka av Riksmeklingsmannen oversendt departementet, som traff avgjerd i samsvar med det standpunkt som arbeidsgivernes representanter hevdet i møte den 12. mars.

Kykkelsrud kraftanlegg, Askim.

Ved dette anlegg var der opprettet overenskomst i 1939 med utløpstid 30. juni 1942. Overenskomsten ble sagt opp etter krav fra arbeiderne og forhandling ble tatt opp i møte den 11. juni hvor der ble satt opp følgende protokoll:

År 1942 den 11. juni ble avholdt forhandlingsmøte i Oslo angående entreprenørfirmaet *Ingeniør F. Selmer A/S's* anleggsarbeide på Kykkelsrud pr. Askim.

Til stede var:

For Norsk Arbeidsmandsforbund: D'hrr. Karlsen og Bakken.

For Entreprenørens Landssammenslutning: Herr Schjoldager.

For entreprenørfirmaet: Herr Skretteberg.

Det er for firmaets arbeide på Kykkelsrud opprettet en særskilt anleggsoverenskomst, dat. 11. mai 1939. I eksemplar vedlegges protokollen. I tillegg til de i §§ 2 og 3 fastsatte lønnsatser betales det for tiden gjeldende dyrtidstillegg, stort 8 øre pr. arbeidet time.

Denne overenskomst er av Norsk Arbeidsmandsforbund overensstemmende med § 12 oppsagt til utløp 30. juni 1942 og nærværende møte finner sted til behandling av spørsmålet om overenskomst for den gjenværende del av anleggstiden.

Firmaets representant opplyste at anlegget var forutsatt fullført innen 1. juli 1944.

Man drøftet saken og *arbeidsgivernes representanter* tilbød en særskilt overenskomst på de samme lønns- og arbeidsvilkår som gjelder etter den oppsagte overenskomst.

Arbeidernes representanter kunne ikke godta dette. De stilte krav om at den særskilte forskuddslønn (minstelønn) i overenskomstens § 3 måtte utgå, således at det ble samme satser for timelønn og forskuddslønn. Videre krevde de den forandring i overenskomstens § 7, at det skulde betales skifttillegg ikke bare ved arbeide i timelønn, men også når det ble arbeidet akkord. Endelig krevde de de samme lønnsatser som gjelder etter den såkalte «Landsoverenskomst» for stein-, jord- og sementarbeidere, nemlig kr. 1.72 og 1.67, begge med det vanlige dyrtidstillegg, for tiden 8 øre pr. arbeidet time.

Man drøftet det fremsatte krav, men enighet var ikke å oppnå.

Angående varigheten var man enig om å gjøre overenskomsten gjeldende for anleggstiden, altså til 1. juli 1944.

Saken blir på vanlig måte å innsende til meglingsmannen. E. L.s representant vil gjøre dette.

Møtet hevet.

Alb. Karlsen (sign.).
Lars Bakken (sign.).

O. Skretteberg (sign.).
Andreas Schjoldager (sign.).

Man kunne ikke bli enig om lønninger og prosenttillegg for skiftarbeidere, hvorfor saka ble oversendt meglingsmyndighetene. Partene ble sammenkalt til møte den 8. aug., men heller ikke i dette møte lyktes det å komme til enighet. Saka ble derfor av Riksmeklingsmannen oversendt Sosialdepartementet, hvorfor vi den 5. oktober mottok følgende avgjerd:

Herr Riksmeklingsmannen.

Ingeniør F. Selmer A/S — Kykkelsrud-overenskomsten. Deres ekspedisjon av 15. f. m.

En skal med dette melde at departementet i samsvar med Kretsmeklingsmannen og Deres tilråding har bestemt at overenskomsten av 11. mai 1939 vedrørende Kykkelsrud Kraftanlegg skal bli ved å gjelde inntil videre.

Partene er underrettet.

Oslo, den 2. oktober 1942.
Etter fullmakt.

Går til Norsk Arbeidsmandsforbund, Oslo, til underretning.

Sosialdepartementet, 3. sosialkontor.
Oslo, den 2. oktober 1942.
K. I. Øksnes (sign.).

Arbeidet fortsetter derfor på de gamle vilkår.

Aasberg Stenbrudd og pukverk, Østre Aker.

Ved denne bedrift ble der etter forutgående forhandling og meglingsinnngått følgende overenskomst:

Overenskomst

mellom Aasberg Stenbrudd på den ene side og Norsk Arbeidsmandsforbund og Oslo og omegns anleggsarbeiderforening på den annen side om lønns- og arbeidsvilkår for alt arbeid i bruddet.

§ 1. Arbeidstid.

Den ordinære arbeidstid skal ikke overstige 48 timer pr. uke. Arbeidstimenes fordeling fastsettes såleis at den ordinære arbeidstid slutter kl. 16.30 de første 5 dager i uken. Lørdag samt dagen før helligdager slutter den ordinære arbeidstid kl. 13.

§ 2. Timelønn og minstelønn i akkord.

Timelønn og minstelønn i akkord fastsettes til kr. 1.67 pr. time. Dertil det til enhver tid gjeldende dyrtidstillegg, for tiden 8 øre pr. time.

§ 3. Akkordarbeid.

- Akkordarbeid kan anvendes i den utstrekning vedkommende arbeider og bedriften blir enig om.
- Akkordprisen pr. hektoliter puk, singels og pr. m³ kultsten fastsettes etter fri forhandling mellom arbeidslaget og bedriften. Oppnåes ikke enighet om akkordprisen blir arbeidet å utføre på timelønn. Ved akkordarbeid skal arbeiderne gis oppgjør hver 3. uke på lønningsdagen.

- For arbeidsstans på grunn av maskinskade eller mangel på redskaper som inntreffer under arbeidet og som varer inntil 4 timer, betales arbeiderne etter den gjeldende timelønn den tid stansen varer for så vidt der ikke blir anvist annet arbeid, og for så vidt arbeiderne får pålegg om å oppholde seg på arbeidsplassen den tid arbeidsstansen varer.

§ 4. Ammunisjon og redskapshold.

Arbeiderne erholder fri redskap og øvrig materiell, som er nødvendig til arbeidets utførelse samt fri ammunisjon. Ved anvendelse av akkordarbeid betales ammunisjon av laget etter den pris som den koster bedriften.

§ 5. Ferie.

- Enhver arbeider tilkommer en årlig ferie på 12 virkedager med ferielønn i henhold til etterfølgende bestemmelser:
- Ferielønnen beregnes med 4.2 % av den i overenskomsten fastsatte timelønn kr. 1.67 pr. time ganger arbeidstimer. Ferieåret regnes fra 15. mai det ene år til 15. mai det annet år. Feriegodtgjørelsen utregnes pr. uke og arbeider. Der anskaffes feriebok lydende på vedkommende arbeiders navn. I feriebogen innklebes merker som fåes kjøpt i Arbeidernes Landsbank på templet det beløp som til enhver tid utgjør vedkommende arbeiders feriegodtgjørelse.
- Feriegodtgjørelsen beregnes fra tiltredelsesdagen og utbetales ved feriens begynnelse.
- Ferien gis som sammenhengende sommerferie i tidsrommet 15. mai 15. sept.
- Blir en arbeider oppsagt av bedriften eller slutter etter eget ønske utbetales den ham tilkommende ferielønn ved avgangen.

§ 6. Overtids-, natt- og helligdagsarbeid.

Ved overtidsarbeide forstås arbeide som forlanges utført utenfor den ordinære arbeidstid. For sådant arbeide betales 25 % tillegg de 2 første timer, senere 50 %. Det betales for en time, selv om arbeidet varer kortere. For arbeid på søn- og helligdager og dagen før søn- og helligdager etter den ordinære arbeidstids slutt, betales 100 % tillegg til den til enhver tid gjeldende timelønn. Ordinært arbeid som faller mellom kl. 6 (18) aften og kl. 6 morgen regnes som *nattarbeid*, dog således at hvor der arbeides med dobbelt skift, regnes alltid det ene som *nattskift*. Hvor ordinært nattarbeid kommer til anvendelse, betales dette med minst 25 % tillegg, uansett enten nattskift anordnes ved akkordarbeid eller timelønn.

§ 7. Spisebod.

Ved Stenbruddet anordnes med spisebod, hvor arbeiderne kan få oppvarmet sin mat og innta sine måltider. Rengjøring og oppvarming av spiseboden bekostes av vedkommende arbeidsgiver.

§ 8. *Utbetaling av lønninger.*

Ved fornødent omsyn på helligdager og fridager, som faller på virkedager, skal lønning utbetales fredag før arbeidstidens slutt eller umiddelbart etter. Både akkord- og timelønnede arbeidere gis skriftlig oppgjør. Når en arbeider slutter eller blir oppsagt, utlønnes han helt ved avgangen.

§ 9. *Tillitsmenn m. v.*

- a) Arbeidernes tillitsmenn anerkjennes som arbeidernes representanter.
- b) Oppsies en eller flere arbeidere og det kan forutsettes at det ikke foreligger gyldig grunn for oppsigelsen, skal der straks opptas forhandlinger med foreningen om saken.
- c) Ingen arbeider kan inntas i arbeid på ringere betingelser enn hva der i denne overenskomst er bestemt.

§ 10. *Overenskomstens varighet.*

Denne overenskomst trer i kraft fra den tid det nye pukkverk kommer i gang, dog senest 1. mai 1942 og videre ett år ad gangen, hvis den ikke av en av partene oppsies med en måneds forutgående varsel.

Oslo, den 5. mars 1942.

For Aasberg Stenbrudd
O. W. Aasberg (sign.).

For Norsk Arbeidsmandsforbund
Lars Bakken (sign.).

Protokolltilførsel.

Overenskomsten omfatter ikke uttak av gatekultstein før normale transportforhold igjen er inntrådt.

Oslo, den 31. mars 1942.

For Aasberg Stenbrudd
O. W. Aasberg (sign.).

For Norsk Arbeidsmandsforbund
Lars Bakken (sign.).

Godkjent av Riksmeglingsmannen den 20. juni 1942.

Nesodden kommune.

Den 8. januar sendte vårt forbund krav til Nesodden kommune om revisjon av de lønninger som var fastsatt i overenskomst av 1939.

Forhandlingsmøte kom i stand den 17. januar hvor der ble satt opp følgende protokoll:

Protokoll.

Den 17. januar 1942 ble der etter krav fra Norsk Arbeidsmandsforbund holdt møte mellom representanter for Nesodden kommune og Norsk Arbeidsmandsforbund om lønninger ved Nesodden kommunes veiarbeider m. v.

Til stede for kommunen møtte ordfører Alf Rosen.

For Norsk Arbeidsmandsforbund sekretær Lars Bakken.

Etter å ha drøftet saka ble man enig om følgende lønnsbestemmelser:

Timelønn for alminnelig dagarbeid kr. 1.75.

Forskudd i akkord kr. 1.40.

Fagarbeidere 10 øre høyere.

Leiet hest og mann kr. 2.00 pr. time, såframt det ikke av myndighetene fastsettes en høyere lønn.

Det er begge parters forutsetning at overenskomst med indeksreguleringstillegg av 28. september 1940 bortfaller, samtidig med at de nye lønnssetser trer i kraft. De nye lønnssetser gjelder fra den dag godkjenning foreligger fra myndighetene.

For øvrig bibeholdes overenskomst av 1. oktober 1939 uforandret.

Oslo, den 17. januar 1942.

Alf Rosen (sign.).

Lars Bakken (sign.).

De nye lønnssetser innebar en betydelig forbedring av de tidligere lønninger, som partene var enig om var usedvanlig lave. Protokollen ble oversendt meglingsmannen til godkjenning slik som forskriftene tilsier, men har man ennå ikke når dette skrives mottatt noen melding om forslaget skjebne. Inntil denne foreligger fortsetter arbeidet på de gamle betingelser.

Eidsvoll kommune.

Vårt forbund har overenskomst med denne kommune av 1937 for alt kommunalt arbeid som ikke omfattes av andre overenskomster. Denne overenskomst ble etter krav fra forbundet opptatt til revisjon i forhandlingsmøte mellom partene den 14. januar hvor det ble satt oppfølgende protokoll:

14. januar 1942 holdtes møte i Eidsvoll kommunelokale av den av ordføreren oppnevnte nemnd for lønnsforhandlinger i anledning spørsmålet om lønnstillegg for kommunens arbeidere.

Til stede var nemnda, som består av adv. Rolf Nielsen, gårdbr. Helge Aas og fullm. Arthur Bjerke. For Norsk Arbeidsmandsforbund møtte sekr. Lars Bakken og som representant for den lokale avdeling veiarbeider Ludvik Berger.

Med hensyn til spørsmålet om tillegg til den nåværende timelønn kr. 1.32 bemerker nemnda at de nåværende lønninger ikke antas under arbeidslønningene for øvrig i bygda, men da det her gjelder et utpreget sesongarbeide, har en funnet det rimelig med et lønnstillegg av 6 %. Det er hermed tatt hensyn til de lange avstander innen arbeidsplassen.

Som forskudd på akkord kan anbefales at det utbetales kr. 1.30 istedenfor som nå kr. 1.22.

For veiarbeidernes vedkommende kan nemnda ikke anbefale at det utbetales kr. 50.00 pr. år som godtgjørelse for sykkelhold.

For vannverkets arbeidere derimot stiller saken seg for så vidt helt annerledes fordi sykkelene her i stor utstrekning benyttes i arbeidstiden innen den meget vidtstrakte arbeidsplass. En sykkelgodtgjørelse av kr. 4.25 pr. måned synes derfor å være fullt berettiget for vannverkets arbeidere.

Med hensyn til godtgjørelse for transport av redskaper og verktøy på egen sykkel for så vidt angår vannverkets arbeidere, finner nemnda at den nåværende godtgjørelse av kr. 10.00 pr. måned bør bibeholdes. For veiarbeidernes vedkommende bør et slikt tillegg ikke godtas.

Godtgjørelsen til hest og mann er nå kr. 1.78 pr. time hvilket åpenbart synes å være for lavt. En forhøyelse til iallfall kr. 2.00 pr. time finnes passende, hvorved godtgjørelsen blir mer i overensstemmelse med de øvrige satser.

25. august 1941 er satsene for godtgjørelse for kjøring med lastebil regulert for Eidsvoll kommunes vedkommende, men denne regulering innebærer *kun* et tillegg svarende til forhøyelsen av bensinprisen, derimot ikke for slitasje og lønn. I betraktning herav finner en at følgende endringer i satsene er berettiget:

For lettere kjøring	kr. 5.40 pr. time
» tyngre kjøring	» 6.30 » »
» snøplog- og høvelkjøring ...	» 8.30 » »

Andre spørsmål enn de ovenfor behandlede foreligger ikke til uttalelse.

Det bemerkes at de tilstedeværende representanter for Arbeidsmandsforbundet og for den lokale avdeling er enige i foranstående og at forslaget blir å sende inn til kretsmeglingsmannen med anmodning om godkjennelse.

Eidsvoll, 14. januar 1942.

Rolf Nielsen (sign.).

Lars Bakken (sign.).

Som det vil sees, en temmelig beskjeden og etter vår mening meget berettiget lønnsforbedring. Ikke desto mindre mottok vi den 26. februar følgende melding:

Eidsvoll kommune,
Norsk Arbeidsmandsforbund, Oslo.

Ad Lønnstillegg for kommunens arbeidere.

Riksmeglingsmannen har den 9. februar d. å. bestemt følgende: «Etter de lønnspolitiske linjer som skal følges, kan jeg ikke anbefale lønnstillegget på 6 % eller økningen av forskuddsbetalingen i akkord. — De øvrige bestemmelser i protokollen av 14. januar d. å. foreslås godkjent.»

Oslo, 24. februar 1942.

Kruse-Jensen (sign.).

Hemnes kommune.

Ved denne kommune ble der opptatt forhandling mellom partene for å fastsette timelønn for vei- og annet anleggsarbeid, hvor der ble satt opp følgende protokoll:

Protokoll

fra forhandlingsmøte mellom Hemnes kommune og Hemnes Arbeidsmandsforening om lønnsbestemmelser for vei- og anleggsarbeid m. v. som utføres for Hemnes kommune.

År 1942 den 11. januar holdtes møte mellom partene. For Hemnes kommune møtte ordføreren, herr lensmann Selseth. For Hemnes Arbeidsmandsforening møtte Einar Paulsen og Hans Gullesen.

Etter å ha drøftet saka enedes man om å utsette forhandlingene til innhentelse av opplysninger om lønnsituasjonen på stedet og omliggende distrikter.

For Hemnes kommune

Joh. Selseth (sign.).

For Hemnes Arbeidsmandsforening

E. Paulsen (sign.).

År 1942 den 3. mars holdtes nytt møte mellom partene.

For Hemnes kommune møtte ordføreren, herr lensmann Selseth og viseordfører dr. Drøpping. For Hemnes Arbeidsmandsforening møtte Einar Paulsen og Hans Gullesen.

Partene ble enig om å søke om godkjennelse for en timelønn av kr. 1.60 pr. time.

For Hemnes kommune

Joh. Selseth (sign.).

For Hemnes Arbeidsmandsforening

Einar Paulsen (sign.).

Hans Gullesen (sign.).

Myndighetenes godkjenning foreligger ikke ennå, men så vidt vi kjenner til saka, praktiseres protokollens lønnsbestemmelser.

Vask- og rengjøringsarbeid.

Oslo Øst- og Vestbanestasjoner.

Etter krav fra vårt forbund, datert 2. februar, ble der den 18. og 20. mars holdt forhandlingsmøter om lønnsforbedring for vask- og renholdsbetjeningen ved Oslo Øst- og Vestbanestasjoner. For forbundet og arbeiderne møtte sekretær Lars Bakken og fruene Holmstrøm og Grefsrud. Der ble satt opp følgende protokoll:

Utskrift av protokoll

for møter mellom representanter for

Generaldirektøren for Norges Statsbaner

og

De i henhold til lov av 5. juli 1933, jfr. kgl. res av 15. september 1933 anerkjente tjenestemannsorganisasjoner

for så vidt nedenstående angår:

År 1942 den 18. mars holdtes forhandlingsmøte mellom Statsbanene og Norsk Arbeidsmandsforbund.

Til stede: Som Statsbanenes forhandlere: Administrasjonssjef Tveten, fung. trafikkinspektør E. M. Andrésen og trafikkinspektør Haraldsen for Generaldirektøren.

Som Finansdepartementets representant møtte sekretær Ofstad.

Fra Arbeidsmandsforbundet møtte sekretær Bakken samt rengjøringskvinnene Ingrid Holmstrøm og Elisabeth Grefsrud.

Dessuten var til stede stasjonsmester Fusdal, Oslo V. og fullmektig Holth, Oslo Ø.

En behandlet:

Lønns- og arbeidsvilkår for rengjøringskvinner ved Oslo Ø. og V.

(Norsk Arbeidsmandsforbunds skrivelser av 2. februar og 9. mars 1942.)

Forbundets representant stilte krav om et tillegg til de nåværende lønninger på kr. 20.00 pr. måned med etterbetaling fra 1. juli 1941.

Etter at saken var diskutert erklærte statens forhandlere seg villig til overfor Finansdepartementet og Sosialdepartementet å oppta forslag om forhøyelse av det nå gjeldende dyrtidstillegg for rengjøringskvinnene ved Oslo Ø. og V. 4½ % til 7 %, således at forhøyelsen gjøres gjeldende fra 1. april 1942.

Forbundets representanter ønsket å forelegge saken for sitt forbundsstyre.

Nytt møte ble berammet til fredag 20. mars 1942 kl. 12.

Leif Tveten. E. M. Andrésen. H. F. Haraldsen. Magnus Ofstad.
Lars Bakken. Elisabeth Grefsrud. Ingrid Holmstrøm. A. Holth.
P. P. Fusdahl.

År 1942 den 20. mars holdtes nytt forhandlingsmøte. De samme var til stede som i møtet 18. mars 1942.

En fortsatte behandlingen av spørsmålet om lønns- og arbeidsvilkår for rengjøringskvinnene ved Oslo Ø. og V.

Forbundets representanter erklærte etter å ha forelagt saken for Forbundsstyret at de ikke kunne redusere det krav som var fremsatt i møte 18. mars 1942.

Statens forhandlere holdt fast ved det i samme møte fremsatte forslag om lønnsøkning.

Man kom således ikke til enighet og forhandlingene erklærtes derved for avsluttet.

Leif Tveten. Magnus Ofstad. Lars Bakken. E. Andrésen.
H. F. Haraldsen. P. P. Fusdal. A. Holth. Ingrid Holmstrøm.
Elisabeth Grefsrud.

Hans Finsen.

Meglingsmøte ble holdt den 16. april, dog uten å oppnå noe resultat. Etter gjeldende bestemmelser ble saka ekspedert til Sosialdepartementet til endelig avgjørd, uten at vi dog ennå ved årsskiftet hadde mottatt departementets bestemmelse.

Oslo Turnforening.

Ved Oslo Turnforening ble vår overenskomst om lønns- og arbeidsvilkår for vask- og rengjøringspersonalet brutt i 1940 uten at angjeldende medlemmer innrapporterte dette til forbundet før sommeren 1942. Der ble straks stilt krav til Turnforeningen om at den inngåtte overenskomst skulle holdes, og i forhandlingsmøte den 25. august ble der satt opp følgende protokoll:

Overenskomst.

År 1942 den 25. august ble det holdt forhandlingsmøte på Oslo Turnforenings kontor i anledning oppstått meningsforskjell om overenskomst for rengjøringspersonalet. Overenskomst av 13. mars 1936 ble lagt fram og av denne går det fram at rengjøringskvinnene skal ha månedslønn. Overenskomsten er senere prolongert i et forhandlingsmøte den 16. februar 1938, hvor der også ble oppnådd enighet om en forhøyelse av de i overenskomsten fastsatte lønninger. Den 21. februar 1940 ble der på ny holdt et forhandlingsmøte, hvor man ble enige om et dyrtidstillegg på de gjeldende lønninger av 7 %. I denne protokoll er også gitt tillegg på de gjeldende timelønninger og overtidsbetaling, slik at disse satser i alt er blitt forhøyet til kr. 1.18 og kr. 1.71.

Overenskomsten av 13. mars 1936 med senere tillegg dog med unntakelse av punkt 3 i protokoll av 21. februar 1940 ble prolongert til 1. mars 1943 med en måneds gjensidig oppsigelsesfrist. Det er begge parter forutsetning at overenskomsten i sin helhet blir å gjennomføre fra 1. september 1942.

Norsk Arbeidsmandsforbund.

Lars Bakken (sign.).

Oslo Turnforening.

R. B. Waage (sign.).

Dermed var normale lønns- og arbeidsforhold igjen opprettet for denne gruppe medlemmer.

Yrkesopplæring.

Forbundets virke på dette område ble utvidet i 1942 til å sette i gang kurser for medlemmer. Der ble således holdt to 14 daglige kurser i samarbeid med Norsk Bygningsarbeiderforbund og Norsk Skog- og Landarbeiderforbund i tiden 15.—28. februar og 1.—14. mars. Hvert forbund hadde 14 deltagere på hvert kurs. Altså i alt 84 deltagere.

Planen omfattet boligspørsmål ved skogsarbeid, ved anlegg, gruver og byggeplasser, herunder også hvileboder, med en innleder fra hvert av de deltagende forbund.

Praktisk organisasjonsarbeid ble viet forholdsvis stor plass, hvor særlig revisor Møllers forelesning om regnskapsførsel vakte stor interesse.

Yrkessykdommer og førstehjelp ble også forholdsvis grundig gjennomgått ved stud. med. Østborg og stud. med. Gjeæver.

Kostholdsproblemet fikk dog den største plass på kursplanen ved husstellærerinne frk. Gudrun Olsen, som klarte å trylle fram de lekreste retter av et ofte vanskelig materiale. Deltagerne fulgte interessert med, især når man var kommet så langt at resultatet skulle smakes — — —

I et tredje kurs som ble holdt i tiden 15.—28. mars i fellesskap med Norsk Bygningsarbeiderforbund deltok i alt 36 deltagere, 18 fra hvert forbund. Dette kurs var spesielt arrangert for fjellarbeidere og programmet var her:

1. Stein- og fjellære ved ing. Rosendal, Statens Teknologiske Institutt.
2. Sprengstoffer og sprengningsteknikk ved ing. Nilsen, Norsk Sprengstoffindustri.
3. Steinverktøy, smiing og vedlikehold ved verkmester Sandholdt, Teknologisk Institutt.
4. Praktiske øvelser i marka ved lagformann Arne Foss.

Dessuten en kort instruksjon i førstehjelp ved ulykkestilfeller ved stud. med. Bjarne Østborg.

Samtlige kurser må betegnes som meget vellykket.

Virksomheten med utdeling av yrkesskolestipend ble fortsatt også for skoleåret 1942/43 idet forbundsstyret i møte den 30. januar fattet vedtak om å stille til disposisjon kr. 20 000.00 til dette formål. Sosialdepartementet kunne dog ikke gå med på en utvidelse, men godkjente et beløp av kr. 15 000.00 tilsvarende året i forveien.

Av dette beløp er der utdelt 80 stipendier til elever av forskjellige skoler. Stipendienes størrelse varierer som tidligere mellom kr. 100.00 og kr. 400.00.

Stipendiene er i store trekk utdelt etter de samme prinsipper som tidligere år, dog med den forskjell at bare medlemmer av forbundet

kan søke, enten for seg selv eller for barn som ikke har gått over i selvstendig virksomhet.

Vi gjengir forbundsstyrets retningslinjer for utdeling av stipendier, som for øvrig ble sendt ut i rundskriv nr. 6/1942:

«Stipendienes størrelse begrenses oppad til kr. 400.00, men vil variere etter forholdene. Forbundsstyret treffer avgjørd i hvert enkelt tilfelle under hensyntagen til kursets varighet, skolens beliggenhet i forhold til hjemmet, familiens størrelse osv.

Søknad om stipend kan sendes inn av alle medlemmer som har sitt medlemskap i orden. Likedan kan medlemmer søke på sine barns vegne, gutter eller jenter, når disse ikke er gått over i selvstendig virksomhet og må betraktes som selvforsørgere. Med yrkesskoler forstås i denne forbindelse elementært tekniske skoler, stigerskolen, handelsskoler og andre skoler som gir elevene grunnlag for en levevei. Derimot ikke middelskoler, realskoler, gymnas og lignende skoler, da disse ikke kan betraktes som yrkesskoler, men som almindennende skoler. Heller ikke korrespondanseskoler kan komme i betraktning ved utdeling av stipend.»

Tariffer opprettet før 1942 og prolongert.*Bergverksindustri:*

Alle bergverk tilsluttet Bergverkenes Landssammenslutning.

Dessuten:

Framfjord Talcmill, Sogn (inneh. Jacob Kjøde).

Gloserhei gruber (inneh. Ludv. Hammer og C. P. Callin, Arendal).

Hamarfald Dolomitbrudd, Folda i Salten (J. Kjøde).

Kongsberg Sølvverk, Gruva, Kongsberg.

Kongsberg Sølvverk, Mynten, Kongsberg.

Laksådalen Molybdengruber A/S, Sørfinnset i Gildeskål.

Røros Kobberverk, Røros.

Søftestad Gruver, Nissedal.

Sparsås gruber i Froland.

Sørumsåsen gruber, Lier (A/S Det Norske Bergselskap).

Store Norske Spitsbergen Kullkompani, Svalbard.

Stange, Harald & Co. (Drag Feltspatgruber) Drag i Tysfjord.

Stryger og Julsrud feltspatgruber, Degernes.

Ødegårdens Verk, Bamle.

Statens anlegg:

Statens Fyr- og Merkevesen.

Statens Havnevesen.

Statens Jernbaneanlegg.

Kåfjord Kraftverk.
Nore og Glomfjord Kraftverker.
Statens Vassdragsvesen.
Statens veiarbeidsdrift.

Kommunenes veiarbeidsdrift:

Østfold fylke:

Askim bygningskommune.
Idd kommune, veivokterne.
Onsøy kommune, veiarbeid.
Sarpsborg kommune, ekstraord. arbeider.
Skjeberg kommune, veivokterne.
Tune kommune, ekstraord. arbeid.

Akershus fylke:

Asker kommune.
Aurskog kommune, veiarbeiderne.
Eidsvoll kommune lastebileierne.
Eidsvoll kommune, veianlegg.
Hurdal komm. Elektrisitetsverk, linjemontørene.
Søndre Høland kommune, veivokterne.
Hurdal kommune, lastebileierne.
Hurdal kommune, veiarb. og veivoktere.
Nannestad kommune, veiarbeid.
Nes kommune, Romerike, veiarbeiderne.
Nes kommune, Romerike, veivokterne.
Nesodden kommune.
Nittedal kommune, veiarbeiderne.
Oppegård formannskap, veiarb.driften.
Skedsmo kommune og Strømmen bygningskommune.
Ski kommune.

Hedmark fylke:

Aadal kommune, veiarb.
Aamodt kommune, veiarbeid.
Åsnes kommune.
Brandval kommunes veiarbeidsdrift.
Eidskog kommune, veivokterne.
Elverum kommune.
Furnes kommune, veivokterne.
Grue kommune, veiarbeidsdriften.
Os kommune, veiarbeidsdriften.

Nes kommune, Hedmark, veiarbeid.
Vinger kommune, veiarbeid.

Opland fylke:

Brandbu kommune, veiarbeidsdriften.
Fåberg kommune, veivoktere og vedlikeholdsarb.
Fluberg og Søndre Land kommuner, veiarbeidere.
Gran kommune, veivokterne.
Kolbu kommune, veiarbeidsdriften.
Lom kommune, veiarbeidsdriften.
Nord Aurdal kommune, veiarbeid.
Torpa kommune, veiarbeid.
Vestre Toten kommune, veiarbeid.
Vardal kommune, veivoktere.
Østre Toten kommune, veiarbeidsdriften.

Buskerud fylke:

Drammen kommune, ekstraord. arbeid.
Flesberg kommune, veivoktere.
Hurum kommune, veiarbeid.
Modum kommune, vedlikeholdsarbeid.
Modum kommunes veiarbeidsdrift.
Rollag og Veggli kommuner, veiarbeid.
Røyken kommune.
Hole kommune, veiarbeid.
Øvre Eiker kommunes pukkverk, Skottsteinbrott.
Øvre Eiker kommune, veiarbeidsdriften.

Vestfold fylke:

Hoff kommune.
Horten kommune, ekstraord. arb.
Sem kommune.

Telemark fylke:

Eidanger kommune.
Gjerpen kommune, veiarbeid.
Seljord kommune, veiarbeidsdriften.

Vest-Agder fylke:

Åseral kommune, veiarbeidsdriften.
Konsmo kommune.
Sør-Audnedal kommune.
Vigmostad kommune.

Rogaland fylke:

Sauda kommune, veiarbeidsdriften.

Hordaland fylke:

Bruvik kommune, veiarbeidsdriften.

Etne kommune.

Haus kommunes arbeidsdrift.

Stord kommunes veiarbeidsdrift.

Voss kommune, veiarbeid.

Sogn og Fjordane fylke:

Flørø kommune.

Sør-Trøndelag fylke:

Egge kommune.

Frosta kommune.

Hegra kommune, veivokterne.

Inderøy kommune, veivokterne.

Lånke kommune.

Sokndal kommune, veiarbeid.

Stjørdal kommune, veivokterne.

Snåsa kommune, veivokterne.

Stjørdalshalsens bygningskommune.

Skogn kommune, veivokterne.

Skatval kommune, veivokterne.

Verdal kommune, veiarbeidsdriften.

Ytterøy kommune, veiarbeidsdriften.

Nord-Trøndelag fylke:

Beistad kommune, veivokterne.

Frol kommune, veivokterne.

Klinga kommune, veiarbeid.

Ogndal kommune, Røysing.

Nordland fylke:

Brønnøysund kommune.

Eidfjord kommune.

Hemnes kommune, veianlegg og vedlikehold.

Saltdal kommune, veiarbeid.

Skjerstad kommune, veiarbeid.

Vega kommune, veiarbeidsdriften.

I tillegg til foranstående overenskomster har forbundet i årene 1938 og 1939 ved forhandling og avtaler med de enkelte fylker opprettet overenskomster, som fortsatt gjelder, om lønns- og arbeidsvilkår for arbeiderne ved *fylkenes veiarbeidsdrift* i samtlige landets 18 fylker.

Bestemmelsene om lønns- og arbeidsvilkår i disse overenskomster er de samme som fastsatt for Statens Veiarbeidsdrift i tilsvarende fylke.

Herredskommunenes veiarbeidsdrift.

For arbeiderne ved *Herredskommunenes Veiarbeidsdrift* er der ved forhandling og megling (og for Møre og Romsdals vedkommende voldgift), opprettet kollektive overenskomster med samtlige kommuner i vedkommende fylke.

Aust-Agder	31 kommuner
Møre og Romsdal	65 »
Troms	33 »
Finnmark	20 »

Bestemmelsene om lønns- og arbeidsvilkår i disse overenskomster tilsvarer de bestemmelser som gjelder for Statens Veiarbeidsdrift.

Private anlegg:

Rikstariffavtalen.

Akersbanene A/S, V. Aker.

Bærumsbanen i Aker, Eeg-Henriksen og Diderich Lund.

Fiskumfoss, Nedre, utbygging, Astrup og Aubert.

Glommen og Lågens Brukseierforening, Osenreg., Rena.

Hamar, Vang og Furnes komm. kraftselskap, Kamfoss kraftverk.

Haugesund Elektrisitetsverk.

Heimdalsmyrens flygeplass (Trondheim kommune).

Hyttefossen kraftanlegg, Trondheim.

Holvassdraget, Hol.

A/S Konstruksjons anleggsarb., Skjåk.

Kykkelsrud kraftanlegg, Askim.

Kongsfjord kraftanlegg, Varangerhalvøya, ing. F. Selmer.

Kr.sund Elektr.verks arbeid ved Ulvund, Kr.sund N.

Langlievassdraget, Aker.

Langfjord kraftanlegg, Velfjord i Nordland.

Levanger komm. Elektrisitetsverk i Frol.

Måranlegget i Telemark, Norsk Hydro A/S, Rjukan.

Saudefallene A/S, Sauda.

Skjerka-anlegget, Skjerka, A/S Høyer-Ellefsen.

Selbureguleringen, A/S Betongbygg, Trondheim.

Selmer, Osenreguleringen i Østerdal, Rena st.
 Svultingen kraftanlegg, Lavik i Sogn.
 Tesseanlegget i Vågå, Eeg-Henriksen & Diderich Lund A/S.
 Ulvund kraftanlegg, Alvund i Nordmøre, Trondheim.
 Vamma kraftanlegg pr. Askim (Ing. F. Selmer A/S).
 Vippra Bru, Norsk A/S Christiani og Nielsen, Oslo.

Vaktmenn:

Fellesbanken A/S, Oslo.
 Kunstindustrimuseet, Oslo.
 Norsk Vaktselskap A/S og A/S Gårdvakt, Oslo.
 Store Markevei 8—10, Bergen.
 United Sardine Factories, Bergen.
 Valckendorffsgate 5, Bergen.

Pukkverk:

Flaen pukkverk, ved J. H. Küenholdt, Aker.
 Franzefoss Kalkmølle, Sandvika.
 Fykkesund kvartsbrudd, Porsmyr, J. Kjøde.
 Grorud pukkverk.
 Th. Syversens anlegg i Aker.
 Skedsmo Sandforretning.
 Tein Sandtak, Hedrum.
 Ulven stenknuseri, Ø. Aker.
 Valberg Hyperite A/S, Kragerø.
 Volla Sandtak — Johan Vestby, Ø. Aker.
 Øvre Grorud stenbrudd, Martin Sønsterud, Grorud.
 Østreng Grustak, Slitu, Olaf Svoor, Slitu st.

Vei- og kloakkanlegg:

Birger Bjerkes vei- og kloakkanlegg, Aker.
 Løvenskjold—Vekkerø, vann- og kloakkarb.
 Myren Aksel, vei- og kloakkarbeid, Bakkehaugen, V. Aker.
 Reidar og Oskar Olsen, entreprenører. Arbeider i Ø. og V. Aker.

Sagbruk og høvleri.

Aust-Finnmark Skogforvaltning, skogsdriften, Svanvik.
 Aust-Finnmark Skogforvaltning, Pasvikdalen.
 Moastøa sagbruk og høvleri, Målselv.

Asfaltfirmaer:

Nordiske Destillasjonsverker, A/S Takas, Hesselberg og A/S Norbit.

A/S Veidekke.
 Dalen Portland Cementfabrikk.

Forskjellige bedrifter:

Betonmast A/S og A/S Impregnerbygg, Oslo.
 Betonmast A/s og A/S Impregnerbygg, Oslo. (Arbeid over hele landet.)
 Brovakten ved Spjsodd i Telemark.
 Det Norske Travelskap, Landbanen A/s, V. Aker.
 Norsk Jockeyklubb, Øvrevoll Veddeløpsbane, V. Aker.
 Houge Thiss C. Sardinfabrikk, Stord.
 Leirvik Dør- og Vindusfabrikk, Stord.
 Norges Veterinærhøiskole, Oslo.
 Sagatun-Kino, Tune (maskinist m. m.).
 Sarpsborg kommune, ekstraord. arbeider, gartnergutter, Sarpsborg.
 Universitetet, Oslo.

*Rengjøringsarbeid.**Oslo:*

Arendalske Dampskibsselskaps båter i Oslo.
 Akers Mek. Verksted.
 Akershus Skattefogdkontor.
 Andersen, David-, gullsmedverksted.
 Andvord R. (Fabrikk N. Vollgt.)
 Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.
 Arbeidstilsynet, Parkvn. 8, 3. etg.
 Arbeistilsynet, Kjeleinspektoratet, Parkvn. 8, 4. etg.
 Bygningsarbeidernes Hus.
 Den Kvinnelige Industriskole.
 Den Norske Amerikalinje.
 Departementene — Regjeringsbygningen, Justisdepartementet,
 Landbruksdepartementet.
 Det Statistiske Centralbyrå.
 Det Stavangerske A/S båter.
 Dobloug, brødrene.
 Felleskjøpet A/S.
 Folketeatret.
 Grünerløkkens Aktiebakeri.
 Grünerløkkens Folkets Hus.
 Hercules Confectionsfabrikk A/S.
 H. Heyerdahlsgt. 1, murmester Simonsen & Søn.

Hovedarsenalets Magasin og Akershus, ing.detachement.
 Industribygningen A/S, Lilletorvet.
 Johansen N., Bakermester, Valkyriegt. 1.
 Larsen Ferdinand A/S.
 Molstad & Co.
 Nielsen, Ingv.
 Norges Koop. Landsforening.
 Norges Statsbaners Hovedstyre.
 Norges Tannlægehøiskole.
 Norsk Elektrisk og Brown Boveri A/S.
 Fred. Olsen & Co.
 Oslo Jernbanetollsted.
 Oslo Politi.
 Oslo Samvirkelag.
 Oslo Sjøtollsted, mannlige arbeidere.
 Oslo Sjøtollsted, kvinnelige arbeidere.
 Oslo Sparebanks filialer.
 Oslo Tinghus.
 Oslo Turnforening.
 Oslo Øst- og Vestbanestasjon.
 Patentstyret, styret for det industrielle rettsvern.
 Pettersen Gunerius Magasin.
 Riksarkitekten, Karl Johansgt. 14.
 Riksrevisjonen.
 Rikstrygdeverket.
 Silkehuset, Rolf Halvorsen & Co.
 Standard Telefon & Kabelfabrikk A/S.
 Statens Kornforretning.
 Statens Håndverks- og Kunstindustriskole.
 Statens Institutt for Folkehelsen.
 Steen & Strøm.
 Stortingsbygningen.
 Tobakksbeskatningen.
 Treider, Otto, Handelsskole.
 Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

Bergen:

Bergenske-Nordenfj. og Vesterålens D/S selskap.
 Bergen Tinghus.
 Browns Rengjørings- og Vinduspusningsbyrå.
 Bergens Museum.

Det Nordenfjeldske Dampskibsselskaps kontorer.
 Anton Johansens Handelsskole.
 Kronos Fabrikker A/S (Wald. Jacobsen)
 Matiesen & Gjertsen A/S.
 Murhjørnet A/S, Bergen.
 N. K. L.s lager i Bergen.
 Norsk Kommuneforbunds Vestlandskontor.
 Nygårds Handelsforening.
 P. G. Rieber & Sønn A/S.
 Samvirke A/S — 3 av dets avdelinger.
 Statens Fiskeridirektorat.
 Wallendahl & Sønn, Dressmagasinet.

Trondheim:

Forsikringsgården A/S.
 Magasin du Nord.
 Ilen Apotek.
 Norges Tekniske Høiskole.
 Statens Landbrukskjemiske kontrollstasjon.
 St. Olavs Apotek.
 Tollboden i Trondheim.
 Trondheim Byfogdkontor.
 Trondhjems skattefogdkontor.
 Buchmann, B., kjøpmann.

Askim:

Askim Elektrisitetsverk.
 Askim Postkontor.
 Askim Rikstelefonstasjon.
 Killingmoe, Joh., kjøpmann.
 Østfold Byggekompani og Askim Bokhandel.

Eidsvoll:

Eidsvoll kommune, skolene.
 Eidsvoll offentlige landsgymnas.

Hurdal:

Hurdal kommune, skolene.

Hønefoss:

Hønefoss kommune, skolene.

Notodden:

Statens Sløyd og Tegnerlærerskole.

Orkanger:

Orkanger Folkeskole.

Sarpsborg:

Folkets Hus.

Stabekk:

Statens Lærerinneskole i husstell.

Lysaker:

Lysaker Handelsforening.

Oslo kommunes anleggsarbeider.

Fornebu flygeplass.

De ekstraordinære vinterarbeider.

Tariffrevisjoner i 1942.*Anleggsarbeid:*

Brown Boveri Cie A-G, Notodden.

Kraftledningen Rjukan—Herøya.

Kåre Syversens arbeid for A/S Betonmast ved Torsbergåsen i Solum.

Møsvassdammen og Torvhove i Telemark, ing. F. Selmer.

Norsk Hydros Vannledningsarbeid, Herøya.

Sagnfossen kraftanlegg, ing. Carl Pihl, Oslo.

Bergverksindustri.

Meisingset gruber, inneh. Chr. Spigerverk.

Rødsand gruber A/S, inneh. Chr. Spigerverk.

Østfold Glimmerkompani, inneh. Preben L. Gjertsen.

Åmdals Verk, inneh. Ferdinand P. Egeberg, Oslo.

Pukkverk.

Åsberg stenbrudd, Ø. Aker.

Solbergmoens pukkverk, Nedre Eiker.

Spro pukkverk, Nesodden.

Tariffrevisjoner 1942.

Bedrift	Antall arbeidere		Oppnådd lønn			Tidligere lønn			Lønnsforbedringer pr. år	Varighet		Oppslingstid	Arbeidstid pr. uke		Tillegg for overtid, natt- og helligdagsarb.		Ferie i dager		Ble overenskomst opprettet?	Var det overenskomst før?	Merknader
	I alt	Derav organiserte	Pr. time	Pr. mnd.	Forskudd i akkord	Pr. time	Pr. mnd.	Forskudd i akkord		fra	til		Oppnådd	Tidligere	Oppnådd %	Tidligere %	Oppnådd	Tidligere			
Anleggsvirksomhet.																					
Brown Boweri Cie A—G kraftledningen Rjukan—Herøya—Notodden	150	50	1.50—1.60		1.40	Individuell lønn og lavere				9/142	31/1244	1 mnd.	48	48	25—50—100	—	12	—	Ja	Nei	Overenskomsten for Mår-anl. gjort gj.
Kåre Syversens arbeid for A/s Betonmast ved Torsbergåsen i Solum	14	10	1.70		1.70	1.68		1.68					48	48	25—50—75 100	25—50—100	12	12	Ja		Rikstariffavtalen gjort gjeldende.
Møsvassdammen i Torshove i Telemark. Ing. F. Selmer . .	210	35	1.50—1.60		1.40					Anl. påbeg.	til det slutter	1 mnd.	48	—	25—50—100	—	12	—	Ja	Nei	Rikstariffavtalen gjort gjeldende.
Norsk Hydros vannledningsarb. Herøya	155	28	1.70		1.70	—		—		25/842	til det slutter		48	—	25—50—75 100	—	12	—	Ja	Nei	Rikstariffavtalen gjort gjeldende.
Sagnfossen kraftanlegg, Ing. Carl Pihl	35	20	1.30—1.40 1.50			1.30—1.50				15/642	1/743		48	48	25—50—100	—	12	—	Ja	Nei	
Bergverksindustri.																					
Meisingset gruber, Innehaver Chr. Spigerkerk	35	33	1.45			1.35				20/242			48	—	25—50—100	—	12	—	Ja	Nei	Alm. bestem.r. som i avt. med B.V.L.
Rødsand gruber a/s, Innehaver Chr. Spigerverk	54	36	1.24—1.74			1.11—1.63				1/1141	inntil videre		48	48	25—50—100	25—50—100	12	12	Ja	Ja	B.V.L.'s overensk. legges til grunn.
Østfold Glimmerkompani, Innehaver Preben L. Giertsen, Oslo	490	75	1.60—1.75			1.60—1.75		1.00—1.60		12/142	21/843		48	48	25—50—100	—	12	—	Ja	Nei	
Åmdals Verk, Innehaver Ferdinand P. Egeberg, Oslo	65	34	Gj.sn. 1.69			Gj.sn. 1.48				20/142	inntil videre		48	48	25—50—100	25—50—100	12	9	Ja	Nei	B.V.L.'s overenskomsts alm. best.
Pukkverk.																					
Åsberg Stenbrudd, Ø Aker	7	7	1.67*		1.67	1.67		1.67		1/642	1/843	1 mnd.	48	48	25—50—100	—	12	Ingen	Ja	Nei	*+ 8 øre i dyrtidstillegg.
Solbergmoens pukkverk, Nedre Eiker	7*	7	1.75		1.75			60—100 pr. uke		20/442	1/843				25—50—100	—	12	—	Ja	Nei	*Arb.antallet varierer.
Spro pukkverk, Nesodden	7	7	1.40		1.40	1.35		1.35		11/1141	1/843		48	48	25—50—100	25—50—100	12	12	Ja	Ja	

